

- Asociația Culturală HELIS
- Consiliul Județean Iași
- Muzeul Județean Iași

HELIS

REVISTĂ DE CULTURĂ - ISSN 1584-5672 • ANUL V, nr. 2 (46), februarie 2007 • Apare lunar la SLOBOZIA • 1,0 LEI

CRONICA VOIOASĂ

IMPERATIVELE INTELECTUALULUI

Nicolae STAN

Recentele evenimente interne de natură politică mă determină să iau o pauză de o lună de zile în redactarea cronicilor mele „voioase” (iață-mă, Gheorghe Crăciun, era rândul tău!). Ce s-a întâmplat? Simplificând – deoarece nu doresc o analiză **politică** a stării interne -, sunt mai neînțelegeri între Președintele României, Premier și Parlament. Încrâncenarea relațiilor dintre cele trei **puteri** ale statului român îmi pare **comică**. Pur și simplu au intrat cu toții într-o mecanică a gestului **gol**, lipsit de orice aderență la realitate. Este o **degenerare** a politicii, o **caricaturizare** a ei. Să fim opti miști însă : mâine sigur va fi mai rău.

Dar nu **neantul** politic este obiectul opiniei mele relaxat-critice. Ci problema pe care și-o pun intelectualii, acum, anume implicarea în lumea politică în sensul **sufinerii** unei poziții ideologice, a unui politician anume, Președintele României.

Interpretarea intelectualului (în sens de „elită”) ca o conștiință implicată direct în **noroiul** politic, în sensul salvării țării, este o idee romantică. Ea a fost valabilă până în 2000, când politica s-a **profesionalizat** : ea nu mai crede în idealuri (cum se credeau „politicienii” de până în 2000), ci în **compromis**. Politicienii actuali susțin orice compromis : dacă el este rațional în sensul lor.

Or, ce caută „marii intelectuali” aici? Atașamentul lor necondiționat față de operă ană politică anume este o eroare. Pentru că pur și simplu „animalul politic” îi instrumentează, se folosește de imagine în numele „salvării țării” etc. Cred că intelectualul – dacă nu este și **om politic**, căci atunci se schimbă lucrurile – trebuie să rămână **critic**, permanent. Omul este failibil, prin urmare omul politic este de **n ori** failibil!

Demnitatea intelectuală trebuie să fie **tema**

creatorilor, oamenilor de cultură români. Intelectualul trebuie să lucreze la **reabilitarea** propriei condiții de reper ușor supratemporal. Din această perspectivă, lumea politică – în totalitatea ei, ca atare – este exact opusul condiției intelectuale. Politica este lipsită de morală, este trist, revoltător pentru un om al Ideilor, dar este adevărat. Dacă se va înțelege această axiomă, anume într-un mod **clar și distinct**, adică instantaneu și total, atunci o oarecare preocupare a creatorilor pentru solidaritatea propriei bresle s-ar putea să apară. Căci vă spun: mai important decât cutare om politic – fie el și Președinte – este ca lumea cărților, a ideilor (**a ceea ce rămâne !**) să-și instituiască reguli în jurul cărora să-și ducă perenitatea. Mai important, de pildă, este **să facem să apară** critici literari redutabili, cu totul necesari, care să imprime direcții și variante de evaluare. Pentru că, iată, am auzit de apariția unei Istории a literaturii române în care este cuprins și un om de afaceri pentru așa-zise „produse” literare pe care le „crează”. Vezi – doamne, „maestrul – distins – critic” n-avea cu ce să-și publice cartea. Păi, e foarte simplu: nu trebuia s-o publice, o nicum altitudinea ei se plasează la nivelul subsolului.

Această formă de **abandon** de la imperativele valorii autentice este o consecință a faptului că intelectualii **nu-și evaluează propria lume**, nu-și sondează propriile criterii. Ei alunecă în nișipurile mișcătoare ale politicii. Mai cinstit ar fi să facă politică în mod direct, să-și asume lupta din interiorul acestui dinamism în van : politica.

Întoarcerea în telectualului la uneltele sale, la micile lui utopii inofensive, din care se vor decela, încet, și sigur, cristalele unei culturi ce ne va justifica în timp – este o necesitate morală, este o **poruncă** a inteligenței lității către sine.

GHEORGHE DOBRE

FRAGMENTE

Citiți cu atenție materialul lui Nicolae Stan. E ca o găleată de apă aruncată peste niște capete înfierbântate de mecanica în care au intrat. Chiar dacă nu-mi convine în totalitate, nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva ar putea să aibă dreptate. Budiștii spun că poți scăpa de mânia care te orbește pri vind-o puțin de la distanță, ca și cum nu ar fi a ta, ca un om de știință. Vei descoperi, rușinat, că ceva nu e în regulă cu tine. Și te redrezezi miraculos. Coborârea intelectualilor în noroiul politic nu e o implicare în treburile cetății, ci e o intrare într-un joc, pe un teren alunecos ca o boabă de mercur, cărui anu-i cunoști, nu-i stăpânești regulile. De fapt, regula e că nu e nici o regulă apariți nând vieții obișnuite, normale. Dar intelectualul e învățat cu regulile normalului, pe care le promovează și le respectă, fiind în același timp un „reper ușor supratemporal”, așa că, atunci când intră pe terenul politicii devine automat victima de lux a „animalului politic”.

„Imperativele intelectualului” nu e un strigăt de disperare, e mai multă **exasperare** aici. Dar și iritare. Picătura care a revărsat paharul a apărut la emisiunea televizată de la Sibiu, ratată din mai multe puncte de vedere, când, alarmat, **nu s-a mai simțit reprezentat** de către cei doi „mari intelectuali”. Adică intelectualul își duce crucea, chiar dacă o ține cam aiurea (până aici e, totuși, bine), dar, din când în când, are voie să **greșească**, pur și simplu sau cu bună știință, lasă crucea jos și se bagă vitejește și inutil unde nu se pricepe, făcând fără să vrea jocul altora. Între timp, **treaba lui rămâne nefăcută**. Și treaba intelectualului este mult mai importantă decât cea a politicianului.

Citit superficial, materialul poate fi tradus și ca un apel la neimplicare. Dar implicarea de acum este păguboasă, ea incalcă în mintea omului obișnuit ideea că tagma intelectualilor a ajuns la **remorca politicienilor**. Și acolo o să rămână. Cu consecințele dezastruoase de rigoare. Pentru toată lumea. Dar mai ales pentru intelectuali, care vor plăti scump, în corpore, pentru acest abandon. Contribuim la redresarea societății românești doar făcând, fiecare acolo unde se află, ceea ce știe să facă cel mai bine pe lumea aceasta. Și intelectualul are un rol foarte important în această redresare.

Pe politicienii îi vaponaliza electoratul (din care și tu faci parte, dar, mai repede, de către instituții le specializate, cum a fost și cazul Macovei sau legea referendumului), pe scriitorii îi vor judeca criticii și cititorii obișnuiți, pe șoferi, atunci când greșesc, îi va amenda poliția, patronii vor da faliment dacă nu produc marfă bună etc. Dar acestea sunt **autoreglaje care funcționează** într-o societate normală. Sau autoreglajele care funcționează au ca rezultat o societate normală.

Citiți cu atenție materialul lui Nicolae Stan. Ar merita o discuție mai amplă. Poate nemi a spălăm din păcate!

Revista poate fi citită pe internet la adresa:
www.ziarulialomiata.ro/helis/index.html
Comunitatea Helis, forum de discuții:
istoric.myforum.ro

Din cuprins:

Ion Ianole: „Uneori predau în somn matematica”	Ioana Felicia Cișmașu: <i>Influențe ale isihasmului în “Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”</i>	3	12
Florin Ciocea: <i>O descoperire epocală</i>	Victor Oprea, Nicolae Tăche: <i>Mono grafia satului Gim bășani</i>	3	14
Grigore Spermezan: <i>Cărțile colegilor noștri</i>	Ștefan Grigorescu: <i>Începuturile Mânăstirii Balaciu</i>	5	16
Anghel Papacio: <i>Învrednicirea Psalmilor</i>	Șerban Codrin: <i>Revista SUD- 10 ani de apariție - octombrie 1996-octombrie 2006</i>	6	17
Alexandru Bulandra: <i>Dumnezeu vorbește la televizor</i>	Ilarie Voronca: <i>ULISSE DANS LA CITE</i>	7	18
Ionel Cristian Tătaru: <i>Scurt Istoric al Arhivelor Naționale din România</i>	Vasilică Pană: <i>Comisarul viril - simbolul natalității</i>	8	19

Laura Văceanu

“Haiku-ul este prima treaptă de intrare în templul poeziei japoneze”

Aurica Văceanu, născută la 16 februarie 1948, comuna Bucu, jud. Ialomița; autor Laura Văceanu, de cetățenie română. Adresa: Aleea Garofitei nr. 3, bL L79B, cod 900177, Constanța, România

Telefôn: 0341/408421; 0723/230273; E-mail: laura.vaceanu@yahoo.com

Prof. de limba română 1968 - 1971 - Institutul Pedagogic de 3 ani Constanța - Facultatea de Filologie - secția limba română; 1968 - 1971 Școala Populară de Artă Constanța, secția canto clasic; 1995 - 1998 - continuarea studiilor filologice la Universitatea București; Adolescență teatru de amatori; literatură: autor de poezie, teatru, proză scurtă; redactor-șef și tehnoredactor al revistei — **Albatros** a Societății de Haiku Constanța, din 2003, (7 numere); 1. Cenaclu literar - alternativă educațională, “*Repere lirice nipone* 2002-2006, (predarea poemului de origine japoneza - haiku - unor elevi ai Scolii “B.P.Hasdeu” Constanța, cu aprobarea Med.C. prin ordin din 2001, cu texte publicate în revistele: *Albatros*, și *Meguro*; antologia membrilor cenaclului - “Început de drum”); 2. Cenaclu *Școlarii pe scenă* (teatru școlar - cu texte proprii sau adaptate - participare la Festivalul de teatru pentru elevi “George Constantin”, București - mai 2004; București iunie, 2005; Festivalul de teatru - Liceul “Ovidius” - Constanța iunie, 2006).

Din 1992, unul dintre fondatori *Societății de poezie haiku* din Constanța, ai cărei membri sunt din București, Cluj, Iași, Bacău, Slobozia, Târgu-Mureș, etc., iar din 2002 și până în prezent președinte al acestei societăți literare. **Debut literar** în oct. 1991 (încercări dramatice din anii 1977, prin adaptarea scenică a unor texte pentru teatru școlar), colaborare în antologii (*Antologie de Haiku - 1992; Umbra libelulei, Surâsul crizantemei, O sută de catarge, Stropi de rouă pe colegiu, Cântecul apelor, Culegătorii de rouă, Luna-n tândări, Aromă de nea, Rengay cu prietenii, Salutându-l pe Bashô și Povestea teiului*) și în reviste literare de prestigiu din țară și din străinătate, cu articole sau poezie haiku, tanrenga, tanka, renku, haibun: *Mirror (USA), Vrabatz (Croatia), KO si Meguro (Japonia), World Haiku Club - Review (UK), Haiku si Amurg Sentimental (Bucuresti), Orfeu (Tirgu-Mures), Tomis, Metafora, Agora, Orion si Micul Orion (Slobozia), Orfe, Sinteze literare, Insanlik (Omenia)*. Premii: Mențiuni- Timepieces, Mirrors (1995), Simply Haiku (USA, 2003), Premiul II - ITOEN (februarie 2000), Premiu - Orion pe anul 1999 (Slobozia). **Debut editorial** cu placheta *Memoria clipei* (Editura Ambasador - Târgu-Mureș, 1999), ediție bilingvă-română/engleză, reeditată în volum la Editura Europolis, Constanța, mai 2003. Despre această carte poetul Șerban Codrin a scris eseu *Poezia ca artă a sugestiei*, iar Arthur Porumboiu *Confort Procust*. Eseuri publicate în revista *Albatros* (2/2004) - Matsuo Bashô și Buddhismul Zen, și Tomis (Celebrând trandafirul) etc. În manuscris: proză scurtă, poezie haiku, tanka, renku, haibun; teatru: Zei și umbre, Vinovată e bunica, Vise spulberate, Povestea unui ied și studii: Epopeea - proiect literar pașoptist și Elemente mitice precreștine, în colinda românească.

Organizator și coordonator al unor evenimente

cultural-literare: Colocvii anuale de lirică japoneză (haiku, tanka, renku, haibun), în parteneriat cu Colegiul National Pedagogic “Constantin Brătescu” Constanța și Școala Gen. “B.P.Hasdeu”; Festivaluri Internaționale de haiku la Constanța - 1992, 1994 și 2005, Simpozion de Haiku *Sinfonia primăverii*, mai 2006 în colaborare cu Școala “B.P.Hasdeu”; participarea la evenimente culturale locale, județene, naționale și internaționale: **Congresul German de Haiku** din Bad Nauheim, mai 2005; **Proiecte:**

publicarea: textelor aflate în manuscris, a unei cărți de lirică japoneză, o programă de predarea haiku-ului în sistemul educațional românesc, continuarea editării revistei *Albatros* și a susținerii **Societății de Haiku**, a colocviilor anuale, pregătirea și organizarea Sărbătorii a 15 ani de la înființarea, la Constanța, a Societății de Haiku (18 ianuarie 1992), 20-21 ianuarie, 2007 și a primului **Congres de haiku**, cu **participare internațională** între 1 și 5 iunie, 2007, la Constanța.

Haiku

Atmosfera boemă-
poezie și fum
la înălțime

Fereastră scorojită—
bătrâna modistă
cu pălărie verde

La miezul nopții
Liniștea te lămurătoare
A sin gurătății

Vuietul mării
Înfiorată mântoroc
Spre fața cu flaut

Sub voalul fluturând,
prezent sau absent
trupul balerinei!?

În prag de primăvară
glasul tremurat al bătrânei
vechi cântec de război

Macara părăsită
fluturi se-aleargă
pe F.C. Maidan

Noiembrie—
picură din crengile
lipsite de Frunze

Pe întuneric—
din cafeaua amară
Sorb lumină

Fără putere
vântul din deal și-un ploap
incomplete galben

Spre instrucție
pe ranița soldatului
un porumbel alb

Triumful ploii
de la un țarm la altul
curcubeeul

Tanka

Până de pe ai-njen—
se sprijină de ea
doi ațari desfrunziți
curtea poetului
fără cărare

3.02.2007, Constanța

Amiază fierbinte—
între două vitrine
schimb de banalități
manechinele poartă
alte modele

Prea târzie,
această iubire
așteptată de-o viață
dar sub mantia-i
trec mai departe

Laura Văceanu

CALENDAR CULTURAL IALOMIȚEAN

FEBRUARIE

1 februarie 1935, Fetești, s-a născut **Nicolae MOTOC**, poet, prozator și editor;

4 februarie 1935, Urziceni, s-a născut **Nicolae ION-BORDEI**, meteorolog și hidrolog, doctor în geografie, autor al unei importante opere științifice (m. 28 martie 1991);

10 februarie 1938, Turnu Măgurele, s-a născut **Florea MĂINEA**, om de cultură, jurist, editor;

10 februarie 1947, Făcăeni, s-a născut **Gabriel GEORGESCU**, poet, ziarist;

10 februarie 1951, Ciulnița, s-a născut **Takis PANAYOTIS** (pseudonimul lui Panait Constantin), prozator, jurist;

11 februarie 1875, Urziceni, s-a născut **A. TOMA**, poet și gazetar (m. 15 august 1954);

11 februarie 1927, Silistra, Bulgaria, s-a născut **Valeriu GORUNESCU**, poet;

12 februarie 1942, Gura Ialomiței, s-a născut **Ștefan MIHALCEA**, poet, ziarist;

13 februarie 1929, Slobozia Nouă, s-a născut **Marin CIORANU**, poet;

14 februarie 1950, Jegaia, Călărași, s-a născut **Tudor AMZA**, general(r), profesor universitar, doctor în științe juridice, poet;

15 februarie 1948, Bucu, s-a născut **Laura VĂCEANU**, poetă;

20 februarie 1957, s-a născut **Dinu Ion CONSTANTIN**, poet;

23 februarie 1933, Smîmă, s-a născut **Alta Victoria DOBRE** (pseudonimul Victoriei Timanu), poetă și actriță;

23 februarie 1939, Ploiești, s-a născut **Mihai VIȘOIU**, prozator, ziarist.

ION IANOȘE
personalitate de
frunte a Ialomiței

S-a stins din viață una dintre cele mai marcante voci ale poeziei ialomițene și - de ce nu - a țării, pentru că poezia lui are o originalitate certă și, dincolo de puternica ei interiorizare, te reține brusc, te acaparează cu „matematica”, geometria ca esență a spiritualității și raportarea ei la o mitologie dunăreană.

A murit în deplină maturitate, avea 56 de ani și era fericit, era acasă la el, în Borcea, viceprimar, își făcuse casă mare, aproape de Borcea, de sus de acolo se vede curgerea mirifică a apei. Își pusese în curte pomi fructiferi care abia dădeau rod, flori și o masă pentru scris și ospetie, o masă de tablă vopsită alb, la marginea dinspre stradă a grădinii :

Pested rum - cimitirul - desprecare spunea glumind uneori, aici îmi vor săpa groapa și cine s-o îndura de mine îmi va arunca o eugenie, două, peste gard .

Avea o familie frumoasă, soția lui Stela Ianoșe este directoarea școlii, și ea aproape de casa lui, în fața dinspre șosea a cimitirului, doi copii frumoși, realizați, băiatul Marius, inginer, fata încă studentă.

Avea nostalgia profesoratului, Ion Ianoșe era unul dintre profesorii de matematică marcanți ai școlii ialomițene.

În această stare de bucurie l-a surprins moartea năprasnică și de necrezut.

În vara trecută, trecând prin localitatea lui Ion Ianoșe, m-am oprit la primărie să îl văd și am profitat de faptul că avea mai mult timp și i-am luat un interviu, care, dintr-o navală de trebură, a rămas pe casetă.

Este, cred, momentul să-l scot pentru a-l încredința revistei Helis, în loc de necrolog, acest timp al poetului, care se angajase în fruntea Borcei luând sprijinirea celor din care se trăgea și cărora le închinase întreaga lui existență

Reporter: Cum se împacă poetul, profesorul de matematică, în sfârșit, orașeanul Ion Ianoșe, cu noua lui existență, locuitor al satului său natal, viceprimar?

Ion Ianoșe: Mi-e dor de școală, uneori predau în somn matematica, a fost dragostea mea, ce să fac? Consum experiențe noi, de fapt cultiv răbdarea, mă preocupă o împăcare cu mine, cu oamenii, cu satul meu și, de ce nu, un alt fel de apostolat.

R: Aici simbol în poezia ta Dunărea, cum te simți acum fiind chiar pe malul Borcei, acasă, simbolul tutelar al poeziei tale, râul care tutează viața locuitorilor de aici?

I.I.: Sunt plin de ea, aș sta toată ziua la unda ei, dar nu reușesc pentru că nu am timp, prin forța lucrurilor, mai ales a anului inundabil, dau piept cu Borcea, apoi iat-o, suntem pe malul ei, și eu o văd mereu, este în văzul meu, în firea mea, în năravurile mele, în „punctele mele”, mă învăț zilnic.

R: Vorbește-mi despre locuitorii, de Borcea - satul.

I.I.: Va deveni oraș, este comuna cea mai mare

„Uneori predau în somn matematica”

a județului Călărași, și chiar din țară, are 10.000 de locuitori. Au fost aici două comune care au devenit una (Pietroiu și Cocargeaua).

Țăranul a rămas țăran, cu toate mașinile agricole, până nu mângâie el planta, nu poate.

A fost un an agrar bun și pe noi ne-a ferit Dumnezeu de inundații, pentru că avem pământurile în parte și satul la fel.

R: Ce-i dorești comunei pentru viitor?

I.I.: Oamenii să trăiască mai bine, să rămână țăranul acela adevărat pe care l-am cunoscut de la naștere.

Modelul acesta este chiar tatăl meu, de la care m-am format. Caracterul lui sfânt m-a impresionat, omul adevărat pe care vremurile nu l-au abătut de la morală lui, dragostea pentru muncă și adevăr.

R: Există săraci în sat?

I.I.: Da, există! Chiar studiez lucrul acesta, cine sunt bogații și cine sunt săracii. Săracii sunt puțini, nu au pământ, cei mai mulți sunt mijlocii.

R: Modernizări?

I.I.: Se racordează la gaze comuna.

R: Instituții economice, care presupun urbanizarea?

I.I.: Brutării, mori multe, se preconizează ferme de creștere a animalelor, vor veni fabrici de prelucrare cărni și lapteului.

Va fi aici un viitor liceu unde sper să fiu profesor, predau și acum ore la această școală. A mai fost cândva liceu aici.

R: Mai scrii?

I.I.: N-am cum să nu scriu, am început să domn mai puțin, am o mare nouitate a vieții, o curiozitate, de parcă aș lua viața de la capăt. Mă simt mai înțelept și de aceasta beneficiază poezia.

R: Ai o poezie gravă, a intersecției esențelor matematice cu viața, cu locul acesta.

I.I.: Da, aceasta este metafora esențială a poeziei mele. Îmi place să las poezia să se răcească, să mă distanțez de ea.

Ludic face parte din mine, din poezia mea. Nu mi zez pe o sintaxă ermetică.

R: Ultima carte – În puncte încolțite! Poezia a venit spre grâu sau el spre poezia ta?

I.I.: Amândouă. Poezia a fost pentru mine doar o joacă la început. Dar faptul că am întâlnit niște oameni care mi-au propus să iau în serios încercările mele: Papacioc Anghel, Marcel Fotache, Virgil Dascălu, Nicolae Stan, m-a făcut să depășesc „joacă” de la început.

R.: Modelul în absolut?

I.I.: Da, Barbu, Nichita – m-aș asemăna cu el, din multipunct de vedere. Am fi fost foarte buni prieteni. Aș fi fost sosia lui.

R: Consideri poezia un proces de esențializare a existenței?

I.I.: Iată de ce punctul este nava mea. Punctul generează o anumită arhitectură.

M-am întâlnit cu Dumnezeu în poezie, în matematică, în infinitul matematicii, care face explozie, și în mijlocul lumii este Dumnezeu.

La interviu a participat și profesorul Marcel Fotache. Nu l-am notat dintr-o neglijență voită.

A consemnat profesor Anghel Papacioc

O DESCOPERIRE EPOCALĂ

F.M. CIOCEA

Am fost invitat de un prieten, renumit arheolog, să vizitez unul din cele mai interesante șantiere, pe care cu răvnă și stoicism se excavează tone și tone de pământ, în speranța de a descifra cât mai corect istoria milenară a scumpei noastre patrii. Desigur, nu eram singurul invitat: alți câțiva noveci și mine era o caspă arheologului, entuziasmați nu de gândul vreunei descoperiri interesante ci, mai ales, de chemarea în aer liber, stropită din belșug cu vin și bere.

Bineînțeles că până la locația respectivă, aflată într-o zonă pitorească, aproape s-au epuiat memoriile aparatelor de fotografiat, așa încât, ajunși la obiectiv, jumătate din imagini au trebuit să fie șterse, dar nu importa! Mania fotografiatului este mai dureroasă la români chiar mai mult decât la japonezi. Gazda a explicat pe înțelesul tuturor importanța acestor șantier, în timp ce câțiva deja scormoneau prin țărână după cioburi de oale și pietre.

- Aveți grijă, nu schimbați locul obiectelor! ne avertiza arheologul. Vă rog, nu săpați în locul acela! dar degeaba. Hoarda dezlănțuită și îmbătăită de febra descoperirilor scormonea cu o răvnă amplificată de fiecare piesă smulșă din brațele calde ale pământului. Așa că singura soluție a gazdei pentru a-i potoli a fost să urgenceze pregătirea mâncării: pește prăjit, pește fript, ciorbă de pește, aperitive, etc. Cuvintele magice „La masă!” au oprit pe loc vânzoleala.

A fost liniște aproape o oră, timp în care am aflat câte ceva despre trăitorii de altădată ai acestor meleaguri. Gazda vorbea, iar noi aprobam ceea ce spuneam, iar când bucatele și lichidele s-au epuizat, a coborât, iar răși, peste noi, zelul arheologic.

Împărăția ca poartă către teren, nici o dojană nu-și atingea ținta. Săpam și eu când strigătul unuia îmi atrase atenția.

- O ladă, am găsit o ladă!

- Unde? Ce ladă? venea între bările.

- Aici, jos!

- Nu atinge nimic! răcini gazda.

Dar până să ajungă el acolo, lada din lemn masiv de stejar, în parte putre zită, era trasă afară din groapă și desfăcută cu o lovitură precisă de cazma.

- Barbarilor, țipă arheologul, stați deoparte!

Năuc eala ne cuprinsese pe toți când din lada de lemn ieși la

iveală o cutie de metal strălucitor, probabil argint

- Deschide-o, deschide-o! urla gloata excitată.

Realizând că orice protest este inutil, specialistul deschise cutia și... căzu, pur și simplu, în fund. De uimire, toți am căzut în fund. Vă veți întreba ce dracu era în cutie de ne-a pus pe toți în fund. Ei bine, în cutie era... o scrisoare, domnilor, o scrisoare veche de două mii de ani, scrisă în românește, pe o piele de vițel.

- Citește-o, citește-o! urla ră curioșii la unison.

Arheologul nu o putea face, deoarece emoția îi sugruma glasul, ceilalți încă nu se ridică seră din pozițiile în care căzuseră și doar eu, tărându-mă îngenuchi, smui scrișoarea din mâna gazdei.

- Citește-o, citește-o! mă îndemna mulțimea.

Voi reda și pentru dumneavoastră conținutul misivei, redactată în cea mai curată limbă românească :

Dragi urmași,

O să vă surprindă această scrisoare, dar citind explicațiile următoare veți înțelege de ce am făcut-o : de multă generație, tribul nostru a moștenit un cub magic. Nimeni în știe de unde provine acest cub. L-am moștenit de la străbuni și o să-l lăsam moștenire copiilor noștri. Dacă voi săpați pământul pentru a privi în trecut, cubul nostru magic ne ajută să privim spre viitor. Când ați început săpăturile pe acest teren, cubul s-a activat și ne trimite imagini și sunete din timpul vostru. Așa am învățat limba. Pe șeful șantierului îl știm de când era tânăr și slabuț. Probabil că în decursul anilor mulți claponi, herbeci și băuturi a utrecut prin burta domniei sale, fiindcă dacă atunci săpa vărto cu lopata, acum răcăie cu furculița, în genuchi, iar sprinteneala s-a mutat din picioare la cap. Să știți că noi vă privim chiar în momentul în care citiți această scrisoare și suntem foarte bucuroși : ca să vă scutim de eforturi costisitoare, v-am desenat planul localității și descrierea comunității, cu activitățile ei de zi cu zi. Dacă săpați doi coși sub prima ladă, găsiți o ală, cu cezece ulcioare din cel mai bun vin al nostru. Beți-l și veseliți-vă!

P.S.

Mulțum în arheologului slabuț și brunet, descoperitorul scrisorii, care în douăzeci de minute a făcut cât toți ceilalți în douăzeci sau două sute de ani de săpa cu furculița

**IOAN
VLASIA**

RUGĂCIUNE

Dacă n-o să mai vii,
trimite-mi un înțger cu aripi zimțate,
zimțate,
din ele să-mi fac ferăstrău
pentru poemele,
pentru muncile mele forțate,
pentru gândul cel rău.

Dacă n-o să mai vii
și n-o să mai vii,
trimite-mi un înțger cu aripi ghimpate
să-mi fac din ele un gard
pentru jivinele
adesea din suflet scăpate,
pentru oștile mele fără stindard.

Dacă n-o să mai vii
și n-o să mai vii
și n-o să mai vii,
trimite-mi un înțger cu aripa frântă,
cu aura frântă,
să mă piardă-n culoarea profundului,
unde doar liniștea cântă,
descântă
la căpătâiul cuvântului.

MOARTEA NU-NCEPE...

Moarte nu-ncepe cu tăierea capului.
Moartea, mai întâi,
te zgârie pe față,
îți taie un deget,
îți smulge un braț sau un picior,
se-ncolăcește de ficat
și numai după aceea
izbește cu securea.

Iar durerile – jucăriile morții –
sunt mai mari la-nceput,
la prima zgârietură...
Ele scad mereu
pe măsură ce se apropie moartea
și, într-o bună zi,
nu te mai doare nimic.

GÂND NEGRĂIT

Mă pierd pe ostroave,
pe văi neștiute
de-atâta gând negrăit...
O, Doamne, am înțeles mai mult
decât am trăit !

Zboară spre sud
un stol sângieru de himere...
Gând negrăit,
azi nici un punct cardinal

nu te cere.
Astăzi nimicul
îmi intră în os ca un golf...
Gând nentrăit
nu întomna,
nu poți sfârși în amorf.

CA UN PRELUDIU

Toată noaptea a nins din răspuțeri
ca un preludiu
la zilele noastre alunecoase,
limbile ceasului au apucat
deodată
de-a-n doase.

În zori
te-ntrupezi din ceaiul fierbinte,
muchia iernii rănește
jocul nostru în doi,
nu se mai vede nimic înainte,
nimic înapoi.

Ah, voi învăța
de la iarna în toi
să mă destram și să tac...
Nu va mai fi nici un drum
între noi,
numai largul
cât o ureche de ac.

PROVINCIALĂ

În curând
va asfinți soarele –
aproapele nostru...
Unii se plâng că îl poartă
cineva
de căpăstru.

Eu mă plâng
că n-am cui să dau
bună seara,
că iarăși voi adormi
pe lacul Amara...

Mă plâng
că n-am cui să dau noapte bună,
că voi fi pironit
de-o rază de lună.

Mă plâng
că drumul nicăieri nu mă duce,
doar cu un tren luminos
și grăbit
face cruce...

SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

Bine că a trecut
și această săptămână a patimilor !

În prima zi
în vătătorul m-a oprit la arest
pentru că n-am știut cât să scriu

și cât să rețin.
În ziua a doua
am cărat blocuri de marmură
pentru statuile destinate
unor tovarăși.

Alte trei zile
m-am învățat în jurul
unei mese rotunde
pe o orbită dureros de eliptică,
pierzându-mi o parte
din gândurile.

Consemnat,
n-am mai intrat la concertul de gală,
dar parcă văd cum sâmbăta
caseă discret
ascultând simfonia a IX-a.

COSMONIENI

Nimic nu e imposibil...
Vaca sfântă zboară în vis,
miorița nu mai are ce paște
și sună mereu din talancă,
iar cei mai de soi
dintre noi
s-au decis
să se închine la contul din bancă.

Cine și-ar fi închipuit până azi
epidemii mondiale
pe cale
să absoarbă
veșnicul verde din brazi ?

Cine și-ar fi închipuit
vrăbiiii zugrăviți în șapte culori
și nomazi,
ori platforme cerești
pe care nu poți nici să mori,
nici să trăiești.

Peste un timp
vom deveni cu toții cosmonieni...
Vom lua cu noi aspirinele, ochelarii de soare,
si lozurile,
câte ceva de la European Drinks,
urna de vot,
bombele atomice de buzunar
și, poate, vreo câteva ghivece de flori.

Cât despre har – cui îi pasă ?
Îl vom lăsa în seiful de-acasă.

În al nouălea cer
vom fi adorabili,
rentabili,
imponderabili...
Mintea, inima și murdăria noastră
- ca o colastră –
se vor lipi de pereții de vid...
Și vom lansa un concurs de amploare
pentru a desemna
pe cel mai uman hominid.

CĂRȚILE COLEGILOR NOȘTRI

Dacă admitem grăunțele de adevăr conținut în plastica metaforă formulată de G. W. F. Hegel cu privire la condiționarea social-istorică a filosofiei, acest demers spiritual poate fi asemuit bufniței, „pasărea Minervei” care-și ia zborul după lăsarea întunericului. Formulăm judecăți lucide asupra vremurilor trăite, atunci când avem răgazul și detașarea necesare pentru analiza obiectivă a evenimentelor analizate.

„Nu se poate învăța filosofie; se poate învăța doar filosofarea”, considera cândva germanul de geniu Immanuel Kant. Pentru că această domeniu este vast, complex, „nu este o știință și n-are nici măcar o definiție” (C. Noica), s-ar părea că studiul filosofiei – am putea adăuga – rămâne un demers individual și un risc pe cont propriu.

Dar când această disciplină devine obiect de învățământ, mai ales în etapa actuală, perspectiva se schimbă: predarea și învățarea filosofiei, materie specifică, trebuie să se supună tuturor rigonilor și demersurilor psihologiei și pedagogiei contemporane, iar adevărata instrucție și educație la standardele europene de performanță determină o autentică profesionalizare a profesorilor de științe socio-umane. Este ideea de bază pe care o putem desprinde din cartea univ. Florin Roatiș „Pledoarie pentru filosofia românească” (Ediția a II-a revăzută și adăugită), Editura Fundației României de Măine, București, 2006, lucrare necesară și așteptată care, așa cum arată autorul, „vine în întâmpinarea tuturor studenților de la facultățile de profil care doresc să urmeze o carieră didactică, precum și profesorii lor care își pregătesc nu numai examenul pentru obținerea gradelor didactice, ci și examenul de zi cu zi în fața claselor de elevi”.

Despre profesorii buni se spune că posedă „har” sau „măiestrie pedagogică”. Ar fi ideal dacă toți cei aflați la catedră ar fi înzestrați de la natură cu astfel de calități, din păcate însă numărul acestora este departe de a fi impresionant. Ceea ce demonstrează convingător Aurel M. Cazacu este însă altceva: chiar și aceia care nu posedă răvniul „har” pot să fie oameni de catedră deosebiți, condiția

Nu sunt rare cazurile în care nu sunt întruite aceste condiții, opiniile fiind luate sub presiunea timpului acestui început de mileniu grăbit, într-o societate românească bulversată, aflată în perpetuă metamorfoză în tentativa de căutare a propriei identități culturale în noua casă „europeană”. Iar când aceste opinii se dovedesc juste și credibile, adevărate diagnostice asupra temele tratate, meritele autorilor sunt cu atât mai mari. Este cazul lucrării harnicului universitar **Florian Roatiș**, care oferă cititorilor cel mai recent volum al său, „**Pledoarie pentru filosofia românească**”, cu subtitlul „**Esuri a proae polemice**” (Craiova, Aius PrintEd, 2006), reunind studiile, esurile și recenziile publicate în ultimii trei ani (2003 – 2006) în reviste, cotidiene ori lucrări omagiale. Într-o perioadă în care stresul existenței cotidiene deturneză nu rareori de la preocupările culturale, multe cărți care ar fi putut fi scrise își așteaptă rândul pentru a se materializa și a fi oferite publicului cititor. Florian Roatiș pare însă a se conduce după principiul „cine nu vrea să facă ceva găsește scuze; acela care vrea să facă ceva găsește mijloace”. Lucrarea sa se doarește o nouă piatră așezată cu modestie și talent la temelie edificiului și spiritualității românești de azi.

Licențiat al facultății de filosofie din cadrul Universității Cluj-Napoca, cu doctoratul luat cu o temă vizând filosofia istoriei la gânditorii români de la 1848, Florian Roatiș este actualmente conferențiar la Universitatea de Nord din Baia Mare, după ce a cochetat destulă vreme, cu bune rezultate, în învătământul liceal maramureșean și inspectoratul școlar local. Această ultimă carte a sa nu face rabat de la calitățile care l-au impus pe autor prin cărțile publicate până în prezent: seriozitate, abordare critică și documentată până în cele mai mici amănunte, niciodată inutile, impecabilă argumentare logică, stil elevat de redactare a temelor tratate. Indiferent dacă este vorba de incursiunile în filosofia românească mai vechi ori mai nouă, de polemicele actuale asupra unor probleme de specialitate sau de recenziile asupra unor lucrări românești, cititorul avizat are doar de câștigat din lectura materialelor parcurse.

Tocmai de aceea, subscriem opiniei succint și pertinent formulată de avizatul cercetător craiovean Adrian Michiduță: „Spirit sagace, universitarul Florian Roatiș s-a aplecat cu multă competență și profesionalism asupra filosofiei românești. Studiile din acest volum sunt o mărturie elocventă în acest sens”.

Grigore SPERMEZAN

O CARTE NECESARA

necesară fiind aceia de a fi bine pregătiți, cunoscători ai didacticii moderne, capabili de a răspunde adecvat la patru întrebări fundamentale: *Ce voi face?* (stabilirea „întelului didactic”, a obiectivelor vizate), *Cu ce?* (analiza resurselor educaționale aflate la îndemână), *Cum voi face?* (alcătuirea strategiilor educaționale potrivite pentru a realiza activitatea) și *Cum știm dacă s-a realizat ceea ce trebuia?* (stabilirea unui sistem de evaluare sau control a eficienței activității). Profesorul competent de filosofie este acela care înțelege că, lipsit de pregătirea didactică adecvată cerută de învățământul modern, va realiza un demers pedagogic empiric, fără finalitate conștientă, o activitate ineficientă mai degrabă desfășurată la voia întâmplării.

Cartea, lucrare de pionierat în domeniu după cunoștința noastră, este rodul bogatei experiențe la catedră a autorului, a oportunităților oferite de seminariile naționale și internaționale în domeniu organizate de Institutul de Științe ale Educației din București și de Serviciul Național de Evaluare și Examinare, dar și a parcurgerii unui *Program Tempus* derulat la Universitatea din Zaragoza (Spania), precum și cele de management școlar realizate la South Yorkshire (Anglia) și Brescia (Italia). Bazată pe o impresionantă bibliografie de specialitate română și străină (sunt citate 166 de lucrări consultate), cartea lui Aurel M. Cazacu a devenit o lucrare de referință ce merită a fi recomandată

tuturor celor interesați, valoarea „Didacticii filosofiei” fiind subliniată și de obținerea premiului „Constantin Rădulescu-Motru”, acordat de prestigioasa Academie Română la finele anului 2005.

Carte muncită și bine finalizată în toate articulațiile ei, cu o argumentare logică impecabilă, cu exemplificări adecvate și pertinente, „Didactica filosofiei” poate fi de un real folos, în egală măsură, studenților, cadrelor didactice preuniversitare și didacticienilor care au o pregătire socio-umanistă conexă sau adiacentă filosofiei. Se pot convinge de acest lucru toți aceia care o vor consulta.

Prof. Grigore SPERMEZAN

Anghel Macedon

Învrednicirea Psalmilor

Un poet drag inimii mele, pentru multe, grăite și negrăite, cu o fire zgomotoasă și, într-un fel, un Don Quijote al literaturii, „aventurier” aparent necomplexat, dar cu un foc lăuntric vizibil, scrupulos și anxios, „cavaler al milei”, Aurel Anghel mi-a dat un neașteptat cadou. Vorbesc despre volumul său de PSALMI.

Nusunt la prima lectură a Psaltirii, a inspirațiilor de Duhul Sfânt Psalmi ai regelui David. Am citit-o ca rugăciune și, adesea, am tras cu ochiul la ea, cu nădejdea că voi fura din frumusețea ei, și poate multe în poezia mea fi-vor cântece de laudă închinare lui Dumnezeu pentru frumusețea firii naturii și lumii, pentru așezarea liturgică a lumii din care mă trag și o slujesc cu poezia mea. Nu am avut curajul să trec pieziș psalmii și frecvent m-am speriat de „tăgăda” lui Arghezi și m-a încurajat „familiaritatea” lui în vorbire cu Cel al cărui, lucrul Mâinilor lui suntem.

Dar acesta este și spiritul Psalmilor lui David, „familiaritatea” cu lumina cea neapropiată, cu abasalele culmi, cu anabasisul temerității credinței, cu înfrigurata mângâiere părintească.

Un prieten descoperea gestica psalmilor argezieni în sentimentul damnării, al anatemei și Arghezi din **Flori de mucigai** se măturisește capot al „unghiilor de la mâna stângă”. Acel Arghezi din tagma poezilor blestemați își mărturisește în psalmii nu numai revolta de înger căzut ci și plângerea limitelor, nostalgia primară de înger luminos.

Unde își au locul psalmii lui Aurel Anghel, și el înger în onomastică, dar și mărturisitor – poate în profilul său eticist, didactic, poate într-o gestică a recuperării, dar poate și în curajul nebunesc de a măsura incomensurabilul, un fel de a încerca Bemudele cudegetul?

Cei 149 de psalmi ai lui Aurel Anghel, din cei 150 ai lui David, la care se adaugă psalmul 151 necanonice, poartă fiecare un titlu, apoi numărul psalmului corespunzător din Psaltire și menționarea datei și locului la care a fost conceput. Iată primul psalm al lui Aurel Anghel:

Pe drumul tău

Psalmul 1

Să fugi de sfatul celui rău
Să mergi corect pe drumul tău
Din fața celui păcătos
Să te ferești, copil frumos.
Nu sta pe scaun otrăvit
De cel ce drumul a greșit.
Tu ești un pom, ce crește lângă apă
El este ca o nucă seacă.
Tu ești ca pomul roditor
El pleavă spulberată de vântul trecător.
Citește legea zi și noapte
Credința să o dovedești prin fapte
Pe tine te iubeste El, copil neprihănit
Pe păcătos nu-l va lăsa nepedepsit.

20 iulie Bisoca

Ultima dată este 28 august 2006 Buzău (psalmul 148), psalmul 149 nu este datat pe copia trimisă mie.

Amintii-vă Psalmul 1 al regelui David, pentru a putea proceda la delimitări. Tonul didactic se impune prin folosirea unor conjunctive cu funcție imperativă („Să fugi..., Să mergi corect”, sic). Simbolul scaunului hulitorilor (al regilor necredincioși) este preluat de Aurel Anghel în mod inadecvat. Preia și simbolul pomului roditor, al prafului spulberat de vânt... Îndemmurile sunt didactice, nu angajează profund inima. Dar iată, psalmii lui Aurel Anghel au meritul de a fi o traducere, o variantă mai concretă,

mai directă, mai accesibilă a psalmilor. Psalmul al doilea este numit „Au înfierbântat noroade” (chiar ideea de a le da titluri, care par a consemna „ideea epică” a psalmilor, este o noutate și un mod de a particulariza a psalmilor). Se remarcă epicizarea, povestea, gestica. În cuvintele lui Dumnezeu Tatăl către Fiul Său, când notează „Fiul Meu”, scrie cu literă mică „Fiul meu” încălcând canonul. În acest psalm apare vestirea nașterii Fiului lui Dumnezeu, care este Domnul nostru Iisus Hristos, și un prezent care atestă existența lui Dumnezeu dincolo de timp, într-un prezent continuu – „Fiul Meu ești Tu, Eu astăzi Te-am născut!”.

Din același psalm se inspiră Eminescu în **Luccefăru!** atunci când Demiurgul se adresează lui Hyperion:

„Ți-aș da pământul în bucăți
Să-l faci împărăție

Îți dau catarg lângă catarg

Oștiri spre a străbate,
Pământu-n lung și marea-n larg...”

Tonul „psalmilor” lui Anghel îmi amintește de cel al fabulelor lui Grigore Alexandrescu, și nu este de mirare întrucât fabulele sunt poezii moralizatoare prin excelență –

„Să luați Cuvântul, să vă bucurați
Și pe Calea Dreptății să fiți ca frați”.

Perspectiva credinței la Aurel Anghel este una țărăneasă, simplă și de aceea cinstită. Petre Țuțea o considera superioară filozofului(?) pe femeia desculță care se închină în biserică. Iată și modalitatea de a face metaforă, în Psalm: „Vei paște pe ele cu toiag de fier, ca pe vasul olarului le vei zdrobi”, la Aurel Anghel:

„Pentru necredințe cu toiag de fier
Sunt ulcioare sparte falsul giuvaer...”

Față de Psalm, aduce ideea răspândirii Evangheliei în toate limbile pământului. La Aurel Anghel, „La arca Cuvântului” poate însemna împărtășirea credinței, botezul, dar și Sfânta Euharistie. În Psalmul lui David ființarea pe calea cea dreaptă este exprimată catafatic: „ca nu cumva să semănîe Domnul și să pieriți din calea cea dreaptă, când se va aprinde mânia Lui!” La Aurel Anghel exprimarea este apofatică: „Și pe Calea Dreaptă toți să fiți ca frați.”

Psalmii sunt cea mai frumoasă creație poetică a lumii, nu sunt întrecuți decât de Însuși inspiratorul lor Dumnezeu, Domnul Iisus Hristos, Dumnezeu și Om, în dubla sa condiție. Uluiorul său poem este Sfânta Evanghelie, ce care Face nu numai spune, Cea care împlinește și Zidește pe Noul Adam. Psalmii lui David sunt suportul liturgic, de aceea este (pare) o coborâre „traducerea” lor în didactic, dar de fapt aceasta este o învrednicire și ce altă adresă mai binecuvântată poate să aibă decât aceea a punerii pe care Domnul Hristos o chema la Sine.

Nu arta poezi că trebuie să o căutăm în „psalmii” lui Aurel Anghel, cea pe care o întrezărim în „cutezanța” lui Arghezi, ci serviciul de „traducere” către tinerime, pe care englezii o făceau povestindu-l pe Shakespeare sau Biblia. Toți cei care se „ating” de Psalmii, de la Mitropolitul Dosoftei la Arghezi, au ca principală caracteristică „traducerea”. „Tălmăcirea este de altfel așa de liberă, încât foarte adesea înfățișează o variație lirică în jurul textului” (Am citat din G. Călinescu)

Și Arghezi, în oscilația sa materială între două lumi cu densități deosebite, cerul și pământul, se remarcă prin tratarea liberă a ideii de psalm, transformându-l în poezie de tipul dramă a

cunoașterii, a pendulării umane între cădere și înălțare, între intuitiv și abstract, între blestem și rugăciune, poezia unui poet blestemat, care are sentimentul de înger căzut.

În aceeași manieră de poeticizare liberă se înscrie poezia lui Aurel Anghel, dar, de data aceasta, și simplificatoare, didactică, spre accesibilitate, spre imitare, într-o gestiă în care originalitatea nu este absentă. Mă voi uita, la fel, într-un paralelism în celebrul psalm 50, despre care se spune că la sfârșitul lumii, îngerii vor veni cântându-l.

Nu tot ce atingem devine literatură și lucrarea versificată a lui Aurel Anghel nu trebuie apreciată numai din acest unghi. Cum lăsa să se înțeleagă autoul în confesiunea de la lansare, a avut revelația psalmilor ca rugăciuneși deci și psalmii lui versificați sunt rugăciuni proprii în vecinătatea celor ale lui David.

Dar trebuie să apreciem nu numai intenția, fie ea curată, smerită, determinată liturgic, ci și rezultatul ei, creația, rodul. Sunt psalmii lui Aurel Anghel notabili, prin ce, ori sunt diminuate prin imitație a extraordinarei rugăciuni psalmice a lui David care, inspirat de Duhul Sfânt, de o adâncă sinceritate a condiției umane confruntată cu Dumnezeu, devine și literatură genială?

Măsurarea cărcotașă a lui Arghezi, în psalmii, marea lui poezie, devine literatură de mare profunzime, depășind drama proprie, particulară, a poetului Arghezi, ajungând drama omului în căutarea anabasică a lui Dumnezeu.

Psalmii lui Aurel Anghel rămân versificări cuminți adesea, cu o tentă moralizatoare evidentă, utilă spiritului său didactic, viziune dominantă a psalmilor săi și care face serviciul acesta în continuarea unei profesii de o viață, dar care adaugă încă o carte la cele ale scriitorului. Îl aștept pe acel Aurel Anghel din pasta autentică a „Lumina firului de grâu” din care s-a născut întreaga personalitate, și nu are dreptul de a întârzia, pentru că deja e târziu!

Și totuși, „Cartea psalmilor în rime de Aurel Anghel”, cum își intitulează autorul volumul, are virtuți. Dacă suntem atenți și citim printre rânduri, este de remarcă actualizarea, faptul că această carte nu este doar o versificare trunchiată a Psalmilor regelui David, este o atitudine etică a omului contemporan nouă, trăind într-o societate parșivă, pidosnică și coruptă, de sus, de la mârșavi, clasa politică, atât de scârboasă că îți produce vomă și pute în toată țara a hoit și trece hotarele. Nu putem să nu întrezărim aluziile, certe, deci trebuie să amendăm afirmația pe care am făcut-o privitor la adresa juvenilă a cărții și să răsturnăm prețul ei, care, așa cum am mai spus, are tonul fabulei lui Grigore Alexandrescu, al fabulei în general și astfel luminează cu mesajul ei critic dar și optimist – acela al faptului că Dumnezeu îi va pedepsi pe mârșavi: „Celor plăcuți de Domnul casele le-au păzit Iar pe cei răi amar i-a pedepsit.” (psalmul 52)

Adeseori limbajul atinge puterea metaforei, adâncimea ei din **Ultimele sonete...** ale lui V. Voiculescu –

„Căci mama în păcate m-a alăptat la piept
Fărădelegi strângându-i matricile în
chingi.” (psalmul 50, poate cel mai reușit)

Alexandru BULANDRA

Dumnezeu vorbește la televizor

În agenda care m-a însoțit la sanatoriul din Predeal în luna iunie 2005, am găsit câteva pagini cu însemnări legate de o problemă ivită în cazul „Miorița”. Era vorba de **principiul interogației pertinente** – singurul capabil să-mi aducă informații de la martorii pe care, zice-se, îi chemasem la audieri. Alecu Russo, vitregitul de soartă, răspunse cu promptitudine și bună-credință.

De fapt interogam persoane-text, așa cum le cunoscusem din lecturile pe care le citam într-o judecată la care putea lua parte fiecare cetățean din zilele noastre. Problema mea de anchetator consta în **a-mi pune în treburile potrivite pentru a interoga textele din mine**.

x

Era al patrulea an de când veneam la Predeal pentru depresia de care scăpam treptat, la fel cum o căpătasem fără să știu. Cu singura deosebire că în ea căzusem pe neașteptate, înaintând din greu spre rezolvarea cazului „Miorița”.

Șocul căderii a fost absolut, mintea extenuată asociindu-l morții iminente. Mai târziu, când tratamentul a început să-și facă efectul, am descoperit și o lozincă sub care să merg spre mai bine. La televizor, într-un film documentar despre Ana Aslan și Institutul ei de geriatric din Otopeni, am zărit-o în ultima clipă. Scrisă cu vopsea roșie pe un placaj dreptunghiular, atâma sus, lângă tavana salonului: „M-am născut la 80 de ani!” Am schimbat ce era de schimbat și am introdus-o în mintea încă derutată: „M-am născut la 50 de ani!”

Le telefonam încântat soției și copiilor, prin vară, ce urma să se întâmple la sfârșitul lui octombrie: „Mai sunt câteva luni și mă voi naște. Să fiți pregătiți!”

A mai fost o formulă... Da, un vers dintr-un poem trimis de un licean la concursul literar „Dor fără sațiu”: „El n-a murit, ci s-a întors acasă.” Și o alta, de care nu-mi amintesc, repetată pe „Discovery Chanel” de doamne de vârstă a treia.

x

Am început să renasc la sanatoriul din Predeal, asistat de un doctor și mai multe asistente care făceau cu schimbul la cabinetul de la parter. Scăpasem de grijile vieții și lăsam aerul muntelui să mă cuture în voie. Am urcat și coborât o culme gâfâind, cu inima zbtându-se de atâtea efort, gata să-mi spargă pieptul.

Pentru mine însemna un mare succes, nu și pentru însoțitorii mei, obișnuși se pare cu urcușul. „Nu mai termini, domne, odată, cartea aia?” – mă întreba, din ce în ce mai intrigat, cunoscutii. Așteptau de ani de zile și nu mai aveau răbdare. Și eu încercam să le explic aparenta întârziere.

Nu mai știu dacă imaginea apăruse înainte sau după cădere. E ca și cum vezi o ridicătură de pământ și vrei să te urci în vârful ei – le spuneam. Mai mult în joacă, fără elan, în tricou și adidași, a lergând de voie, sărind, parcurg o parte din cale. Vârful, în loc să se apropie, se îndepărta. E deal – mi-am zis, ambiționat de aprecierea greșită a efortului. Când mi-a ieșit în față, vertical și neted, peretele de piatră, mi s-a întunecat orizontul. „Nu e deal, e munte. Nu e munte, e piscul său, Everestul.”

Și amiciei mei au înțeles că mai era de așteptat. Peste câțiva ani buni, după lansarea cărții, cineva din același grup răbdător, mi-a spus cu înțeles: „O carte scrisă este ca o boală învinsă.”

x

Atunci, în 2005, am primit, din întâmplare, rezerva cea mai bună a sanatoriului: două paturi, baie cu duș, televizor cu telecomandă, fotolii, canapea, măsuță, balcon. De trei ani, de când cu necazul, îmi făcusem un obicei: fixam depărțările. Din balconul de la bloc, cu pom în față și bloc vis-a-vis, mă uitam, vorba lui nea Cristea, „ca curca-n lemn”, până seara, când lua m în vizor luna, urcând cu ea peste blocuri, la stele.

La Predeal, stăteam pe scaun cu coatele sprijinite pe balustrada terasei comune ore în șir, zi după zi, că era soare sau ploua. Mă uitam fix la brazii plini de păsărele ori, mai departe, la vârfulurile golașe ce se conturau în zare. Tot așa ascultam poveștile, când eram mic, la Colilia, și mă lua unchiul Petrică la claca de porumb. Priveam fix povestitorul, cu gura căscată, iar nea Petrică mă lua la ochi, aruncându-mi în ea boabe și făcând mare haz.

Să nu facă nimic, să n-ai nici o grijă, să dormitezi cu ochii deschiși – acesta era, probabil, acel **dolce farniente**, boala generației de la 1848 școlită în străinătate. Un dor **fără spațiu**, cum înțelegeau secretarele care luau notele telefonice pentru concursul „Dor fără sațiu”. Adică departe de locul natal. Ca o legănare a copiilor de la casele de copii, înainte și înapoi, amintind un reșor continuu, de ceea ce ar fi trebuit să fie și n-a fost, legănat din brațele mamei și cântecul ei: nani-nani, nani-nani.

Pentru cine înțelegea, văzându-mă, așteptam ca depărțările să-și spună povestea.

x

N-am avut coleg de cameră, rezerva fiind în stăpânirea mea. Mă mișcam liber, condus de propria dispoziție de moment. Balconul avea trei cuburi de rândunică, cutreierate de un du-te vino continuu. Țipele locatarilor erau când înfundate de găoacea din lut lipită de colțurile terasei, când intensificate de aerul săgetat din poiană.

Imaginile televizorului se succedau și ele cu repeziune de pe un canal pe altul, până când ajungeam pe Discovery sau pe Animal Planet. Ce vedeam aici mă fascina totdeauna, de la lumea microorganismelor și a insectelor, până la cunoașterea omului și realizările lui tehnologice. Cred că atunci, în sufletul meu proaspăt reînscut, mintea a sădit convingerea existenței divinității.

De la televizor ajungeam pe canapea și notam în agenda deschisă lucrurile care mă impresionau și fulgurată de gânduri. Le reproduc aici, într-o ordine accesibilă cititorului, nu pentru ele însele, ci ca mărturie a legăturii cu stațiunea Predeal unde mă simt fericit. De aceea, în logica poetului Alexandru, creatorul baladei „Miorița”, pot numi acest loc **raial** noi mele vieți.

x

Exemplul 1. Lăcusta este o insectă pașnică și, în mod normal, trăiește în grupuri restrânse. Când pe un anume areal numărul lor crește atât de mult încât indivizii se ating unul de celălalt, atunci se declanșează, ca la un semnal, la toți aceșii indivizi din aglomerația de lăcuste, o metamorfozare umată de migrația cu toate consecințele devastatoare asupra regnului vegetal etc.

Cercetătorii au constatat că atingând o anumită aripioară a unei lăcuste de câte un număr de ori pe minut timp de patru ore, se declanșează procesul de metamorfozare a insectei urmat de migrare – comportamentul greșar. Deci ei au reușit să localizeze centrul care produce și această transformare și condițiile

care îl activează (constituirea semnalului extern). Vezi și tot ce este legat de migrațiile păsărilor, animalelor, inclusiv orientarea în spațiul aerian, marin, terestru.

Exemplul 2. Oare cimpanzeii sunt conștienți de acțiunile lor? (Întrebare pusă în legătură cu felul în care ei se automedicamentează când sunt răciți.) Aceeași automedicamentație s-a observat la omida păroasă parazitată de larvele unei muște. Ea va consuma cucută otrăvită până când aceasta va omorâ larvele din corp fără ca aceasta să aibă de suferit – cucuta este eliminată înainte ca otrava să ajungă la țesuturi.

Este acesta un comportament inteligent, conștient? Știe ea ce face? Răspunsul: ea face aceasta sub presiunea selecției naturale. Adică au supraviețuit în astfel de situații doar exemplarele care au consumat cucută otrăvitoare și ele au instituit (!) acest comportament. După ce scapă de paraziți, omida prin metamorfozare se transformă în molie.

x

De gândit aceste situații conform principiului interogației pertinente. Noi observăm doar răspunsurile – modificările, adaptările respective – nu și întrebările care le preced cu necesitate. Nu este neapărat o întrebare în limba umană. Ex.: fierul se întreabă și răspunde când ruginește? Da, dar o fac moleculele. Despre pertinentă se poate vorbi la nivel molecular, atomic, subatomic – aici se observă ordinea din interiorul materiei vii și a celei aparent inerte. Fizica, chimia etc. vorbesc despre acest limbaj al obiectelor materiale.

A concepe un sistem care-și pune întrebări pertinente și-și dă răspunsuri pertinente. Care este criteriul pertinentei lor? Să fie potrivite cu obiectul, altfel spus, potrivite cu situația (contextul) în care funcționează. Dar sistemul respectiv a fost realizat astfel încât să-și poată pune întrebări pertinente? Ipoteză: cel care l-a realizat a știut cum va fi „obiectul”, adică cvasitotalitatea situațiilor în care va activa.

Dar sistemul respectiv (il notăm cu Z) face parte, la rândul lui, din obiectul altui sistem – Y – a dăcă este element al situațiilor în care Y va activa s.a.m.d. Ipoteză: dacă Z își pune întrebări pertinente în-o situație dată, el își va pune astfel de întrebări și când este element al situației date în care se află Y. Rezultă că și obiectul își pune întrebări pertinente. Ipoteză: a vem de-a face cu o „confutare” a întrebărilor pertinente: sisteme globale ale tuturor acestor sisteme particulare poate să funcționeze numai dacă fiecare element al lui își poate pune întrebări pertinente și poate să dea răspunsuri pertinente.

x

Dacă omul a fost făcut după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, atunci și omul în ipostaza lui cea mai înaltă de cunoaștere și creativitate – să-l numim **om de știință** – a fost creat în acest fel.

Întrebare: dacă modul de gândire și realizare practică (teorie, aplicație tehnologică, tehnică etc.) ale omului de știință se apropie, se aseamănă sau caută să fie asemenea cu felul de a concepe și a face al **Creatorului inițial – Alfa**? Răspuns: cu necesitate da, întrucât creatorul uman re-crează elemente și sisteme create de Alfa.

Probleme: omul de știință și-a pus întrebări pertinente atunci când a re-creat un element al naturii sau a creat noi elemente. Mai exact: a ajuns să și le pună după „n” încercări, observații, experimente. Sistemele create de omul de știință sunt cunoscute să și pună ele însele întrebările pertinente care să le asigure supraviețuirea, adaptarea, evoluția – așa cum fac cele create de Alfa?

Dar „om de știință” denumește comunitatea oamenilor de știință, istoria științei, echiipe de cercetare etc. Întorcându-ne cu această idee către Alfa, se poate

(continuare în pag. 12)

Scurt istoric al Arhivelor Naționale ale României

Unul dintre locurile unde contemporanii pot intra în contact nu numai fizic dar și spiritual cu înaintașii lor, unde sunt învinse barierele cronologice ale trecutului și prezentului grație efortului creator a mii de iubitori de istorie, unde memoria colectivă a poporului român este conservată, actualizată și îmbogățită permanent, locul în care deviza „Semper Veritati” este înscrisă cu litere de aur în suflitele tuturor angajaților, poartă numele de Arhivele Naționale ale României.

Istoria arhivelor pe teritoriul României începe foarte devreme, odată cu plăcuțele de lut ars descoperite la Tărbăria, județul Alba, în anul 1961, plăcuțe datate cu 3000 ani înaintea lui Hristos și care reprezintă cele mai vechi urme de scriere – deci de arhive – nu numai din România ci chiar din Europa.¹

Ulterior, la mii de ani distanță de aceste prime urme scrise, descoperirile arheologice au scos la lumină noi dovezi ale existenței materialelor scrise și organizate sub forma unor arhive la Tomis, Histria și Callatis, colonii întemeiate în secolele al VII-lea – VIII-lea înainte de Hristos pe teritoriul dobrogean de îndrăzneții grecii plecați în căutarea unor pământuri mai fertile decât cele din locurile de origine.²

În Dacia romană, ca de altfel în toate provinciile Imperiului roman, au existat arhive. Tăblițele cerate de scoperite în mai multe localități din Transilvania, printre care și cele de la Roșia Montană, județul Alba, sunt dovezi elocvente în acest sens. Ele conțin texte care dovedesc existența unor scribi ce redau în limba latină sau greacă, remunerarea muncii libere pe ogoare sau mine, acte de vânzare-cumpărare de sclavi etc.³

O dată cu organizarea statelor feudale Transilvania, Țara Românească și Moldova se înființează și cancelariile voievodale, domnești și alte instituții creatoare de arhive, din care foarte puține documente au ajuns la noi datorită vicisitudinilor vremurilor.⁴

Abia cu ocazia adoptării de către Adunările obștești extraordinare din București și Iași, în mai și octombrie 1831, a Proiectelor de Regulament intrate oficial în vigoare ca Regulamente Organice în iulie 1831 în Țara Românească și în ianuarie 1832 în Moldova, regulamente elaborate de ruși și impuse boierilor români ca primă lege fundamentală a Principatelor, se constituie și Arhivele statului ca instituții moderne.

Conform prevederilor Regulamentului Organic al Țării Românești, la 1 mai 1831 a luat ființă la București Arhiva Statului, sub supravegherea Ministerului din Lăuntru (de Inteme), iar în Moldova, la Iași, s-a creat instituția similară, la 1 ianuarie 1832, pe baza Regulamentului Organic al Moldovei, subordonată Ministerului Justiției.⁵

Din păcate, prin cele două regulamente nuse stabileau condițiile de funcționare ale acestor noi instituții înființate. Spre exemplificare, pentru Țara Românească, singura precizare referitoare la arhive apare doar în anexa Regulamentului Organic: „Păstrarea arhivelor statului fiind un obiect, care meritarește toată luarea aminte a stăpânirii, va fi sub privegherea Ministerului din Lăuntru”. Tot aici, apare și o primă schemă de personal. Situația este asemănătoare și pentru Moldova.⁶

Primii conducători ai Arhivelor Statului, Iordache Rasti în Țara Românească și Gheorghe Asachi în Moldova, au elaborat regulamente de funcționare. Astfel, la 13 septembrie 1831, arhivarul Iordache Rasti scria forului tutelar, aproape alarmat, că „noi încă de când ne-am ordinit la Arhivă și am început a primi delile (dosare) după despartiturile (compartimentele) Divanului Săvârșitor, neavând alte instrucțiuni date în ce chip să le primim și cum să le așezăm, care le-am primit atât după orânduiala mesilor (birourii) cu numirea deliilor (și) hârtiilor și opiselor lor”.⁷

Pentru Moldova, colaborarea a două mari personalități ale vremii, Gheorghe Asachi și Costachi Conachi, ultimul șef de masă la Marea Logofeție a Dreptății, a făcut ca procesul de organizare să fie mult mai rapid. Gh. Asachi, cu avizul lui C. Conachi, a ordonat tematic documentele existente până atunci, a completat o serie de fonduri preocupându-se și de valorificarea lor științifică.⁸

Revenind la Țara Românească, activitatea arhivistică a fost în cele din urmă reglementată printr-o serie de instrucțiuni, jumale și regulamente, cum ar fi cele din 30 octombrie 1831, din 30 august 1832 și din 4 decembrie 1840. Pentru Moldova, sistemul s-a perfecționat de asemenea prin regulamentele date la 20 ianuarie 1832, 12 august 1837, 1838 și 1839. Atât pentru o provincie, cât și pentru cealaltă ele se refereau la ordonarea pe categorii de acte, inventarierea pe sistemul opiselor, asigurarea pazei militare a valorilor deținute, responsabilitatea personală a conducătorilor instituției etc.⁹

Prin aducerea lui I.H. Rădulescu în fruntea Arhivelor Statului din Țara Românească între 1843-1848, organizarea a trecut de la principiile teoretice la practică. S-a operat prima selecționare, s-a adoptat criteriul cronologic și s-a făcut apel la transcripții pentru completarea fondurilor înteme.¹⁰ În același timp, Eliade a înlesnit și folosirea în scopuri științifice a materialelor aflate în depozitele instituției pe care o conducea. La începutul anului 1844, N. Bălcescu a făcut cercetări, timp de câteva săptămâni, la Arhivele Statului.¹¹

Încă de la început, o bună parte din activitatea curentă a Arhivelor Statului era ocupată cu rezolvarea cererilor instituțiilor de a li se împrumuta diverse dosare și registre, care de foarte multe ori nu mai erau înapoiate la timp, ceea ce ducea la dese intervenții exprese pentru restituirea lor. Totodată, erau rezolvate și cererile particularilor care solicitau îndeosebi copii de pe diverse documente aflate în depozite.¹²

De numele lui Grigore Alexandrescu, directorul Arhivelor Statului din Țara Românească în perioada 1849-1854, se leagă și satirizarea realităților legate de spațiile de depozitare cu care era înzestrată această instituție: câteva camere la Mitropolie, la mânăstirile Mihai Vodă, Antim, Cotroceni, Văcărești, Zlătari, și la Curtea Administrativă.¹³ Insuficiența acestora, determinată de numărul mare de documente aduse din toată țara la București, insalubritatea lor, dotarea lor cu mobilier neadevat, lipsa de preocupare pentru remedierea situației din partea regimului de atunci, au fost prezentate ironic de către Grigore Alexandrescu în poezia „Răzbușorul șoarecilor”:

„Pe dealul Mitropoliei
În Arhiva României
Unde Statul gră mădește
Tot ce nu-i mai trebuiește,
Hârtii, condici oșdite,
Judecări nenorocite,
Are cuiburi din vechime
Numeroasă șoricime,
Semiție roditoare
Și de lăeri rozătoare”

Guzganul Rozon, șeful șoricimii, care „în dosare locuiește și pe polițe domnești” aprecia astfel pe șeful Arhivelor:

„De când sub aceste bolte ne aflăm adăpostii,
Fraților, voi știți prea bine cât am fost de fericii
Șeful de azi al Arhivelor, om de pace iubitor,
Ne-a fost chiar ca un părinte un zelos ocrotitor.
Nimeni din voi nu se plânge că din cuib a fost gonit,
Sau că n-a putut să roază, de frică, vr-unui dușman,
Pergamentele antice, condicele de divan”¹⁴
Petrache Teulescu, directorul Arhivelor Statului din Țara Românească în perioada 1859-1862 reușește să obțină un spațiu de depozitare destul de mare la mânăstirea Radu Vodă, în afară de depozite existente, unde în iulie 1859 avea să-și stabilească sediul înșiși Arhiva Statului și unde se aduc și materialele păstrate la mânăstirea Antim.¹⁵

Tot el a fost cel care s-a ocupat și de aducerea și păstrarea sigiliilor scoase din uz de la diferite instituții care le trimiteau prin intermediul Ministerului din Lăuntru, la Arhiva Statului. A insistat, de asemenea, ca la Arhivă să se păstreze Buletinul Oficial.¹⁶

Un merit deosebit al lui Petrache Teulescu îl constituie faptul că a fost primul șef al Arhivelor Statului care s-a preocupat de problema întocmirii de publicații de

documente istorice. Prin strădania lui a fost tipărită prima publicație a Arhivelor Statului în anul 1860 intitulată „Documente istorice” ce acoperă perioada 1593-1822.¹⁷

Dincolo de Milcov, în Moldova, depozitarea documentelor întâmpina dificultăți asemănătoare cu cele întâlnite în Țara Românească. Arhivele au cunoscut numeroase deplasări dintr-un local în altul, ceea ce a determinat chiar deteriorarea acestora. Astfel, pot fi amintite următoarele locații: casa agăi Alecu Balșin 1832-1834, casele agăi Costache Ghica în 1834, Biserica Sf. Ilie în 1835, cinci camere ale școlii vasilieni de la Treierari în 1836, Palatul Administrativ în 1844, casele bancherului Michel Daniel în 1856, șase bolți închiriate de la Natanson și Orenstein în 1860-1861, Mânăstirile Frumoasa și Cetățuia în 1865 (o parte din arhivă), Palatul Administrativ în 1871 unde în ianuarie 1880 o mare cantitate de documente au fost mistuite de un puternic incendiu, în strada Ghica Vodă după 1880, apoi într-o casă din strada Artelor, Mânăstirea Gola din 1911-1976.¹⁸

De semnalat ar fi că în perioada 1850-1853 la conducerea Arhivelor Statului din Moldova s-a găsit marele nostru poet Vasile Alecsandri care în ianuarie 1851 supune Departamentului de Justiție un „Proiect pentru regularea Arhivelor Statului” care oglindește ideile înaintate ale poetului despre arhive: „Arhiva unui stat este o avere publică care merită cea mai de aproape îngrijire a cîmurei. Ea este colecția tuturor actelor publice, atât administrative cât și judecătorești și politice care slujesc de temelie legiuirilor și istoriei țării”.¹⁹

Numirea lui Grigore Bengescu II, la 24 martie 1862, la conducerea Arhivelor Statului din Țara Românească a premers cu câteva zile importantul act de unificare a Arhivelor, statornicit prin „Jurnalul Consiliului de Miniștri pentru trecerea Arhivelor Statului la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii”, din 4 aprilie 1862.

Aducerea la îndeplinire a acestor dispoziții s-a făcut cu aprobarea domnească printr-o ordonanță la 1 iunie 1862. Ca urmare a acestei măsuri, cele două Arhive (București și Iași) au fost instituite sub o singură administrație, cu denumirea „Arhivele Statului”, având o Direcție Generală în București și o sucursală la Iași.²⁰

Sub conducerea primului Director General al Arhivelor Statului, Grigore Bengescu II (1862-1864), Direcția Generală a Arhivelor Statului a funcționat în casele lui Ion Bălăceanu din str. Șerban Vodă, mahalaua Sf. Spiridon. Închirierea era făcută pe termen de 3 ani, de la 17 martie 1862 până la 23 aprilie 1865.

Mutarea în casele Bălăceanu a dosarelor și condicilor aflate la mânăstirea Radu Vodă, unde era și Cancelaria Arhivelor, precum și la mânăstirea Antim a durat destul de mult.²¹

Biblioteca documentară a fost înființată tot în perioada lui Grigore Bengescu II, bibliotecă care conținea în jurul anilor 1862-1863 un nr. de 224 publicații, din care 134 diverse, 19 broșuri, 8 hârtii și tablele, 63 monitoare și alte publicații oficiale.²²

Cezar Bolliac s-a aflat la conducerea Arhivelor Statului în perioada 1864-1866, când Direcția Generală a început să funcționeze după primul regulament modern aprobat oficial prin Ordonanța Domnească nr. 1074 din 1864. Regulamentul a intrat în vigoare la 31 octombrie 1864, dată care astăzi este sărbătorită ca fiind Ziua Arhivelor Naționale. Erau prevăzute trei secțiuni: Istorică și secretariat, Bunurilor publice și, în fine, cea de „stat”, Arhiva guvernamentală.²³

Este cel care a făcut un apel către particulari, deținători de documente importante, să le împrumute Arhivelor Statului spre copiere sau chiar spre achiziționare, prin donație sau cumpărare. Înaugurează așa stfel seria de copii de pe acte particulare.²⁴

Insistă și reușește să scoată „Revista generală a Arhivelor Statului României” ce constituie, de fapt, primul periodic al Arhivelor Statului și din care s-au tipărit doar 24 pagini în folio, în perioada iunie-decembrie 1865. Din păcate, a rămas aproape necunoscută fiindcă nu a apucat să fie difuzată, stocul întreg rămânând uitat în depozitul Arhivelor Statului din București.²⁵

(continuare în pagina 9)

Scurt istoric al Arhivelor Naționale ale României

(urmare din pagina 8)

O altă mare realizare a lui Cezar Bolliac a fost aceea de a obține un local potrivit, ce fusese special reparat și amenajat în acest scop, la mânăstirea Mihai Vodă și aducerea arhivelor aici în prima parte a lunii februarie 1866.²⁶

Tot el este cel care solicită permisiunea să angajeze cu contract un legător competent „pentru restaurarea documentelor vătămate și pentru legarea succesiv în cartoane, în toată mărimea lor”.²⁷

Grigore N. Manu a ocupat funcția de Director General al Arhivelor Statului în două perioade: 12 iulie 1866 – 7 februarie 1869 și 12 martie 1870 – 16 octombrie 1871.

În prima perioadă a organizat arhiva Direcției Generale a Arhivelor Statului împărțită până atunci la diferitele secții ale sale. La 23 mai/4 iunie 1867, arhivele provenind de la fosta Arhivă a Statului din Țara Românească (1831-1862), Comisiunea documentală (1842-1862) și Comisiunea pentru regularea documentelor și averilor mânăstirești încheiate (1863-1864) care se păstrau în diferite secțiuni ale Direcției, au fost întrunite într-un singur fond constituind Arhiva Direcției Generale a Arhivelor Statului.²⁸

O altă chestiune care l-a preocupat pe Grigore Manu a fost înființarea de arhive județene, problemă care a interesat Arhivele Statului încă din anul 1862. Prin regulamentul din 31 octombrie 1862 s-a stabilit că în Arhivele Statului se primeau numai arhivele ministerelor și ale celorlalte autorități centrale, arhivele județene și comunale, urmând să se păstreze la sediile acestora.

Dispozițiile regulamentului din 1862 au fost confirmate prin regulamentul din 1869, lăsându-se astfel arhivele județene și comunale lipsite de orice organizare și îndrumare și amenințate cu distrugerea. Situația aceasta l-a determinat pe Grigore Manu să a adreseze Ministerului Instrucțiunii la 21 octombrie 1870 un memoriu bine documentat în care să ceară concentrarea arhivelor județene și comunale în capitala fiecărui județ și deci înțemeierea de arhive județene.²⁹

Constantin Aricescu se află și el la conducerea Arhivelor Statului de două ori: 1869-1870 și 1871-1876.

La 11 iulie 1872 intră în vigoare un nou regulament de funcționare al Arhivelor Statului ce va rămâne în vigoare până-n anul 1925. Pe baza acestui regulament Arhivele Statului în perioada când au fost conduse de Constantin Aricescu și-au axat activitatea în următoarele direcții:

- preluarea, achiziționarea și inventarierea materialelor documentare (preluarea se făcea numai de la instituțiile centrale);

- de mersuri pentru înființarea arhivelor județene;
- lărgirea activității de folosire a documentelor;
- încadrarea cu persoane de specialitate și asigurarea salariilor cu cea de la alte instituții;
- conservarea actelor, întreținerea localului și lărgirea suprafeței de depozitare.³⁰

Unul dintre cei mai longevivi Directori Generali a fost B.P. Hasdeu ce a condus destinele Arhivelor Statului în perioada 1876-1900.

Când acesta a preluat conducerea, Direcția Generală a Arhivelor Statului era organizată în două secții: „Secțiunea istorică și de stat” și „Secțiunea Bunurilor publice”. Prima secțiune prelua, păstra și dădea spre folosire materialele documentare create de instituțiile administrative, legislative și judecătorești, și cele de o importanță mai deosebită, precum și titlurile de proprietate ale moștenitorilor de bunuri funciare, ce nu se înțelegeau între ei, care dintre dânsii să le păstreze, potrivit art. 750 din codul civil. A doua secțiune, prelua, păstra, prelucra și dădea spre folosire materialele documentare create de așezămintele ecleziastice, ale căror moșii devin prin secularizarea proprietatea statului, titlurile proprietăților achiziționate de stat prin cumpărare, donație sau schimb, actele comemorative și de fundație, precum și sigiliile scoase din uz.³¹

Între anii 1876-1900 personalul Direcției Generale a Arhivelor Statului se compunea doar din 15 oameni. Datorită atitudinii lipsite de interes a guvernelor față de arhive în general și a nivelului de dezvoltare arhivisticii la cea vreme, despre un control asupra stării arhivelor la creatorii și deținătorii nici nu putea fi vorba. Munca salariaților consta din ordonarea și inventarierea

materialelor documentare, precum și în întocmirea de copii legalizate cerute de instituțiile interesate și persoane particulare.³²

B.P. Hasdeu este cel dintâi conducător al Arhivelor Statului care încetează o acțiune de depășire a materialelor documentare privind istoria României în arhivele străine (Polonia) și obține copii de pe ele, care însă au fost publicate de el, fără a fi păstrate în depozitele Arhivelor Statului. Din inițiativa lui s-a creat colecția de manuscrise, formată din toate condicile de documente în copii sau originale ale așezămintelor clericale.³³

Dimitrie Onciul, Director General al Arhivelor Statului, fiind un spirit mai practic decât predecesorii săi, renunță la realizarea proiectului unui palat al Arhivelor și cu otenacitate și perseverență neobișnuită a reușit să obțină fondurile necesare cu care să poată reface între anii 1900-1916 întregul local de la Mihai Vodă unde din 1866 se găsea și sediul Direcției Generale a Arhivelor Statului. Tot el este cel care a reușit să obțină pentru Arhivele din Iași localul fostei Mânăstiri Golia unde acestea s-au mutat după efectuarea unor reparații în 1911.³⁴

Pentru unii formizare, în anul 1912 în măsura ca organizarea a materialelor din depozite Arhivistice șene să se facă după același sistem aplicat la București.³⁵

Încă din 20 august 1916, Dimitrie Onciul cerea funcționarilor direcției să participe la „împachetarea documentelor ce vor fi transportate spre a fi puse la adăpostul atacurilor dușmănoase”. Cu transportul documentelor a fost delegat G. Neodglu la Iași și apoi la Moscova unde a rămas până la 3 mai 1918. Aceste documente s-au reintors la Arhivele Statului abia în 1935.³⁶

De menționat ar fi că în timpul ocupației, „nusa-a ridicat de la Arhivele Statului nici un act din depozite”.³⁷

În perioada 1923-1938, Director General al Arhivelor Statului a fost Constantin Moisil, cel care se va ocupa de întocmirea textului de lege care a fost votată la 20 mai 1925 în Parlament. Legea dădea Arhivelor Statului din tot cuprinsul țării o organizație unitară.

Prin prevederile sale, legea crea obligația ca toate autoritățile statului, județelor și comunelor civile, bisericești și militare să depună materialele arhivistice cu o vechime mai mare de 30 ani, care nu sunt necesare administrației curente, la Arhivele Statului din cuprinsul teritoriului respectiv. Distrugerea sau înstrăinarea materialelor arhivistice fără aprobarea Arhivelor Statului erau interzise. Se introduce dreptul de control asupra arhivelor publice.

Conform legii, Arhivele Statului depind de Ministerul Instrucțiunii Publice și sunt puse sub conducerea unui director general. Ea stabilea cadrul organizatoric, prevăzând în a fără Direcția Generală, cu sediul la București, patru direcții regionale cu sediile la Iași, Cluj, Chișinău și Cernăuți. Când necesitatea va cere se prevedea și posibilitatea înființării de noi direcții și în alte regiuni ale țării.

Legea prevedea atribuțiile personalului, normele de angajare, condițiile de studiu ce trebuiau îndeplinite.

Pentru pregătirea personalului de specialitate necesar arhivelor centrale și regionale, pe lângă Direcția Generală urma să se înființeze o școală de arhivari-paleografi.³⁸

Constantin Moisil este primul conducător al Arhivelor Statului care reușește să organizeze o expoziție arhivistice de mari proporții situând-o alături de marile expoziții arhivistice din străinătate. Muzeul Arhivelor Statului este inaugurat la 28 martie 1926, dispunând de un material de expoziție foarte bogat și interesant.³⁹

De comun acord cu directorii regionali li și cu specialiștii din Arhive, în anul 1923 ia hotărârea să editeze o publicație periodică „Revista Arhivelor” care să cuprindă studii, cercetări și informații din toate domeniile disciplinelor științifice ce au ca obiect studiul documentelor. Primul număr al acestei reviste va apărea în 1924.⁴⁰

Rețeaua Arhivelor Statului s-a extins după Marea Unire și aplicarea Legii Arhivelor Statului din 1925, o dată cu înființarea filialelor din Cluj, Cernăuți și Chișinău (1920) și a filialelor de la Craiova (1931), Timișoara (1936), Năsăud (1937), Suceava, Buzău, Sibiu (1945).⁴¹

O altă mare personalitate care a condus Arhivele Statului în perioada 1938-1953 a fost profesorul universitar Aurelian Sa cerdoșeanu.

Disponând de o aleasă instruire și o inegalabilă putere de analiză, A. Sa cerdoșeanu a contribuit în mod determinant la îmbogățirea teoriei și practicii arhivisticii românești, fiind autorul primului tratat de arhivistice. El este cel care a stabilit diviziunile arhivistice, valabile și astăzi, care în viziunea sa erau grupate astfel: **arhivologia**, sau teoria arhivelor, referitoare la istoria arhivelor și arhivistice în general, precum și istoria dreptului arhivistice și istoria fondurilor arhivistice; **arhivotehnia**, adică tehnica arhivistice, cea care presupune urmărirea procesului de creare a documentelor, selecționarea, prelucrarea și folosirea lor; **arhiveconomia**, care are ca obiect administrarea generală externă a arhivelor și a documentelor de arhivă.⁴²

Fac precizarea că o prezențare a istoricului Arhivelor Statului fără a se face referire nominală la acești primi conducători, personalități culturale remarcabile, ar fi fost o serioasă omisiune și, totodată, o mare nedreptate deoarece tocmai eforturilor lor creatoare le datorăm formarea și consolidarea temei și a acestor instituții.

Odată intrată în sfera de influență sovietică, societatea românească s-a supus percepțelor comuniste în totalitatea lor. Îndomeniul arhivistice, Legea din 1925 a fost calificată drept „burgheză”, fiind înlocuită prin Decretul nr. 17/1951, în baza căruia Direcția Generală a Arhivelor Statului era trecută din nou Ministerului Afacerilor Interne. Prin hotărârea Consiliului de Miniștri nr.472/1951 s-a abrogat Legea din 1925 și Regulamentul din 1872. S-a introdus, astfel, modelul sovietic în arhivisticea românească.

Activitatea Arhivelor Statului a fost, în consecință, orientată cu precădere spre controlul, îndrumarea și organizarea tuturor categoriilor de creatori de arhivă și restricționarea accesului la informația de arhivă.⁴³

În urma reorganizării Direcției Arhivelor Statului din anul 1951, unitățile sale din țară, inclusiv cele vechi vor purta denumirea de servicii regionale având sediul în orașele de reședință regionale. Fiecare serviciu regional al Arhivelor Statului avea în subordine un număr de filie, cu sediul în orașele de reședință raională.⁴⁴

Flagelul proletcultist din această perioadă s-a făcut destul de simțit și în domeniul arhivistice. Deși au fost îndepărtați unii specialiști din considerente ideologice, majoritatea arhivisticii formați în perioada interbelică au depus o muncă susținută de preluare și prelucrare a fondurilor de arhivă.

Seria legislației de tip sovietic se încheie cu Decretul Marii Adunări Naționale nr. 353 din 16 iulie 1957, pentru înființarea fondului arhivistice de stat al R.P. României și Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1119 din 17 iulie 1957 „privind organizarea și funcționarea Direcției generale a Arhivelor Statului și administrarea Fondului Arhivistice de Stat al Republicii Populare Române”.⁴⁵

Pe baza acestei legislații, Direcția Generală a Arhivelor Statului a emis și difuzat în țară „Instrucțiunile generale nr. 6720 din 27 noiembrie 1957 pentru organizarea și funcționarea arhivelor organelor și instituțiilor de stat, ale organizațiilor economice socialiste și ale organizațiilor obștești cu Indicatorul-tip cuprinzător al termenelor de păstrare a dosarelor, registrelor și a altor materiale documentare comune organelor și instituțiilor de stat, organizațiilor economice socialiste și organizațiilor obștești”.

Aceste acte normative, completate în anul 1961 cu Instrucțiunile nr. 3813 pentru expertizarea (selecționarea) materialelor documentare, au introdus în practica tuturor creatorilor de arhivă Nomenclatorul dosarelor și Indicatorul termenelor de păstrare ca instrumente principale de lucru. Instrucțiunile generale nr. 6720/1957 au asigurat desfășurarea activității de arhivă la toți creatorii și deținătorii de documente timp de aproape 15 ani.

Împărțirea administrativ-teritorială din anul 1968 a influențat și organizarea arhivelor, în sensul că pe lângă Direcția generală a Arhivelor Statului, cu sediul în București, în fiecare capitală de județ în locul serviciilor regionale s-a înființat câte o filială a Arhivelor Statului. Fostele filiale, ce au funcționat în centrele de raion, au fost desființate.⁴⁶

Ca orice influență impusă de afară, legislația și metodologia arhivistice de inspirație sovietică au pierdut

(continuare în pagina 10)

Scurt istoric al Arhivelor Naționale ale României

(urmăre din pagina 9)

în timp, din sfera de aplicabilitate, revenindu-se treptat la tradițiile noastre culturale.

Prin Decretul nr. 472/1971 privind Fondul Arhivistic Național, devenit Legea nr. 20/1972, se repunea în termeni normativi înțelegerea experienței românești în materie de teorie și practică arhivistică.

Noua lege definea componența Fondului Arhivistic Național, noțiune mult mai largă decât cea de Fond Arhivistic de Stat, componență dată de următoarele categorii de documente: acte, corespondență oficială și particulară, memorii, manuscrise ale lucrărilor științifice, literare și artistice, planuri, hărți, filme, diapozitive, plăci fotografice, înregistrări fonetice și video, jurnale, chemări, proclamații, afișe, schițe, desene, proiecte, stampile, sigilii cu valoare istorică sau documentară.

Deținute de instituții de stat și/sau persoane fizice, acestea au obligația „să le păstreze în bune condiții”.

Prin respectiva legislație, începea constituirea unui Fond de asigurare, pe bază de microfilme, pentru documentele de importanță deosebită, procedeu practicat în alte țări occidentale de mai multă vreme, pentru protecția documentelor în cazuri de calamități naturale sau mișcări sociale, când documentele originale ar putea fi distruse.⁴⁷

Între anii 1953-1991 la conducerea Direcției Generale a Arhivelor Statului au fost impuși ofițeri superiori-generali. Unii dintre ei s-au dovedit a fi buni administratori, în timpul lor ridicându-se, înțară, noi clădiri destinate arhivelor județene.⁴⁸

După evenimentele din decembrie 1989, ca urmare a unor situații specifice perioadei de tranziție (schimbări de structuri instituționale, reîntărirea dreptului de proprietate etc) s-a simțit nevoia unei noi abordări legislative.⁴⁹

După lungi tergiversări, proiectul Legii Arhivelor Naționale, intrat pe ordinea de zi a Camerei Deputaților, a fost adoptat, noua lege fiind promulgată de președintele României la 1 aprilie 1996 și publicată în Monitorul Oficial al României, VIII, nr. 71 din 9 aprilie 1996.

Preluând și corectând principiile din vechea legislație (decretul nr. 472/1971), s-a încercat corelarea cu principiile de organizare a Arhivelor altor state. De asemenea, Arhivele Statului se transformă în Arhivele Naționale, forul tutelar fiind Ministerul de Interne, iar Filialele de vechiu Direcții Județene ale Arhivelor Naționale. Noua lege precizează că Arhivele Naționale administrează Fondul Arhivistic Național, controlând toți creatorii de arhivă; Arhivele Naționale acordă asistență de specialitate instituțiilor creatoare de arhivă, fie ele publice, fie particulare, preiau documentele care fac parte din Fondul Arhivistic Național; eva leuază a partenența documentelor la F.A.N. ș. a. m. d.⁵⁰

În vederea organizării și desfășurării unitare a întregii activități arhivistice la nivelul tuturor creatorilor și deținătorilor de documente și în conformitate cu Legea Arhivelor Naționale art. 5, pct. a, au fost elaborate Instrucțiunile ei de lucru, instrucțiuni aprobate de conducerea Arhivelor prin Ordinul de zi nr. 217 din 23 mai 1996.

Continuând aceste măsuri și pentru a răspunde mai bine realităților, Legea 16/1996 a suferit o serie de modificări și completări prin Legea nr. 358 din 6 iunie 2002 sau Ordonanța de Urgență a Guvernului României nr. 39 din 31 mai 2006.

În prezent, se preconizează a se da o nouă lege de organizare și funcționare a Arhivelor Naționale fiind depuse, în acest scop, mai multe proiecte de lege în Parlament pentru a fi supuse dezbaterilor.

1. Laurențiu Mera, „Îndreptar Arhivistic”, Carimpex, Cluj-Napoca, 2001, pag. 17;
2. Ibidem;
3. Ibidem;
4. Ibidem, pag. 18;

5. Ibidem, pag. 19;
6. Adrian Adamescu, „Din Istoria Arhivelor Naționale”, în revista „Doina de Istorie”, nr. 4 din 2001, pag. 3;
7. Ibidem;
8. Ibidem;
9. Ibidem, pag. 5-6;
10. Ibidem, pag. 6;
11. Tudor Mateescu, „Ion Ulideș Bădăleșcu”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 28;
12. Ibidem, pag. 27-28;
13. Cornelia Baranache-Cornă, „Gingre Alconstruc”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 27;
14. Ibidem, pag. 28-29;
15. Dumitru Anghel, „Petruche Ionescu”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 86;
16. Ibidem, pag. 87-88;
17. Ibidem, pag. 89;
18. Mariuca Ibrin, „Tudor și succesorii: Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Iași”, în revista „Doina de Istorie”, nr. 4 din 2001, pag. 17;
19. Gă. Ungureanu, „Vasile Alconstruc”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 53;
20. Vasile Simileanu, „Gingre Ionescu”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 102-103;
21. Ibidem, pag. 106;
22. Ibidem, pag. 110;
23. Adrian Adamescu, „Ibidem”, pag. 6;
24. Maria Levent, „Cornel Bădăleșcu”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 117-118;
25. Ibidem, pag. 119-120;
26. Ibidem, pag. 121;
27. Ibidem;
28. Mihail Flăcău, „Gingre N. Ștefan”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 138-139;
29. Ibidem, pag. 142;
30. Maria Dogaru, „Constantin Ștefan”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 161;
31. Mihail Reșcaș, „Regina P. Bădăleșcu”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 180-181;
32. Ibidem, pag. 181;
33. Ibidem, pag. 196;
34. Mihail Flăcău, „Dimitrie Dănilă”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 202, 222;
35. Ibidem, pag. 223;
36. Ibidem, pag. 224;
37. Ibidem, pag. 225;
38. Emilia Popariță, „Constantin Ștefan”, în publicația „Figuri de arhivă”, apărută sub egida Direcției Generale a Arhivelor Statului, București, 1971, pag. 268-271;
39. Ibidem, pag. 269;
40. Ibidem, pag. 290;
41. Maria Rădu Mădăraș, „Arhivele Naționale și societatea românească”, Editura Ministerului de Interne, 1997, pag. 11;
42. arhivă de documente „Știința și societatea în Arhivele”, în revista „Doina de Istorie”, nr. 4/2001, pag. 34-35;
43. Maria Rădu Mădăraș, „Ibidem”, pag. 12;
44. Laurențiu Mera, „op. cit.”, pag. 24;
45. Maria Rădu Mădăraș, „Ibidem”, pag. 13;
46. Laurențiu Mera, „op. cit.”, pag. 25;
47. Maria Rădu Mădăraș, „Ibidem”, pag. 14;
48. Laurențiu Mera, „op. cit.”, pag. 26;
49. Adrian Adamescu, „op. cit.”, pag. 7;
50. Mariuca Ibrin, „op. cit.”, pag. 16;

Ionel Cristian Tătaru
Inspector principal D.A.N. Intolmiza

Portret al artistului în tinerețe

(vorbind la BOBOTE, de Anghel Macedon Pișcu)

Autoritatea Dicționarului explicativ al limbii române ne tâlmăcește astfel: a vorbi în bobote - a vorbi la întâmplare; a merge în bobote - a merge - a merge fără un țel precis, după îmboldul momentului. Ambele expresii includ absența premeditării, aplanulul construit din timp și aplicat cu precauție.

Ce maliție sau ce umilință sacră îl poate determina pe Poet să-și numească volumul astfel? Și numindu-l, așa cum Adam a dat nume lumii proaspăt create și a făcut-o să fie, Poetul își întrupează gândul.

Vorbind în bobote, fără premeditare, dar strapunsă de transcendent, Pythia răspundea în trebărilor ambigui și premonitoare.

Volumul lui Anghel Macedon Pișcu are o geograție campestră, mirifică, plină de pericole letale și de tabu-uri pe care Poetul le în calcă pradă fascinației, călătorind prin sine și prin ținutul magic călăuzit de daimon și de capricii princiare pe care doar el, Poetul, le poate justifica.

Călătorii înseamnă o descoperire continuă, o deșo lire eroică a pieptului în fața destinului și o cutremurătoare grabă de a ascunde tainele supreme în că mai în adânc decât sunt ele puse de Fire.

Totodată, plin de încântare în ocentă, Poetul deschide lada de zestre a amintrilor copilăriei, iar adultul constată amar că a deschis cutia Pandorei. Învăluit în incertitudine, respingându-le sau agățându-se de ele, Poetul oscilează magic între vis și crepuscular, între tentația cu noșterii și gustul de pelin aflării ei. Depășind temerile cărnii, spiritul triumfă, conferind ținută regală slabiciunilor omenești.

Geamăn întru triumf și suferință și în același timp bulversat de infanțitul ludic, cititorul se împărtășește din taine, se rățește prin tremintele Poetului și, la sfârșit, ia cu sine și duce mai departe un Portret al artistului în tinerețe sa perpetuă:

Din dor nears rodește nesecat,
O arcă păstrătoare de semințe,
Uitate flori țesute în macat
De grâu herald cu roșii ingerințe.

În lung răstimp el în viază pom
Ce s-a uscat în așteptări ucise,
Trecându-l doar prin sine-l face om
Și-l întrupează-n ape vii deschise.

Profesor
GABRIELA - TEODORA DRUCHS

IOANA FELICIA CIȘMAȘU

Influențe ale isihasmului în „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”

Autorul cărții, Neagoe Basarab, a fost domn al Țării Românești timp de aproape un deceniu, la începutul secolului al XVI-lea. În ciuda domniei relativ scurte (obișnuită pentru vremea respectivă), dar și foarte liniștite, acest voievod „pașnic” (Iorga) și „evlavios” (Cartoian) a reușit să aducă țara, din punct de vedere cultural, la nivelul marilor centre de cultură europene.

Cele două mari reperi ale domniei lui Matei Basarab, spiritul cel mai apusean al Evului Mediu românesc, sunt mănăstirea de la Curtea de Argeș, sfințită cu mult fast în 1517 și opera poetică „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”.

Mănăstirea de la Argeș a fost construită, după cum însuși Neagoe Basarab ne încredințează într-una din pisanile de pe fața de apus a bisericii, din cauză că i s-au „deschis ochii inimii”. Drept acela, dorește ca această biserică să fie de o bogăție extraordinară, așa cum nimeni nu mai clădise până atunci și „să reziste vremurilor preamărind de-a pururi numele ctitorului său”. În acest scop se aleg materialele cele mai bune, astfel că, la 1517, vistieria domnească secesse aproape cu totul, în ciuda faptului că Despina Doamna își vânduse obiectele de podoabă spre a spori fondul de zidire a mănăstirii. Rezultatul a meritat însă toate eforturile. De-a lungul vremii, călătorii care au vizitat Curtea de Argeș au rămas uimiți de măreția zidirii și de bogăția podoabei sale sculptate, iar poporul român a elogiat mănăstirea legându-i zidirea de o legendă.

Probabil tot pentru că i s-au „deschis ochii inimii”, domnitorul, evlavios ca fire (să nu uităm că, până a fi domn, trăise câteva timp pe lângă o mănăstire), profund în cunoaștere și logic în expunere, a hotărât să lase urmașilor săi în ale domniei câteva îndreptări, sfaturi, pentru a conduce țara cât mai bine, sfaturi strâns într-un tot sub titlul „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”. Acestea se constituie într-un adevărat testament, condensând și esențializând experiența de viață a domnului unei țări în clipa așteptării „Marii Trecei”.

Genul parenetic, căruia îi aparține această operă, era foarte răspândit în spațiul bizantino-slav, în Europa Apuseană și în Orient, după cum ne demonstrează și scrierile de la Synesios, de la diaconul Agapet, la Manuil al II-lea Paleologul, „Sfaturile regelui Ștefan cel Sfânt către Ducele Emeric”, „Poucenia” lui Vladimir Monomahul, „Memoriile” lui Ivan Peresvetov către Ivan cel Groaznic etc. Însă adevărata originalitate și valoare a cărții lui Neagoe ni se dezvăluie alăturând-o scrierilor contemporane ale Renașterii occidentale: „Instituția Principis Christiani” de Erasmus din Rotterdam și de „De principibus” de Machiavelli. Pentru că operele celor doi apuseni se nutresc din Antichitatea greco-latină, în timp ce opera domnului muntean își trage sevele din cea mai pură tradiție creștină și din spiritualitatea românească.

„Învățăturile lui Neagoe Basarab” își au izvorul în comora Sfintei Scripturi și în scrierile marilor părinți isihăști.

Isihasmul este o „disciplină ascetică de orientare monastică” apărută în secolele IV - V pe Muntele Sinai și care s-a organizat mai apoi (sec. XIII - XIV) ca „o adevărată mișcare de renaștere spirituală și teologică” prin introducerea „rugăciunii lui Iisus” ca metodă de a produce o stare de concentrare și de pace lăuntrică, în care sufletul ascultă și se deschide lui Dumnezeu (Dicționar de Teologie Ortodoxă, pr. Prof. Ioan Bria).

După Gh. Ghelasia, isihasmul este un curent mistic al Ortodoxiei, propovăduind mistică păcii interioare, și nu este o purificare totală ca final (precum Nirvana în budism), ci dialog transcendențial cu Creatorul ca Tată, comuniune cu forțele nevăzute.

Cuvântul „isihasm” provine din grecescul „hesichia”, care înseamnă tăcere, liniște și concentrare interioară. Rugăciunea lui Iisus, „Doamne Iisuse Cristoase, fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine,

păcătosul”, rostită cu un tip special de respirație, creează o stare esențială de unitate și de integritate a persoanei, unire a minții cu inima, a gândirii cu trăirea. Dar această stare nu este un scop în sine, ci ea creează o ipostază în care se practică virtuțile. În sfârșit, toate acestea au ca finalitate reîntrarea în Duhul Vieții, reîntoarcea la Viață, văzută ca starea inițială a Creației, din care am decăzut prin Păcatul strămoșesc.

Trăirea isihastă este „taină a Altarului și a Bisericii proprii” (Gh. Ghelasia). „Împărăția lui Dumnezeu este înăuntrul nostru” (Luca, 17, 21), spune Noul Testament.

Isihasmul ne îndeamnă să zăbovim în înalt, mai presus de neputințe și de patimi, marii profeți au sperat o transformare radicală a omului și o nouă calitate a esenței, o transfigurare a lumii prin ascetă, smerenie, pocăință, curățenia inimii, atenția inimii, tăcere, cinste, rugăciune, milostenie, ascultare, răbdare, facere de bine. Toate purced însă din dragoste, dragostea de oameni și dragostea de Dumnezeu. Dragostea „toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le răbdă” (I Ion, 13, 7). De aceea Ioan Scărarul demonstrează că stă la baza tuturor celorlalte virtuți.

Isihasmul, prin reprezentanții săi (Grigore de Nisa, Maxim Mărturisitorul, Ioan Scărarul, Simeon Noul Teolog, Nichifor din Singurătate, Ioan Gură de Aur, Grigorie Palamas etc.), are ca doctrină centrală „îndumnezeirea” firii, schimbarea ei în ceva mai înalt, ieșirea și ridicarea ei peste celele firii („Hristos dăruiește ca plată celor ce ascultă de El îndumnezeirea nefăcută, care n-are face, ci e arătare neînteasă în cei drepti” – spune Maxim Mărturisitorul).

De săvârșirea spirituală la care ajung isihăștii se bazează pe necesitatea regăsirii de sine a omului, a unificării sale spirituale și a urcușului, cu inima unificată cu mintea spre absolut. Ea presupune mișcarea de la cele sensibile la cele suprasensibile prin credință și dragoste, care nasc ascetă și fac sufletul imun și bun. Punând frâu și măsură plăcerii de cele materiale se produce un transfer al energiilor ființei în favoarea spiritului.

Triumful isihasmului și teologia palamită au suscitato în noire a vieții sacramentale. Isihasmul se răspândește rapid în Europa de Răsărit, pătrunde în Țările Române și în Rusia până la Novograd și influențează cultura popoarelor, nu numai viața monastică ci și pe cea liturgică. La noi reprezentanții ai isihasmului în acea vreme au fost Nicodim de la Tismana, prăznuit la 26 decembrie în sinaxarul ortodox, și Daniil Sihastrul, sărbătorit la 18 decembrie. Pentru a vedea care a fost influența isihasmului asupra vieții laice, să reamintim legenda a IV-a scrisă de Neculce în „O samă de cuvinte”, potrivit căreia Daniil Sihastrul, duhovnicul lui Ștefan cel Mare, l-a sfătuit pe acesta, după bătălia de la Războieni, să nu „închine țara la turci” și astfel Moldova și-a păstrat independența.

În cartea lui Neagoe Basarab, învățăturile isihaste se regăsesc cu pregnanță. Împlinind patosul liric al confesiunii cu incandescența misticismului și cu rigoarea demonstrației, autorul reproduce uneori pașaje întrege din Ioan Gură de Aur, Ioan Scărarul sau Biblie. Sfaturile sale nu sunt adresate doar fiului său, ci și întregii lumi creștine: „iubiții mei”, „frații mei”, constituie cu adevărat leitmotiv.

Sinteizând doctrina isihastă Neagoe Basarab scrie de mai multe ori: „...să veți frica lui Dumnezeu în inimile voastre și să vă fie sufletele curațe, dimpreună cu trupurile, și să iubiți săracii și mișaii și să le faceți o milostenie și să vă rugați lui Dumnezeu și precuratei lui Maică cu tot de-adsinul”. Ioan Scărarul spune același lucru însă sub o altă formă: „...să-și îndrumeze toate îndeletnicirile, cuvintele, gândurile, pașii, voririle și mișcărilor după Domnul, întru sfințirea sufletului.”

Cele două părți ale „Învățăturilor” sunt destul de diferite. Dacă în prima parte autorul preia pur și simplu largi citate, în a doua parte el le și interpretează.

Partea a doua începe cu un capitol „pentru cinstirea icoanelor”. Neagoe Basarab crede că așfel, prin cinstirea

„semenului, chipului lui Domnului nostru Iisus Hristos” credinciosul își dovedește dragostea pentru Dumnezeu, dragostea pe care și Dumnezeu o simte pentru oameni și pe care a dovedit-o urcând pe cruce pentru ei. De la dragoste pornesc toate celelalte virtuți: „Dacă vom iubi pre Dumnezeu cu tot sufletul, mila lui Hristos se va pogori pre noi... și postul și ruga și curățenia și oprirea și smerenia și răbdarea, și ascultarea”. Aici, autorul nu face decât să reia spusele apostolului Pavel: „Dragostea îndelung răbdă, dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu trufește. Dragostea nu se poartă cu ne-cuviință, nu se aprinde de mânie, nu gândește rău” (I Cor, 13, 4-5). De aceea „să te îmbraci în dragostea lui Dumnezeu ca într-o platoșă” ne sfătuiește și voievodul.

Precum în dogmatica isihastă și Neagoe ne îndeamnă: „să te rogi lui Dumnezeu cu osârdie să întărească mintea ta”, căci „ruga iaste durere și împreunare omului cu Dumnezeu”, dar făcută „nu numai din gură, ci cu toată inima și cu tot sufletul și cu tot cugetul” (p. 241). Sf. Ioan Scărarul ne încredințează și el că „Rugăciunea este, după însușirea ei, însoțirea și unirea omului și a lui Dumnezeu; iar după lucrare, susțină toarea lumii”.

În „Învățăturile”, rugăciunea este legată de toate împrejurările vieții, domnul trebuie să se roage la primirea solilor, în războaie, la masă, la praznice, în biserică, atunci când judecă, la ieșirea sufletului către Domnul”. Scărarul însuși pledează „rugăciunea neîncetată din suflet”. La Neagoe Basarab, veritabil isihast încoronat, intensitatea vibrației creștine răzbate din fiecare pagină. Împlinirea stării de liniște, de pace pentru țară, arată autorul, nu trebuie să-l facă pe domn trufaș, ci a cеста trebuie „să intre în cămara sa, să ca dă cu fața la pământ și să se roage mulțumind lui Dumnezeu pentru cuvintele ca mărgăritari” pe care i le-a inspirat ca răspuns „plevei și gunoaielor” solului venit spre a țara zboi.

Legată de rugăciune este smerenia, „a coperământul dumnezeiesc, spre a nu fi văzute izbândirile noastre”, „Poarta Împărăției” cum o numește Ioan Scărarul („Scara”, p. 305-307). „Când vei face milostenie să nu trâmbețezi, (...) că smerenia iaste fată și ucință, fiului lui Dumnezeu, care s-au smerit pentru noi”, („Învățăturile...”, p. 205) îl îndeamnă autorul pe fiul său. Smerenia este o virtute de preț, pentru că „oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smereste pe sine se va înălța” (Luca 14, 11).

Zlatast, în predica „Despre binefacerea căre sârac” ne atrage însă atenția că „rugăciunea și postul ne lipsesc de putere dacă sunt fără milostenie”. Ioan Hrisostomul socotește milostenia „nu ca o cheltuială, ci ca un venit”, căci ea este „banul de răscumpărare pentru sufletele noastre” (p. 91 - „Predici...”). Solomon, în Pilde XIX, 17, afirmă și el că „cel ce miluiește pe sârac împrumută lui Dumnezeu” și Neagoe Basarab îl susține astfel: „faceți milostenie săracilor și lipsiților, ca să aflați și voi avuția voastră în cer, că acolo iaste împărăția cea vecinică și bucuria cea netrecătoare”.

În „Învățăturile”, Neagoe arată că „mai bine este a face milostenie decât a strânge avuție”, căci „avuția pre pământ este urâtă lui Dumnezeu”, în timp ce adevărata bogăție, plăcută lui Dumnezeu, este în Cer și se strânge doar prin faceri de bine. „Îmbracă cu dragoste pre cel gol, să te îmbrace Dumnezeu și pe tine în haina cea neputredă și de veselie” („Învățăturile... p. 205), ne sfătuiește autorul operii că „acela iaste bogat căruia-i iaste dată împărăția cerului și hrana raiului”. Ioan Gură de Aur ne spune și el că „vrednicirile și darurile, ce se împart aici, (în biserică - n.n.), nu se sfârșesc, nici se nimicesc, nici de moarte, ci prin ea mai mult

(continuare în pag. 12)

IOANA FELICIA CIȘMAȘU

Influențe ale isihasmului în

“Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”

(urma re din pagina 11)

se întăresc și se statornicesc”. Tot el ne mai îndeamnă: „Nu casele noastre, ci inimile noastre să le împodobim” pentru că „de nici un folos nu vă sunt hainele cele lucii dinspre afară, ci cele dinăuntru, acelea sunt de folos și de treabă”, îi continuă Neagoe Basarab ideea („Învățăturile... p. 85). Asceza, ridicarea la cele veșnice, nu se poate face decât prin „mășăvirea trupului”, care „iaste înnoirea sufletului” („Învățăturile p. 117), omul neputând „să se grijească și de cele trupești și de cele sufletuști” („Învățăturile... p. 115). Isihăștilor li se recomandă să trăiască în singurătate și să nu cugete la cele lumești, ci la cele veșnice.

O altă treaptă a de săvârșirii recomandată de Neagoe Basarab este cea la care ajungem prin dreapta judecată, făcând ută tuturor. „Domnul care nu va judeca pre dreptate și pre legea lui Dumnezeu, aceluia nu ăste domn, nici se va chema îndreptător și unsul lui Dumnezeu” („Învățăturile” p. 184), îi atrage atenția voievodul fiului său și, în acest scop, folosește și învățăturile Bibliiei: „cu ce măsuri veți măsura la a ceea se va măsura la judecata ultimă, căci Domnul judecă pre fieșine după lucrurile și faptele sale.”

Sf. Maxim Mărturisitorul spunea că „răbdarea, iertarea și rugăciunea” reprezintă calea mântuirii, definind starea de izbăvire ca „a sta neclintit în împrejurări aspre și a răbda rele, a aștepta sfârșitul ispitirii și a nu da drumul iuștelii” (mâniei), „a nu vorbi neînțelept” (Filocalis, III, 13-14). Înspirându-se probabil din spusele lui Neagoe Basarab ne în de amnă „sărăbdăm cu bărbăție toate năpăștile și scărbele” (op. cit., p. 120) vieții noastre pe pământ, căci acestea sunt trimise spre a ne apropia de Dumnezeu și spre a ne face să ne pocăim”.

„Pocăința este învoiala cu Dumnezeu pentru a doua viață” găsim în „Scara” sfântului Ioan Scărarul (p. 136),

căci „de se va întoarce cineva din păcatele sale, cu pocăință și cu tot dinadinsul către Dumnezeu, de aici și Dumnezeu se va întoarce către dânsul”, îi susține spusele și voievodul muntean (op. cit. pg. 46), care nu numai că dă acest sfat dar îl și aplică într-un întreg capitol, cel ultim, „la ieșirea sufletului său”. Aici, autorul nu doar se pocăiește, ci se și smereste (numindu-se chiar pe tot par cursul cărții: „tică los, leneș, păcătos etc.); „lar eu, le nevosul și ne băgătorul de seamă și netrebnicul, cu negrijirea mea nu am ferit porunca ta, nici am păzit ce mi-ai dat în seamă”, este un citat reprezentativ (p. 238).

Răsplata pentru păzirea tuturor acestor virtuți este, după Hrisostomul, că „ei domnesc după moarte, ca și în curgea vieții lor”. Autorul „Învățăturilor” e de aceea și părere: Dumnezeu „va trimite spre voi puterea sfântului și veți căștiga făcătorului duh și-și va face locaș întru voi și veți căștiga viața și trairul care nu vor avea sfârșit niciodată” (p. 111). Iar cine nu va urma aceste îndreptări „cade și să răsipește și i se zdobesc oasele și capul de piatra împiedicării” (op. cit. p. 79).

Cartea lui Neagoe Basarab, sinteză grandioasă a experienței politice și militare, morale și religioase a întregii lumi românești în zorii epocii moderne, este o caldă pledoarie pentru curățenia lăuntrică, pentru „devenirea întru ființă” (Noica), a omului în spiritul tradițiilor creștine ortodoxe, simple, generoase, tolerante.

„Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie” sunt pagini prețioase în care autorul caută să răspundă la întrebările eterne ale omenirii: cine suntem?, care e rostul vieții noastre?, cum să trăim? Prin simțiri autentice populare, aici se dezvoltă tema contrastului dintre etem și istoric în lume, realizându-se o chemare la reflecție în ceea ce privește frumusețea și dulceața de suprafață a lucrurilor trecătoare.

Scrierea ne dă perspective eterne, având o neașteptată aplicabilitate în zilele noastre, în care omul modern, evoluând într-o lume radical desacralizată, este

un singur at care trăiește doar absența lui Dumnezeu. Poate că dacă s-ar urma sfaturile sale, ar fi posibile regăsirea de sine a omului modern și transformarea lumii prin voință.

Prin aceste caracteristici, cartea lui Neagoe Basarab rămâne „cea mai pură lărică imnică până la Eminescu” (Zoe Dumitrescu-Bușulenga), una din cărțile reprezentative din istoria omenirii și „marea carte a identității românești în Europa Renașterii” (C. Noica).

BIBLIOGRAFIE:

1. „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie”, ed. Minerva, București, 1984;
2. Ioan Gură de Aur – „Predici la duminici și sărbători”, ediția a II-a, ed. Bunavestire, Bacău, 1997;
3. Sfântul Ioan Scărarul – „Scara”, ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992;
4. Ghelasio Georgehe – „Ishasm, ritualul liturghiei hristice”, vol. I, Chișinău, 1993;
5. Dumitru Stăniloae – „Din istoria isihasmului în ortodoxia românească”, ed. Scripta, București, 1992;
6. Mircea Eliade – „Istoria credințelor și ideilor religioase”, vol. al II-lea, ed. Universita, Chișinău, 1992;
7. Ion Neculce – „Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte”, ed. de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955;
8. „Prolog – viețile sfinților și cuvinte de învățătură” pe luna de cembrie, ed. Mitropoliei Olteniei Craiova;
9. „Mănăstirea Curtea de Argeș la 450 de ani de la sfințire”, ed. Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, București, 1967;
10. Preot prof. dr. Ioan Bria – „Dicționar de teologie ortodoxă”, ed. Institutului Biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994;
11. Biblia”, ed. Institutului Biblic și de misiune ortodoxă, București, 1975.

Alexandru BULANDRA

Dumnezeu vorbește la televizor

(urma re din pagina 7)

pune problema multiplicității creatorului inițial? Cu alte cuvinte: dacă oamenii de știință s-au specializat pe domenii – zoologie, botanică etc. – apar științele de graniță, cercetările multidisciplinare etc., și actual creator inițial să se fi diferențiat pe domenii? Asta ar presupune existența unor creatori specializați coordonați dintr-un singur centru, care asigură funcționarea întregului ansamblu – centrul fiind Alfa. Exemplu: domeniul design-ului, domeniul pictural-coloristic, domeniul limbajelor etc., etc.

O distincție fundamentală trebuie făcută între ceea ce este creat inițial și ceea ce se autocreează prin întrebările și răspunsurile pertinente ale creațiilor inițiale. Exemplu: miile și miile de specii, soiuri, rase...

Într-un haos absolut, cunoașterea științifică nu este posibilă. Ordinea este condiția sine qua non a cunoașterii. Dar ordinea este instituită tot de o forță conștientă. Cunoașterea științifică a omului este de aceeași natură cu forța care a instituit de la începuturi ordinea în lucruri(lume).

Idee fundamentală: la începutul Creației, principiul interogației pertinente a funcționat ca principiu creator al lumii virtuale a Ideilor în concepția lui Platon, deci iar fi fost un principiu spiritual activ – ca formalul Aristotel – anterior oricărui obiect. Este o lume a prototipurilor, matrițelor viitoarelor sisteme materiale; modele ideale a căror funcționare este

simulată. **Simularea** – vezi și corespondentul laboratoarelor de cercetare, simularea pe calculator – trebuia să aibă ca premisă principiul interogației pertinente: el determină noile obiecte (situații, elemente etc.) ce sunt introduse în modelul care se complică tot mai mult, pentru asigurarea compatibilității, funcționării etc., etc.

Instinctul este o creație conștientă: după ce sistemul respectiv a fost creat, principiul întrebărilor pertinente funcționează ca un mecanism automat, iar întrebările, în acest caz, nu mai sunt a parente.

Teoria evoluționistă nu este în contradicție cu ipoteza unui creator inițial, Alfa. Acesta a creat lumea dotând-o cu capacitatea de a răspunde pertinent la modificările contextului de viață printr-o multitudine de adaptări, modificări, transformări etc. Această plasticitate extraordinară are la bază o întrebare pertinentă pe care și-a pus-o Alfa și colaboratorii lui: cum să fac ceea ce fac astfel încât să funcționeze independent de mine cât mai mult timp posibil în cât mai multe situații? Exemplu: codul genetic cu infinitele sale particularizări în lumea vie.

Capacitatea omului de știință de a face ceva asemenea lui Alfa este o proprietate a omului instituită chiar de creatorul inițial. Și devenirea, evoluția etc. sunt tot creații ale sale.

O materie care se autoreproduce și se adaptează este creația esențială a lui Alfa, iar principiul interogației pertinente este principiul ei fundamental, atât în ordinea concepției, cât și în ordinea funcționării.

Baladă pentru Silvian

lui Silvian Mtu,
născut în februarie și ...

Ai dispărut ca subțiat în floarea
Pădurilor ce-nume le-ai purtat
Când anotimpul tău n-a așteptat
Adria BĂNESCU
Nici vârfurile verzi cum nici ninsărea.

Preastrăbătută de dureri și cartea
Netipărită-n zicerile tale
Ci în amiaza de sfârșit de cale
Te-mbrățișam în prag – dăstîn cu moartea.

Seninul cald înăvuiț în ape
De-albastu către iris cristaline
Irizial de adevăr și bine
Încerucu lumina – și-o încape
Când muza din Statornic cere partea
Ei de plămădă dintre lut și ceruri
Știut – merit Iubirii din etheruri
Te-mbrățișam în prag – dăstîn cu moartea.

Cel pentru care prelungea secunda
Nici te-a trădat – nici pavăză nu strânge:
Se poartă osândit prin sine-n sânge
Cum nu-i dorea în lumea asta – scunda;
În artă și-a țesut amară soarta:
Pasteluri de tristețe și frustrare
De când simțind sfioasa ta plecare
Te-mbrățișam în prag – dăstîn cu moartea.

Nu-s vrednică de legământul care te-a
Mult stăpănit încredințându-l mie –
Iertare-ți cer – ca peste ani o mie
Te-mbrățișez în prag – destîn cu moartea.

Gheorghe Dobre

ceasul din moleculele tale
gândindu-ți gândul
că poate se rupe cu tine
firul tradiției
și scapi

pentru că nu există
și nu știi drumul către el
n-ai să poți contribui
niciodată
la gloria lumii
nici chiar atunci
când îți tragi
pătura peste ochi

așa că nu-ți rămâne
decât să te trezești
într-o dimineață geroasă,
să dai vina pe cafeaua prea tare
și să constăți
cât de singur ești

apoi să pleci
gândind
că vei găsi
totuși
ceva
pe cineva
care să-ți confirme
că ești

Poezia iubirii împlinește o vârstă de aur prin unul dintre cei mai de seamă semnatari ai săi, poetul **Radu CĂRNECI**.

La 14 februarie 1928 se naște, lângă Râmnicu Sărat, în localitate a Valea lui Lae, cel ce avea să dea sonetului românesc, după Văsilie Voiculescu, dimensiuni de catedrală.

Anul acesta, la ceas aniversar, în semn de mare prețuire pentru operă și Om, vom așeza sub ochiul cititorului câteva poezii inedite.

La mulți ani, maestre!

Adria Bănescu

Radu Cărneci

RADU CĂRNECI

POEM, CUVENINDU-MI-SE

... eu mă supun spre a putea învinge
pumnalului din sânge către sânge
și-i truda mea spre-acel ascuns al său
spre-ntr emnițatul bine întru rău:
e-o floare-acolo așteptând a ninge –
eu mă supun spre a putea învinge...

(... ce fast, ce immuri, nebunii, banchete
și-n adorații despletite fete;
ci tu purtai pustiu ca pe-un bine
iar tâlpile îți lumineau lumine
când ochii largi zăreau un drum, *Poete!*
ce fast, ce immuri, nebunii, banchete...)

târziiu acum putere din durere
iar *Muntele*-i sever: tăcând mă cere
cu-naltul său de dor, el însuși donul!
și-așteaptă-a fi învins, *Învingătorul*
oh, crucea-i grea dar vârful-vârfe vreau –
târziiu acum putere din durere...

14 FEBRUARIE 1988

PE DRUMUL
DAMASCULUI

„... fără de veste,
o lumină puternică, din cer,
a strălucit de jur-împrejurul meu...”
(Faptele Apostolilor, 22, 6)

... înrâncenat, ascuns în zâmbet rece
războinic dârâz(ce nimeni nu-l întrece!)
plătit cu aur și hrănit cu glorii
eram vestitul între luptătorii
ce nu-și trădează sângeorul rege
în râncenat, ascuns în zâmbet rece

... de-odată Tu! mi-ai izbucnit în față
ca mii de sori născând o dimineață:
ce spaimă mândră năvăli în suflet
când m-ai cuprins în tainicul tău umblet
spre-a-mi revela minunile din ceață
de-odată Tu! mi-ai izbucnit în față...

... sunt eu cel vinovat redat luminii
cel ce-ți culege de pe frunte spini
cel ce-ți slăvește-n clopot nefiirții
și pașii peste ape: sunt credința
întru frumos și mireasmându-ți crierii
sunt eu cel vinovat redat luminii...

CONSERVATORISMUL ROMÂNESC ȘI PROBLEMA INDEPENDENȚEI ÎN
CONTEXTUL CRIZEI ORIENTALE - STUDIU INTRODUCȚIV IX

De altfel în intervalul dintre pacea de la San Stefano și Congresul de la Berlin, polemica lui Eminescu legată de informațiile din coloanele celor două ziare reprezentative pentru cele două grupări politice, respectiv "România" pentru radicalii și "Timpul" pentru conservatori, a continuat. Observator atent la ceea ce se publica în coloanele ziarului „România” legat de activitatea guvernului, Eminescu replica în coloanele „Timpului”. Suntem într-o perioadă în care o parte din conservatori îl părăsiseră pe Lascăr Catargiu grupându-se în jurul ziarului „Pressa”. Cele două ziare amintite mai sus își reproșau reciproc o atitudine de dublitate și de susținere a cedării Basarabiei spre ruși, fiecare susținând că spune adevărul. De altfel în epocă după demisia guvernului Catargiu din 1876 se conturează trei grupări conservatoare:

-una grupată în jurul ziarului „Timpul”, apărut la 15 martie 1876 și care cuprindea greii conservatorilor în frunte cu L. Catargiu.

-alta în jurul ziarului „Pressa” unde îi găsim pe V. Boerescu, D. Ghica, N. Blaremburg etc.

-a III-a în Moldova în jurul lui Gr. M. Sturdza.

Mihail Eminescu introduce în analiză și ziarul „Pressa” care se pare că ar fi avut atitudini dubioase o sciind între aprobarea sau respingerea cedării Basarabiei. El merge consecvent pe linia intransigenței față de Rusia pierzând din vedere faptul că realitățile geopolitice europene de după 1871 erau altele. În fața avântului cu rentă la conservator, poziția radicalilor nu avea altă cale decât de a se plia evenimentelor cu riscul dublității. Întrădevar nimic nu justifică pierderea Basarabiei dar nici nuse putea ignora la infinit atitudinea marilor puteri.

Nu spunem că, la un moment dat, Koșănciceanu sau Brătianu nu s-ar fi gândit la un schimb teritorial dar nu credem că asta a fost o constantă secretă a demersurilor lor diplomatice. E adevărat și că înțelegerea cu Rusia din aprilie 1877 nu cuprindea prevederi explicite în ceea ce privește eventualele modificări teritoriale de după război dar radicalii se disculpă motivând că la acel moment nu era nevoie de un alt tratat. Să nu uităm că cel puțin până la 3 aprilie 1877, România a aflat o constantă politică de neutralitate. Asta și datorită prezenței lui Nițonescu la ministerul de externe. Conservatorii criticau poziția acestuia

considerând-o ușuratică și spunând că în fapt politica externă a țării era purtată de Brătianu. Nici nu putem contesta acest lucru el fiind destul de aproape de adevăr. Pornind de la realitățile date, după Congresul de la Berlin, Eminescu considera că nu am câștigat nimic de pe urma acestui război. Rămănea de văzut dacă aveam destule pricopere și spirit de drăcește pentru a trezi încrederea și a „câștiga” o provincie pe cale pașnică. „Acesta e singurul protest pe care îl putem ridica fără a jigni pe nimeni, dar și fără a lovi în noi. Sentimentul de naționalitate a poporului român e prea viu pentru ca guvernul să poată face abstracție și de dansul. Deci, constrâns și a fi înțelept în procedura noastră și în dependenți fiind acum, adevărații liberi de a muri de arma celui mai tare, să păstrăm cel puțin până în ultimul moment mândria și sentimentul dreptății noastre, care ne sunt absolut necesare pentru momentul când existența noastră, de astă dată atârând ca frunza pe apă, ar fi din nou pusă în discuție. Greutatea de a împăca exigențele simțului nostru național cu susceptibilitatea, asemenea natură, a fostului nostru aliat”⁸⁶.

Oricum față de criza orientală, rezbucniți prin războaiele din Bosnia și Herțegovina în primăvara anului 1876, conservatorii reacționaseră, după cum știm, diferit în raport cu liberalii aflați la putere. Atunci, conservatorii, prin vocea lui P.P. Carp, se pronunțaseră nu neapărat pentru neutralitate cât pentru o alianță cu Anglia și Turcia, considerată ca singura sănătoasă pentru România. Carp era conștient însă că o eventuală ocupare militară a țării de către trupele rusești ar fi atârnat greu în evoluția politică a conservatorilor. Am văzut că evenimintele care au marcat războiul de independență nu au lucrat în favoarea curentului de opinie conservator. Cucerirea independenței cu contribuția fundamentală a guvernului liberal va ridica probleme asupra evoluției politice a conservatorilor. Succesul liberalilor în dobândirea independenței va accentua degringolada politică în sânul grupării conservatoare. Chiar dacă se pronunțaseră în favoarea tratatului, în condițiile nou create de tratatul de la Berlin, unii dintre ei precum Dimitrie Ghica recunosteau meritele guvernului trecând chiar la liberali.

Ședința Camerei din 28 septembrie 1878 a adus în fața deputaților două moțiuni spre dezbateră vis a vis de prevederile tratatului de la Berlin referitor la România. În cuvântul său Titu

Maiorescu a făcut un amplu echizoriu pe procesul prin care a trecut țara de la preluarea puterii de către liberali (iulie 1876), până la Congresul de la Berlin - iulie 1878. Critica lui s-a îndreptat în egală măsură asupra convenției cu Rusia, asupra oportunității creării Dunării de către trupele române, atitudinilor marilor puteri față de actuala proclamare a independenței României precum și asupra abuzului acestora în ceea ce privește problema Basarabiei. Legat de moțiunile mai sus amintite prin care guvernul să fie autorizat sau nu să ducă la îndeplinire „voiața colectivă a Europei” privind Basarabia, Dobrogea și Delta Dunării, Titu Maiorescu cerea Camera să nu voteze nici una dintre variante, ci să lase acest lucru în seama poporului prin alegeri libere. „Iată pentru ce am avut curajul a vă cere să nu votați moțiunea majorității, să nu votați nici moțiunea minorității delegaților, ci să declarați că acea Cameră care a proclamat independența României, acea Cameră, al cărei vot a fost: *Nu dau Basarabia, nu primesc Dobrogea*, să-și desfășoare viața constituțională și să lase prima direcție a viitorului României independente însuși poporului român, care să se exprime prin alegeri libere”⁸⁷.

Concluzionând era limpede că pentru nici una dintre părți prevederile tratatului de la Berlin nu puteau fi satisfăcătoare. Rămănea însă partea lină a paștelor respectiv reușita obținerii independenței de stat a țării și nu era deloc un lucru minor. De aici încolo rămănea ca bănuț pentru afirmarea politică să se dea exclusiv cu forțe proprii și din acest punct de vedere conservatorii aveau un adversar redutabil în gruparea liberală cu toate frământările de care aceasta era marcată. Modul în care gruparea conservatoare a evoluat ca discurs și retorică politică precum și contribuțiile ei la progresul țării va face obiectul unui material ulterior. De la independență încolo calea afirmării României ca națiune recunoscută de Puterile europene era deschisă.

*

(va urma)

⁸⁷ Titu Maiorescu, *Discursuri parlamentare*, vol. II (1876-1881), Editura Albatros, București, 2003.

Prof. Ion Tilea

Un sat trăitor în lume

Monografia satului Gimbașani

(continuare din numărul trecut)

GIMBĂȘANI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ ȘI POSTBELICĂ

O dezvoltare impetuoasă cunoaște satul Gimbașani imediat după 1900, cu deosebire imediat după primul război mondial, când semnele progresului apar din ce în ce mai evident. În urma împărțirii administrative a României, promulgată prin Decretul regal 1972 din 7 octombrie 1925, se poate vorbi chiar de o înflorire a satului Gimbașani, care devine comună și se desparte de comuna Cosâmbești. În anul 1927 începe construcția sediului primăriei, care va fi gata a noul următor, amplasată pe locul unde se află acum căminul cultural (fără sala mare).

Cu ajutorul lui Ionel Nicu, dascăl al bisericii, am putut reconstitui cât de cât acea perioadă. **“În 1927, când au câștigat liberalii alegerile, primar a fost numit Manea G. Nicu, tatăl meu. A fost primar până în 1929, când au venit țărăniștii la putere. În această perioadă s-a turnat fundația bisericii, pe terenul donat de doamna Mihăileanu. Tot acum s-a construit sediul primăriei, care a fost inaugurată în prezența ministrului secretar de stat Aurelian Bentoiu și a prefectului Nicolae Băleni. Primar din partea țărăniștilor a fost Iordache Rotaru. Dar acesta cumpărase de la Victoria Mihăileanu o sută de pogoane de pământ și se ocupa mai mult de agricultură. El este cel care a construit armanul ac el în câmp, care a existat până spre anul 1980 în apropierea stației de pompă de la sistemul de irigații. După aceea, la alegerile din 1937, în decembrie, au câștigat Național Creștinii, care au format guvern în frunte cu Octavian Goga și A.C. Cuza și la Gimbașani a fost numit primar Ștefan Nicu. A durat două luni, până pe 10 februarie 1938, când a fost înlocuit cu un antonescian, Gheorghe B. Stoica (Gheorghe Bicu), fost la țărăniști. Până la venirea comuniștilor în 1944 el a fost primar la Gimbașani. Imediat după război, începând cu alegerile din 1946 și până la instaurarea definitivă a comunismului, după îndepărtarea regelui, Gimbașanii a avut primari din partea Frontului Plugarilor. S-au perindat pe acolo Petre Beșleagă, Toma Ghidunuș și mai la urmă Nicolae Ionescu. Om de treabă Nicolae Ionescu ăsta. Era vremea cotelor, când veneau și-ți luau direct din câmp, uneori cu forța, cea mai mare parte a produselor recoltate. Și spunea primarul Ionescu: “Scie, mă, aici, patru saci, dar tu, seara, lași doi saci pe arie și restu duci acasă, la copii!”. Mai sărea cu gura Maia, a lui Oprica, că era băgată în seamă ca aseoaară, la Bucu, dar Ionescu o repezea: “Tu, Marie, să-ți vezi de treabă. ăștia-s oamenii noștri și trebuie să avem grijă de ei.” Au venit comuniștii și primar a ajuns Ion Giorsoi. A fost primar până în iulie 1950, când satul Gimbașani revine la comuna Cosâmbești, până în 1956, când trece la comuna Mărculești.**

Asta cu primarii. Despre război, ce știu și eu știu de la cei mai bătrâni ca mine. De exemplu, știu că a dezertat Gheorghe Căpățână din batalionul acela care-i urmărea pe nemți. A luat-o prin pădure, pe la Bucu, și a venit acasă. Mai știu că atunci când au venit ruși prin zonă, boierul Ion Bordea și-a luat geantă cu bani de acasă, s-a urcat în trăsură și a fugit sub coastă, unde s-a ascuns. Știu că în pădure a boierului Balancea, cea de la Bucu, există depozit de muniții. Și au mai fost rechizițiile pentru armata română. Așa era în război. Pleca Gheorghe Bicu, primarul, cu cai și căruțe la Reni, lângă Galați, în Basarabia. Caii frumozii și opea armată pentru cavaleria de la Odesa, cei mici se întorceau acasă. Tot în aceeași perioadă venea în sat și un neamț, totdeauna însoțit de cineva de la primărie și de la județ. Cumpăra pentru amanta lor porci și grâne. Dar plăteau dublu nemții și nu-ți luau cu japca.” (Ionel Nicu)

Dezvoltarea economică a Gimbașanilor se face simțită imediat după 1900. Boierii care au existat în aceea vreme în zonă au avut merite incontestabile. Să refacem cât de cât istoria. Boierul Marateia a vândut boierului Nae Secelea nu pământul care ținea de Mărculești. Acesta și-a stabilit ferma pe teritoriul comunei, unde a construit și o

moară de apă. Ținutul său se întindea de la Radu Vodă Cocoloș și până la Gara Perșoru, care în acea vreme se numea gara Mărculești. Tot atunci a venit și boierul Constantin Pribegeanu, care s-a stabilit lângă calea ferată (gara Mărculești), tot pe moșia Radu Vodă. Alți boieri mai mici au fost Ion Mihăileanu, care s-a căsătorit cu Victoria, care a vea să devină moștenitoarea întregii avere. Ei au avut o fiică, pe Mara, care s-a măritat cu Ion Filotti la Brăila. Aceasta a administrat moșia până la divorțul de Mara. Să mai reținem faptul că boierul Ion Mihăileanu deținea și un han. Boierul Ion Bordea, fost funcționar la Casa de Depuneri din București, ginerele boierului Ion Mănescu, primește moștenire în Gimbașani o sută de hectare. Este de amintit în acea perioadă și boierul Drăgan, care avea moșia la fosta pădure, unde a lămuita a fost regularizată, în dreptul la ceea ce se numea Cotul lui Drăgan și până la marginea Cosâmbeștilor. O parte din acest pământ, cel unde se află o săz și islazul, a fost trecut în teritoriul satului Gimbașani.

Boierii și gimbașenii mai înstăriți își amenajau în câmp armane (mai mari sau mai mici, după puterea economică a fiecăruia), locuri special amenajate deosebite treierău cerealele. Tot aici, într-un fel de gospodării anexe, erau adăpostite animalele (în special ole) sau erau păstrate furaje pentru cai sau vitele care erau crescute în sat. Astfel de armane au fost cele ale lui Alexandru Popescu (în dreptul stației de pompă), Ion P. Cornățeanu (Onelică), Hara Iambie Prahoaveanu, Costică Prahoaveanu, Dumitru Udrea, Iordache Rotaru și cel al Victoriei (Mihăileanu) Popescu Ciocănel, coana Victoria, cum o apela sătenii.

Cârciuma satului era ținută de Ghiță Popa. Cârciuma era amplasată lângă biserică, unde este acum stația de autobuz, având și un salon de dans. Ghiță Popa avea și o grădină și un grajd mare pentru animale.

În sat exista și un câmătar, pe nume le său Stan Rotaru. Bătrânii de azi își aduc aminte despre modul în care se munceau moșile. Moșnenii care nu aveau pământ luau în parte pământ de la boieri. Era în perioada 1888-1895. O parte dăde au boierilor și trei părți luau ei. În plus, pentru aceste trei părți mai făceau și “resfecături”, adică lucrul boierului un pogan gratuit.

Monumentul lui Constantin Pribegeanu (1861-1928) era situat în dreapta bisericii, lângă șosea. Din cauza largirii șoselei, monumentul a fost scos și amplasat în curtea bisericii, lângă mormântul preotului Mitu Ștefănescu, unde, în cavou, sunt depuse rămășițele preotului. Rămășițele pământ ești ale boierilor Ion Mihăileanu (1839-4 iulie 1885) și Theodor Mănescu (11 martie 1861 - 5 octombrie 1894), socrul lui Ion Bordea, se află și ele în curtea bisericii. Atunci când a fost mutat cimitirul în locul unde se află el azi, monumentele lor au fost păstrate în curtea bisericii până în ziua de azi.

Un aport deosebit la dezvoltarea economică a satului a avut-o Răducanu Vășcea. Tatăl său a fost ciotoban venit din Ardeal pe moșia boierului Ion Pribegeanu de la Radu Vodă. Înainte de primul război se căutau amatori pentru școala de aviatori. Printre ei a fost și Răducanu Vășcea. 16 medalii a primit pentru faptele sale din timpul războiului. Sătenii rememorează și azi ziuă în care Răducanu a aterizat pur și simplu cu avionul său în fața casei părințești din Gimbașani. Se terminase războiul, dar el tot pilot era. Își povestește sătenii cam așa: “Bătrânii Vășcea mâncau pepeni în curte. Când a văzut pe cer un avion, maică-sa, mai în glumă mai în serios, a întins o bucată de pepene în sus și a zis: Măi, Răducane, ia și tu o bucată de pepene!”. Când a văzut avionul în fața porții, bătrâna s-a închinat și a exclamat: “Na, că m-a auzit!”. N-a stat mult cu avionul, pentru că sătenii se adunau de peste tot în jurul avionului și i-a fost frică că nu o să mai poată decola. Pentru această “ispravă” i s-a luat una din cele 16 medalii, cea mai importantă.

Întors în sat, Răducanu Vășcea și-a procurat un tractor Hanomag, semănătoare, secerătoare, batoză, plus batoză de bătut porumb, a construit o presă de ulei, a închinat lunca și a amenajat ore zărie până la pădure. Om gospodăresc și bogat, în 1947 a donat un vagon de grâu Guvernului Petru Groza. A făcut-o de bună credință. Și, totuși, a fost trimis la canal. Cu tractorul a rămas fiul său, dar muncea

mai mult pe degeaba la primărie, pentru că nu-l plăteau. Până la urmă a intrat și el în CAP, ca toți ceilalți săteni.

Colectivul a fost înființat în 1950. S-au înscris vreo 20 de locuitori. Era pe vremea primarului Ion Giorsoi. Colectiviștii erau favorizați. Colectivul acaparea vilele satului, colectiviștii primeau la zile muncă nuci, brânză și cârau grâu la casa cu căruțele cu steag în frunte. Ceilalți, care nu erau în colectiv, plăteau cote la sânge. Firesc, ceilalți săteni și-au dat seama că nu au ce face și în primăvara lui 1952 s-au înscris cu toții în colectiv. S-au perindat la conducerea colectivului vreo zece președinți. De forțare pentru intrare în colectiv se poate vorbi abia în 1958-1959, când s-a făcut ut, de fapt, și colectivizarea totală. În 1956 s-a făcut sediul capeului. Președintele de atunci, Ionel Nicu, a primit mustare de la partid: “Grajduri, nu sediu!”. Primul sediu al colectivului a fost în casa boierului Ion Bordea, iar magazinele se găseau unde este dispensarul acum.

“A FĂ CUTU CU ÎNVĂȚĂTURA ȘI MIJLOACELE SALE SĂ IASĂ DIN SATU GIMBĂȘANU 22 DE ÎNVĂȚĂTORI SĂTEȘTI”

Prima atestare documentară a unei școli în Gimbașani este datată în 1838. Sigur, primii învățători îi vom considera, conform expunerii preotului Mitu Ștefănescu, pe însuși preotul Mitu Ștefănescu și mai ales pe boierul Ion Mihăileanu, care **“a făcut cutu cu învățător și mijloacele sale să iasă din sat Gimbașanu 22 de învățători sătești”**. Cu siguranță că școala exista, în vechea așezare de pe malul lămoșiței, lângă biserică.

După preotul Mitu Ștefănescu, ca învățător a fost adus unul Tomoșoi. Cuel copii au învățat după alfabetul chirilic. Adevărul este, după cum spun mărturiile vremii, că școala nu prea s-a făcut. Tomoșoi venea la școală, le spunea copiilor să citească “daci până aci” și pleca. Tomoșoi a fost umrat de învățătorul Mănescu, până prin 1900, când a venit învățătorul Biber, de fel de prin ținutul Herța al Basarabiei. Prin 1927-1928 acesta se pensionează și îi ia locul Alecu Popescu, care a vea de altfel să se căsătorească cu Paulina, fiica lui Biber.

Să mai amintim înainte de război și imediat după pe profesorii Iorgulina Rotaru, Stela Alexiu (venită din Brăila), Negrea din Cosâmbești, care, se spune, “bătea la elevii de stînga”, și, mai spre zilele noastre, soții Butnaru, Ignat și Victoria (ambii profesori despre care foștii elevi vorbesc cu respect deosebit, Ignat Butnaru fiind chiar director școlii), Fănică Vintilescu și Victorța Măceăș.

Actualul local al școlii, după afirmațiile sătenilor, exista încă din anul 1904, având o singură clasă. În 1928 școala figura tot cu o singură clasă, situată în partea de vest a școlii de azi, care în 1930 s-a prelungit cu încă o sală de clasă spre est. Tot aici se afla și locuința profesorului director Alecu Popescu, figură proeminentă, invocată des de mai bătrânii satului.

Prin 1946 s-au construit încă două săli de clasă și o cameră pentru locuința directorului, transformată mai târziu în laborator universal.

La o primă ediție a monografiei satului Gimbașani, atunci când a venit vorba de învățământ, am omis, nu din rea voință, ci din lipsa informațiilor la acea dată, un nume al unui dascăl care a trudit peste 20 de ani la școala din Gimbașani: învățătoarea Florica Moraru. Domnișoara Florica, așa cum și-o aduc și acum aminte mulți săteni din Gimbașani. O lacună pe care o vom umple acum, la cea de-a doua ediție a monografiei, prin publicarea scrisorii și a unei mari părți a documentelor privind activitatea acesteia și nu numai, la Școala din Gimbașani, documente puse la dispoziție de cele două surori ale sale, Paraschiva Nicolau Moraru și Maria Alexandrescu Moraru.

(continuare în numărul viitor)

Victor Oprea
Nicolae Tache

PEURMELE „FAGULUI” LUITITI DAMIAN

În numărul din februarie 2004 al revistei „Helis”, foarte proaspătul colectiv de redacție a avut inspirația de a publica primele pagini ale proiectului roman „Fagul” al autorului Titi Damian, profesor la Liceul Teoretic „Grigore Moisil” din Urziceni. Mulți au privit cu scepticism sau cu neîncredere de mersul, dar autorul se încapăținează să trimită, lună de lună, mai bine de un an, peste o sută de pagini, până în iunie 2005, când anunță că l-a tipărit și că-l lansează, pe 15 iunie, la comemorarea lui Eminescu. Au început să curgă cronicile. Prima a sosit de la prof. ION ENE din Urziceni, apoi cea a prof. Anghel Păpăcioiu din Slobozia. Lună de lună și-au exprimat opiniile specialiștii, critici literari, mai ales cititori precum: Gheorghe Dobre, Șerban Codrin, Nicolae Stan, Adriana Dobrinescu, Marcel Fotache, Elena Cârjan, Mircea Dumitriu, Alexandrina Dragomir, Gheorghe Dumitrașcu etc. Romanul trece granițele județului, spre Buzău, locul de origine al scriitorului, apoi mai departe, iar opiniile favorabile nu se opresc nici astăzi: Florentin Popescu în „Apostrof” (Teleorman), Ion Fercu în „Ateneu” (Bacău), Ion Roșioru în „Pro Saeculum” (Focșani), Tudor Cîciu în „Oglinda literară” (Focșani), Marin Ifrim, Aurel Anghel în „Renășterea culturală” (Buzău), Ilie Mândrițel și Lucian Mănăilescu în „Amprenta”, Dumitru Ion Dincă și Leonard Olaru în „Opinia” (Buzău), C. Stănescu în „Gândul”, Aurel B. Uricea (Brăila) în „Helis”, apoi Cornelii Croitoru, Pasșionaria Stoicescu etc. Romanul este lansat la Slobozia, apoi în comuna Adâncata și Jilavele. Urmează să pătrundă în Buzău, la Clubul Sindicatelor, apoi la Colți (locul de naștere al scriitorului) și la Pârscov. Are loc lansarea la târgul de carte „Gaudeamus” de la București și de la Sibiu (în standul bibliotecii Universității „Lucian Blaga”) etc. Este expediat tuturor revistelor de cultură importante din țară. Se pregătește o expediție spre toate bibliotecile județene. În noiembrie 2006, romanul a primit PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI LA A XXV-a ediție a concursului de debut literar „LIVIU REBREANU” de la Bistrița-Năsăud. Sunt semne că și televiziunile vor face comentarii. Nu este exclus ca și cinematografia să aibă ceva de spus. Prea se derulează „cinematografic” scenele din roman...

În condițiile unei difuzări lăstate absolut la voia întâmplării, a intra în posesia unei cărți bune recent apărute, echivalează cu o aventură. Eu mă consider fericit și cred că și alți cititori din Urziceni, din la lomița, sau din țară, întrucât am avut ocazia să citesc romanul „Fagul” lui Titi Damian, apărut la Editura Bizantină în 2005. Cine citește acest roman, simte nevoia să-și confrunte opiniile cu alți cititori, fie să și le exprime în scris, sau chiar să meargă pe urmele romanului, la locul de origine, Muscelul Cărmănești, Jud. Buzău. Eu le-am făcut pe toate trei. După ce am participat la o lansare de excepție, făcută la Liceul Teoretic, în diverse împrejurări, am avut prilejul să mi se confrunt opiniile cu ale altor cititori și am ajuns la concluzia că romanul are mai multe tipuri de cititori-țintă: cei în vârstă, care trăiseră momentele dramatice ale colectivi vizării forțate ale anilor 1960, retrăiau cu emoție, cu intensitate, evenimentele, re-găsindu-se, într-un fel sau altul, între protagoniști; cei tineri nu știau mai nimic despre tragedicele evenimente care au provocat atâta durere țărănilor care s-au trezit, printr-o singură semnătură de aderare la C.A.P., în ipostaza de iobagi-supuși ai socialismului multilateral dezvoltat, pe propriile pământuri. Tinerii se întreba și se întreabă nevenindu-le să creadă: „Chiar așa a fost?”. Le răspundeam sec cu o propoziție a francez Roland Barthes, „Literatura este o minciună care spune adevărul.”

Apoi, printr-un concurs fericit de împrejurări, în aceeași vară am avut prilejul să ajung în Muscel, locul evenimentelor zguduitoare din roman. Am urcat câțiva km. pe jos, până în sat, m-am întâlnit cu puținii urmași ai lui Ion Mândruță, ai lui Stere Mândruță, ai lui Neculai al Linii, ai lui Gligore Z. Grigore, ai lui Migiu, ai lui Cârciagu, ai Mărculeștilor, etc. Am străbătut, fără grabă, pe rând, ulița Mândruților, a Popeștilor, a Cârcegiilor, a Migiilor, a Mărculeștilor, etc. Am stat de vorbă cu Costel al lui Neculai al Linii, cu Ion și Rița, protagoniștii scenei erotice de sub copac. Am văzut-o și pe Milica, fata specială în inițiere erotică a lui Florin – a cum se deplasa destul de greu cu o cărjă. Am intrat în Comperativa, locul de adunare și de astăzi a sătenilor, puținii câți au mai rămas. M-am plimbat pe Drumul al Mare, am văzut casa lui Chiosac, a lui Chiostec, a lui Ilie Florescu, a lui Vasile Finta, casele învâțătorilor Boescilor, Șelaru și Voinea și locul unde este școala, acum fără glasuri, cu mărul unde încă limba clopoțelului mai atârână să-și cheme copiii la școală.

O mîensă tri ste te m-a cuprins când am ajuns la casa lui Ion Mândruță, care bănuiam că mă așteaptă. Nu mai era nimeni: soția lui, Stela, trecuse în lumea umbrelor prin 1993, răpusă de o boală necruțătoare; Ion Șase supraviețuise până prin 2003. Nu a apucat să se bucure de cartea fiului lor, Florin. Curtea era goală, o mătură proptită în ușa de la Casamare spunea că nimeni nu-i a casă. În bucătăria descușată, o sobă gata să cadă, un pat cu o cuvertură și o pernă pe el, pregătit parcă să primească un călător obosit. Curtea plină de bălării, grădinile din jur și pomii aproape se sălbăticeseră... Am făcut greșea să întreb un vecin care mă însoțea: „Nu fură niemi?” s-a întors bruscat spre mine, cu un răspuns sec: „Cine?”. Atunci am descoperit adevărata dimensiune a tragediei satului. Nu mai avea nici măcar să fure! Cei rămași își duceau viața cum puteau, ajutându-se unul pe celălalt. Știa de cartea apărută despre satul lor, era într-un raft la Comperativă. Mulți o răsfoiseră, mulți o citiseră și mai mulți o cumpăraseră pentru fiii și nepoții lor plecați la oraș, să nu uite...

Am urcat apoi, cu greu, la Fag. Nu era chiar deasupra satului, așa cum îl așezase autorul, ci undeva pe o coastă, însoțit de alți doi, la fel de falnic. Aflând de roman, locuitorii comunei Bozioru, pe terenul căruia se afla Fagul, s-au grăbit să-l declare „Monument al naturii”. De acolo, de sus, de pe Podul Samarului, odihnindu-mă, precum eroii cărții, pe rădăcinile lui, îmi roteam ochii spre Vârful Vătraului, spre Vârful Goșilor, spre Vârful Goșii, spre Vârful Ceciliei, spre Vârful Boșoveiului. Le descoperisem fără să mi le arate cineva, doar cu cartea în mână. Citeam și priveam. Fagul stăpânea satul. Fagul stăpânea munții din preajmă, Fagul stăpânea depărtările. Fagul mă stăpânea, așa cum stăpânea locuitorii și eroii romanului. Chiar pusese stăpânire pe mine, cu coroana lui falnică, cu „fășlagii” cei tineri de lângă el. Nu putea fi decât o ființă, un protector, un totem al satului, un martor tăcut al tuturor frământărilor, trăirilor, durerilor, bucuriilor sau împlinirilor oamenilor locului.

Privite de sus, casele rămăse seră parcă aceleași ca în roman, îmbrăcate într-un verde, cruziți de preamulte ploii. Printre pomi, vedeam în Muchie la Cruce, Scorușul, printre mulții cireși dimprejur, iar într-un maidan din marginea satului, părul motrun al lui Neculai Lina, locul de adunare al flăcăilor și fetelor. Undeva, departe, Curmătura, locul horelor satului unde cânta Ion Ursaru cu vioara lui, sau Gică Feraru, venit cu a cordeonul său vrăjit dinspre Valea Sibiciului, după cum îmi spunea ghidul meu, Costel.

Nicio mișcare nu se vedea și nici un sunet nu se auzea în sat. Doar un vânticel de vară tremura frunzele mestecenilor din marginea Pădurii Samarului. În fața

satului, în Tamă, o forfotă neobișnuită. Ici-acolo, num eroși covași, grupați câte mai mulți pe pământurile lor frământate, făceau ce-au făcut din totdeauna strămoșii lor și eroii romanului: coseau, strângeau brazde, făceau porcoai și câpiți, adunând fânul pentru iarnă. Mi se păreau prea mulți pentru un sat de aproape o sută de case. Iar ghidul meu, Costel, îmi răspunde prompt: „Așa vin, în fiecare an, de unde s-au răspândit: de la Buzău, de la Brașov, de la București, chiar din Spania și din Italia. Migiii au venit chiar din America dină costitul fânului. Și toamna, la culesul porumbului și al prunelor, e la fel de mare forfota”. Abia atunci am înțeles de ce autorul, în finalul romanului, a avut intenția să-l trimită pe Ion Mândruță să taie Fagul. Erau, lângă el, „fășlagii” destul de tineri și vânjoși. În spatele Fagului, Pădurea Samarului îi trimitea din când în când câte o replică la unduit oarea mișcare a brațelor, crengilor și frunzelor. Nu mă pot abține să nu citez din roman extraordinarul dialog dintre Pădure și Fag, în noaptea dintre ani, când tinerii satului se întâlnesc în ce celebrul concurs de bice, acompaniați de Clopotul cel Mare și de Clopotul cel Mic al bisericii de sub deal: „Deodată, pocniturile a zeci de bice groase ca pe mână și mănute de flăcăi zdraveni zguduiră întinderile, făcând să se scuture zăpada de pe crengile copacilor. Prima lovitură fu năprasnică. Se izbi mai întâi în vârful munților, ricoșă spre sat, iar de acolo, de pe acoperșurile caselor, țâșni în înălțimile vîineții de ger, pierzându-se parcă în cer. N-apucă bine să se topească în aenul înghețat, că replica ei, provocată de întoarcerea, ca la o comandă dată de o voce nerostită a flăcăilor, pe celălalt picior, porni ca dintr-o lovitură dată din mii de puști ce ținteau într-un singur loc. A cea sta se răzgândi și, în loc să înfășoare dealurile, o luă cu toată repeziciunea și cu toată forța spre Pădurea de fagi a Samarului. Mai întâi, plesni turi ascuțite izbiră fiecare copac în parte, făcându-i să se cutremure, ca apoi, să se sprijine unul pe celălalt, solidari, dezmoțindu-se din gerul și din somnul iernii. A atunci întreaga pădure se cutremură într-un vuiet pe care părea că-l înghețe și-l reține pentru o clipă, eliberându-l și trimițându-l sub forma unui ecou, cu și mai multă putere înapoi, pentru a se sparge în trunchiul Fagului, făcând să tremure luminile felinarelor atârinate în ramurile lui. Se iscăse un dialog de mult așteptat între pădure și copac, de parcă voia să-și spună: „Suntem aici! Suntem cu tine! Sunt și eu aici! Sunt cu voi!” Vocea Fagului zbură către Pădurea Samarului ritmic, o dată cu loviturile de bici ale flăcăilor, primind, după câteva timp, răspunsul multiplicat în miile de glasuri ale copacilor.”

Este o pagină de mare artă, a unui autor care știe să audă și să transpună muzica pădurii într-o altă muzică, a sufletului uman, înobilat și mișcat de freamătul Fagului și al pădurii de sub el. O carte care, dacă îți cade în mână, n-o mai lași și nu te mai lasă, până n-o termini. Alături de celebrul salcâm, de Moromete, de Siliștea Gumești, își fac loc în literatura română Fagul, Muscelul Cărmănești din Munții Buzăului, Ion Mândruță și, împreună cu ei, TITI DAMIAN, un autor despre care sigur se va mai vorbi. Îndeajuns să cred că autorul, cu vigoare și cu talent, descoperă adevărata problematică țărănească a jumătății de secol abia trecute: COLECTIVIZAREA FORȚATĂ A AGRICULTURII. Îndeajuns să mai cred că este primul roman izbutit al literaturii române, pe această temă, al acestui început de secol și de mileniu.

Prof. NICOLAE IONESCU, Liceul „S.F. ECATERINA”, Urziceni

**Episcopul Gherontie,
întemeietorul Mănăstirii Balaciu.**

Trecuseră mai bine de șase de cenii de când mănăstirea *Sfinții Voievozi* din Slobozia își pierduse averile și devenise biserică de mir, în urma secularizării din vremea lui Cuza-Vodă. La gura Ialomiței, mănăstirea Flămânda, ridicată și ea în prima jumătate a secolului al XVII-lea, era de multă vreme amintire. Nevoia unei comunități monahale, care să înfrunce credința strămoșească în părțile Bărăganului, era așadar simțită de mult, hotărându-se a i se afla rezolvare în anii de liniște de după fătura României Mari. Ocazia a fost oferită de una dintre vizitele canonice făcute de P.S. Episcopul Gherontie Nicolau în județul Ialomița, după intrarea acestuia sub jurisdicția Episcopiei Constanța¹. În luna iunie 1927, în urma unei asemenea vizite făcute în satele ialomițene, episcopul a găsit în cuprinsul comunei Balaciu, în vatra părăsită a satului Piteșteanu sau Balaciu de Jos², fosta biserică parohială, părăsită și pe cale de ruinare completă. Hotărârea de întemeiere a unei mănăstiri acolo a fost propusă de Consiliul Economic al Mănăstirii Tatlageac³, de pe lângă Eparhia Constanței. În ședința sa din 24 septembrie 1927, acesta, reunit sub conducerea Arhimandritului Athanasie Dincă, pomind de la considerațiile că P.S. Gherontie luase biserica părăsită în stăpânirea eparhiei, pe baza art. 165 din statutul B.O.R., că era nevoie de un local care să găzduiască școala de cântăreți bisericești a eparhiei și că „dacă biserica de la Balaciu ar fi reparată și împrejurul ei s'ar călădi câteva încăperi și chilii” s-ar putea face un metoh al Mănăstirii Tatlageac, solicita episcopului să aprobe întemeierea legală a mănăstirii. Se propunea aprobarea unor sume pentru repararea bisericii și ridicarea de chilii și a unei săli de clasă pentru Școala de cântăreți, mutarea acesteia în anul următor la Balaciu, de clararea Mănăstirii Balaciu drept metoh al Tatlageacului și ș.a. Era însărcinat ca îngrijitor-metacar pentru viitoarea mănăstire ieromonahului Epifanie Crăciun, care urma să fie ajutat de ieromonahul Nichita Scurtu și de fratele Petru Lungu, cu toții provenind de la Episcopia Constanța⁴. Alte documente arată că încă din lunile dinainte, respectiv între 8 iunie – 18 august 1927, fusese desemnat ca stareț pentru Mănăstirea Balaciu, ieromonahul Daniil Rotaru, numit mai devreme, tocmai pentru a fi aproape de locul acela, ca paroh provizoriu la Crășani⁵.

Oficial, Sfântul Sinod a aprobat constituirea Mănăstirii Balaciu în vara anului 1929. La 15 iulie 1929, soborul comunității monahale din eparhia Constanța, în trimit sub președinția Arhimandritului Athanasie Dincă, exarh al mănăstirilor eparhiei, socotind că „a luat ființă legală și canonică în Eparhia noastră Mănăstirea Balaciu, jud. Constanța”, hotărâ ca pe viitor „toți părănții, ieromonahi, ierodiaconi și monahi, atât de la Catedrala Episcopală, cât și de la sate, să fim închinoviați la Sfânta Mănăstire de la Balaciu-Ialomița”⁶. În aceeași zi era ales Consiliul spiritual al Mănăstirii Balaciu, cu sediul la Episcopia Constanța, consiliu având ca președinte pe Arhimandritul

ÎNCEPUTURILE MĂNĂSTIRII BALACIU

Athanasie Dincă, iar ca membrii pe: Arhimandritul Athanasie Goicea, starețul Mănăstirii Balaciu⁷, protosinghelul Ișhie Mihăilescu, protosinghelul Silvan Nestor, protosinghelul Gherman Jordan și protosinghelul Iason Lupașcu⁸.

Biserica de la Piteșteanu, în jurul căreia s-a întemeiat mănăstirea, fusese ridicată între anii 1821-1841, de către proprietarii moșiei Odaia Piteșteanului, Neacșu și Ecaterina Piteșteanu, probabil în locul unui lăcaș mai vechi. În 1869, biserica a fost reparată prin strădaniile Mariei, soția fostului subocărmuitor al plășii Câmpului, Constantin Piteșteanu⁹. Când o afla pe P.S. Gherontie, era părăsită de câțiva ani, satul Piteșteanu, căruia îi servise ca biserică de mir, mutându-și vatra spre miazănoapte, din cauza revărsărilor râului Ialomița. Întemeietorul Mănăstirii Balaciu a fost, așadar, P.S. Episcopul Gherontie, „cu cuvântul, cu osârдіa și cu dania de aproape șapte sute de mii de lei”, așa cum a mintea într-un act din octombrie 1942, cu ocazia pregătirii or prilejului de sărbătorire a 15 ani de la fondarea mănăstirii¹⁰. Memoriul adresat de starețul Epifanie Reginei Maria, la 17 mai 1929, prin care îi solicită sprijinul pentru mănăstire, precum și acordul ca aceasta să îi poarte numele, descria începuturile așezământului a stfel: „Cu bine cuvântarea P.S. Episcop al Tomisului, s'a dispus în anul 1927 să se renoveze acest Sf. locaș dându-se în folosință creștinilor din această Eparhie înființându-se o mănăstire, în care scop, subsemnatul am fost trimis de către P.S. Episcop respectiv, cu încă câțiva frați călugări, pentru restaurarea acestei biserici și facerea cât orva chilii împrejurul ei pentru adăpostul personalului respectiv și a închinătorilor care vin”¹¹.

Mănăstirea a purtat numele întemeietorului său până în anul 1942, când Sinodul a interzis ca mănăstirile să mai poarte numele chiriachilor în viață. I s-a zis oficial Mănăstirea „Gherontie Episcopul” de la Balaciu, popular fiind însă cunoscută ca mănăstirea de la Piteșteanu (Piteșteanu). Antetul cancelariei mănăstirii era „ROMÂNIA. SFÂNТА EPISCOPIE DE CONSTANȚA, Mănăstirea Gherontie Episcopul, comuna Balaciu, jud. Ialomița”, iar sigilul (ștampila) a avut până în anul 1942 legenda „PATRIARHIA ROMÂNĂ. SE. EPISCOPIE DE CONSTANȚA. Mănăstirea Gherontie Episcopul. Jud. Ialomița, 1929”¹².

Între cei care au sprijinit mănăstirea la începuturile sale, sunt de amintit un domn Macovei din Ministerul Instrucțiunii, dna Popescu-Balaciu și dna Elena Mavrodi, mare doamnă de onoare a Reginei Maria. Dl. Macovei, rudă a starețului Epifanie Crăciun, s-a implicat în solicitările privind înzestrarea mănăstirii; la 13 mai 1929, el amintea într-o scrisoare că solicitase Ministerului Domeniilor și Agriculturii arbuști și pomi fructiferi pentru livada mănăstirii¹³.

În primii ani, domeniul mănăstirii s-a limitat doar la vatra acesteia. Mai multe adrese din anul 1929 ale starețului Epifanie Crăciun arată strădaniile sale de a obține pământ și pădure pentru Mănăstirea Balaciu. La începutul anului amintit, el cerea ministrului agriculturii să-i aprobe trecerea proprietății pe care o avea la Lipnița-Coslugia, în județul Durustor, la Balaciu, pentru a putea folosi mănăstirii¹⁴. Abia după anul 1930 a început înzestrarea mănăstirii cuprinzând de la stat sau din donațiile unor locuitori din Balaciu de Jos. Peste câțiva ani se dădea și pădure la Rogozu-Sântu Gheorghe, la apusul de mănăstire, în dreptul satului Crășani.

Primul stareț al mănăstirii este socotit ieromonahul Daniil Rotaru, însărcinat cu această funcție între 8 iunie-18 august 1927, în condițiile a mințite mai sus. Cel care s-a ocupat propriu-zis de organizarea comunității monahale de la Balaciu a fost însă ieromonahul Epifanie Crăciun, fost paroh la biserica din Bărbulești și venit la Balaciu de la Episcopia Constanța. A fost stareț vreme de doi ani și trei luni, între 18 august 1927-10 noiembrie 1929. După plecarea sa la Schitul Derwent, i-au urmat, pentru scurte perioade, ca stareți: ieromonahul Sofronie Niculescu, între 10 noiembrie-15 noiembrie 1929, ieromonahul Agatangel Balica, între 15 noiembrie 1929-15 iunie 1930

și ieromonahul Ilarion Marin, între 15 iunie 1930-1 aprilie 1931. Abia de la această dată, a fost numit primul stareț ridicat dintre viețuitorii Mănăstirii Balaciu, protosinghelul Gherman Jordan, care a vea să păstorească comunitatea ca stareț vreme de peste șapte ani, până la 15 august 1938¹⁵. Născut în Basarabia, în ținutul Lăpușnei, starețul Gherman venise la Balaciu de la Episcopia Constanța, unde a și plecat în vara anului 1938, ca preot la Catedrala Episcopală „Sfinții Petru și Pavel”¹⁶.

În primii ani, mănăstirea a fost săracă în bunuri și mai ales în viețuitori stabili. În anii 1928-1929 au trecut pe la Mănăstirea Balaciu mai mulți monahi, majoritatea fără a rămâne multă vreme. În 1928 au venit ieromonahul Inocențiu Siliacștra (plecat în același an), ieromonahul Pavel Lungu (plecat după scurtă vreme)¹⁷, fratele Nicanor Racu (ierodiacon, apoi ieromonah în 1929, plecat la Schitul Derwent), fratele Meftode Castan (monah din 1929, când a plecat la Mănăstirea Putna) și fratele Oprea Dobre (originar din Balaciu, monah din 1929)¹⁸. În anul 1929 au venit ieromonahul Chelșie Cucoloș (plecat după câteva luni la Schitul Derwent), ieromonahul Calinic Ceașu, ieromonahul Ioasăf Zlatan (venit pentru scurtă vreme de la Episcopia Galați), ieromonahul Nichita Scurtu (plecat după scurtă vreme, ca paroh la Căzănești)¹⁹ ș.a.

Cu numirea ca stareț a P.C.P. protosinghel Gherman Jordan, Mănăstirea Balaciu a vea să înceapă o perioadă de așezare și dezvoltare, sub aspect religios, constructiv și economic. Servind nevoilor de cult ale sătenilor din Balaciu de Jos, care vedeau așezământul ridicat pe vechea lor vatră ca fiind legat în primul rând de ea, mănăstirea avea să contribuie în anii următori, așa cum constata în vizitele sale făcute acolo, însuși ctitorul, P.S. Episcopul Gherontie Nicolau, „la dezvoltarea sentimentului religios, în satele de prin împrejurimi și a celor mai depărtate din județul Ialomița”²⁰.

Prof. Drd. ȘTEFAN GRIGORESCU

NOTE

1. Începând cu 14 iunie 1923.

2. Său i s-a strămutat în anul 1923, lângă Balaciu (Balaciu de Sus). A stăzi este contopit cu acesta, fiind partea unde se află școala comună și căreia localnicii îi mai spun încă Piteșteanu.

3. Adăpostind atunci comunitatea monahală din eparhia Constanța, mănăstirea avea numele după lacul Tatlageac din apropiere și fusese întemeiată în anul 1923, într-un loc dintre stațiunile Costinești și Neptun, de astăzi îi succede în prezent, deși a fost întemeiat la circa 8 km mai la nord, Schitul „Sfânta Elena de la Mare”.

4. Arhivă Mănăstirii Balaciu, *Conclia de procese-verbale 1926-27-28-1950*, fila 2 v-3.

5. Arhivă Mănăstirii Balaciu, *Cazier al viețuitorilor Mănăstirii. 1938-1949*, fila 1.

6. Arh. Măn. Balaciu, *Conclia*, fila 7.

7. Nenumalizat; era deja protosinghelul Epifanie Crăciun.

8. Arh. Măn. Balaciu, *Conclia*, fila 7 v.

9. Vezi pisană bisericii mari.

10. Arh. Măn. Balaciu, *Dosar cuprinzând actele privitor la administrarea averii mobile și imobile și produsele lor, a mănăstirii pe anii: 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1935, 1936, 1937, anul 1938*, fila 351.

11. *Ibidem*, fila 22.

12. *Ibidem*, passim.

13. *Ibidem*, fila 32.

14. *Ibidem*, fila 20.

15. Arh. Măn. Balaciu, *Cazier*, fila 1.

16. *Ibidem*.

17. *Ibidem*, fila 3.

18. *Ibidem*, fila 9.

19. *Ibidem*, fila 3.

20. Arh. Măn. Balaciu, *Dosar*, fila 351.

Șerban CODRIN

Revista S U D - 10 ani de apariție - octombrie 1996-octombrie 2006

...Și totuși au trecut zece ani de când, persuasiv, ne ajunge în mână, pe mese, în rafturi de bibliotecă, o revistă cu aspect relativ modest, de Cenușăreasă ciufulită de vrăjmășia surorilor mai mari și a vremurilor. Cenușăreasă, da, însă perseverență, harnică, înfișăreată, fără program aparent, pentru că seteme să nu cadă în ridicol și să rateze prin neputința de a mai ieși de sub tipar, pentru că e lucie de săracă, o cerșetoare pe la uși străine, ale instituțiilor lor de cultură, bineînțeles, revista „SUD”, aproape anonimă prin cercurile simandicoase ale funcționarilor care câștigă o pâine albă prin pălmuirea poezilor, prozatorilor, istoricilor și criticilor literari de provincie, a împlinit venerabila vârstă de un deceniu, timp suficient să se multiplice de 76 de ori într-o colecție suprapunând 1.180 de pagini!

Cum de a fost posibilă o asemenea mișelie în țara tuturor analfabeților ciocoiți peste noapte, dar scăpați de pușcărie prin temenele balcanice în praful tribunaletelor? Grav, prin devotamentul câtorva oameni formidabili, care își mărturisesc amărăciunile în volumul aniversar editat de Fundația culturală „Dimitrie Bolintineanu” din Bolintin Vale, orașel din județul Giurgiu.

Constantin Carbarău, cărturar cu vocația apostolatului, desculț, de n-ar supraviețui în secolul XXI, cu sacul de reviste în spate, de n-ar fi dubița poștei, îndurând umilițiile cum numai inchiști și cenzura știau să inventeze, conduce în vâltoare o arcă animată de o singură, mare credință: există un spațiu literar între Olt și Borcea. De ce să aibă americani o literatură a sudului, cu William Faulkner al lor, iar România nu, cu fabuloasele în sărăcie județe Ilfov, Giurgiu, Teleorman, Călărași, Ialomița, cu bodegi în loc de cămine culturale, cu nimic în loc de biblioteci, cu tarafuri în loc de orchestre simfonice, cu hoji de buzunare în loc de gangsteri, cu cerșetori în loc de miliardari...

Fără pretenții de a antologa ceea ce a acumulat mai bun, redactorii actuali ai revistei aniversate încearcă să adune la un loc câteva dintre colaborările reprezentative în patru capitole bogate, semn că în câmpia română se întâmplă fapte împotriva ineptiei: Clasi cii de lângă noi, Literatura Sudului-Sudul în literatură, Proză, Comentarii critice. Într-un preambul colorat, polemic, ironic, viu, adeseori de tot răs-plânsul, Liviu Ioan Stoiciu, Constantin Carbarău, Florentin Popescu (ce om de toată isprava acest poet, critic și istoric literar!), Emil Păunescu, Mihai Ungheanu trasează un portret sugestiv al revistei cu eforturile aproape eroice de a supraviețui.

În „Clasi cii de lângă noi” întâlnim semnăturile unor cărturari contemporani în dialog sau în căutarea mai vechilor scriitori „sudiști”: Stan V. Cristea, Emil Păunescu, Teodor Vărgolici, Ana Dobre, Florentin Popescu, Aureliu Goci, Ion Mihai, Constantin Schifimieș, Constantin Stoienescu, Mircea Coloșenco, Ion Ianoși, Henri Zalis, Constantin Carbarău, Lucian Chișu, Alexandru

Surdu, Florin Costinescu, Emil Manu, Eugen Simion, Ion Rotaru, Valeriu Râpeanu, Gabriel Rusu, Ana Dobre, Nicolae Țonescu despre Radu Grămăticul, Filotei Ieromonahul, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Depărățeanu, I. A. Bassarabescu, Emanoil Bucuța, Gala Galaction, Nicolae Cartoian, Nichifor Crainic, Mircea Dem. Rădulescu, Ion Barbu, Ion Vineanu, Tudor Vianu, Nicolae Crevedia, Eugen Barbu, Zaharia Stancu, Miron Radu Paraschivescu, Dimitrie Stelaru, Marin Preda, Ștefan Bănuțescu, Mircea Nedelciu, Mircea Scațal... Iată câte nume, unele astrale, are sudul în literatură!

Capitolul poeziei lor contemporani de la Petre Ghelmez, Paul Amet, Adria Bănescu, Adrian Bucurescu, Valeriu Râpeanu, Gheorghe Dobrescu (Ialomițeanul nostru!), George Iarin, Liviu Capșa, Rodian Drăgoi, Bogdan Pascu, Dan Florică, Alexandru Firiță se dovedește, la fel, redutabil, divers, imaginativ, cu mari promisiuni, de la Laura Mara la Nicolae Țone, în același timp editor de statură europeană.

Prozații sudului actual se numesc Constantin Turturică, romancier monumental, de structură americană, cunoscător ca puțini alții a vieții muncitorilor de pe șantiere, a navetiștilor pe trenurile foamei din epoca de aur, Neagu Udroidu, Ioan Neșu (la fel, slobozeanul nostru), Sorin Danciu, Gheorghe Filip și enumerarea poate continua.

Comentariile critice antologate, despre cărți, autori, idei literare, aparțin lui Gabriel Dimisianu, Constantin Stănescu, Alexandru Condeescu, Radu Voinescu, Florentin Popescu, Victoria Milescu, Iordan Datcu, Gelu Vlașin, Nicolae Constantin, Ion Rotaru, perseverențului istoric literar și stilistician, autoul atâtor și atâtor pagini analitice, devenite clasice...

Așadar, se poate face o treabă strălucită în provincia literară, dar numai în condiții speciale, Ministerul Culturii să se prefacă sprijinitor, direcțiile de cultură să saboteze într-un cor de falnice dizamonii, însă, atenție, însă în jurul unor idealști precum Constantin Carbarău, Liviu Ioan Stoiciu, Marin Codreanu, Aureliu Goci, Radu Voinescu, Emil Păunescu, Constantin Miu, C. Bărbuț, Stan V. Cristea, Bogdan Pascu, Radu Cămeți, Victoria Milescu, redactori fără arginți și sediu, pentru că au ceva de spus, de mărturisit, de scris pe un stat al altora, nemeritat de plată pentru funcții.

O fundație culturală într-un mic oraș „sudist” se încapățânează, „într-un buzunar al săraciei” (Constantin Carbarău), să dea cel mai frumos exemplu de supraviețuire în numele cenușăresei contemporane, altfel zis, al literii scrise pe o gazetă, pe o carte, pe o colecție de bibliotecă.

Bravo lor, noilor eroi în tranșee, și rușine altora, acaparatori de bani, și stupiditate!... Încă zece ani de supraviețuire în mizerie și întrați în legendă, fraților!

Revista SUD: 10 ani de apariție,
Editura Do-MinoR, București, 2006.

GÂNDURI

Coadă toamnei mătură pământul încă, nelăsând iarna să-și facă treaba. În aer plutește un soi de neliniște. Să fie teamă, să fie speranță?

Cu 17 ani în urmă, o coadă

asemănătoare ne aducea speranțe și lumină libertății mult râvnite.

Timpul, moara lumii, ne-a prins în valțurile ei, purtându-ne prin tot felul de stări. Ca și atunci, acum ne aflăm în fața unui nou început! O fi bine, o fi rău, vom putea trece toți? Unde vor rămâne unii? Ca și atunci, grijile „marilor” sunt altele. Ei își caută alte adevăruri spre a lămurii așa zisele neliniști ale neamului, timp în care cei mulți, mărași spre Uniunea Europeană, privesc spre cer căutând un răspuns la temerile semănată cu năduf de gura scrisă, vorbită și desenată a lumii.

Când toată suflarea aștepta să dea piept cu „balaurul UE”, cu care „unii trămbițași” speraseră bieții români, iată că pechei de Dâmboviță senaște o țâvnă menită să dea preemiunea asupra scaunului domnesc și asupra celor ale curții. Ca la noi, la nimeni! Timpul n-a rezolvat nimic pe cheul bătrânului rău al lui Bucur.

Domici de haț, precum pisoi de joacă, mai marii noștri se fricționează pe sticla televizoarelor, fără efecte juridice, spre nedumerirea mulțimii care, interviuată, pe toate canalele mediatiche, de reporteri, în majoritate cu puține pagini constituționale citite, pentru simplul motiv, după spusele unui amic hâtru, „citiul doare”, începe să dea semne de amețală ca efect al acțiunilor de manipulare derulate haotic.

După ce doamna justiției a fost urecheată de adunarea obștească, mai marele țării s-a oțărâtrău și, în divan, a exprimat nevoia de consultare a plebei, desconsiderată până acum, hrănit doar cu sloganul „să trăiți bine”, după rețetele unor nutriționiști ai curții, spre a obține o nouă adunare „ad hoc”, constituită pe baza votului unimoral, merit să conducă la un simulacru de parlament, monocolor, unde opoziția să se constituie după principii arbitrate, ca să nu zic „de formă”, cu umări pentru care acum 17 ani în România s-a murit.

Sper ca iama să nu ne ocolească, iar frigul să ne trezească, spre a continua drumul spre o lume adevărată, făcută de noi, pentru noi și urmașii noștri.

Ușor, în noapte, umbre subțiri se ȋtesc de după mătură lungi și ști rbe, măturând aliele tot mai pline de pașii apăsați de grijile și zilele de mâine.

La adăpostul cercului de curte, locuințele de muncă, prost plătite, și bine dijmuite, se diminuează văzând cu ochii, oamenii, asemenea unor păveri, se îmbată cu speranțe deșarte, visând continuu la ceva ce va fi doar al lor, ca un dar de Crăciun, și pe care să-l lase urmașilor lor, într-un pomenire.

14.02.2007
Vasile Iordache

ILARIE VORONCA

PRIMA EDIȚIE
ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Acea stă carte apărută la PARIS în anul 1933, într-un număr de 515 exemplare, tradusă în franceză cu colaborează autorului, ve de lumina țiparului în anul 1927 în limba română, cu titlul "ULYSSE".

Tradusă din română de ROGER VAILLAND, prefată de G. RIBEMONT-DESSAIGNES, cu un desen semnat de MARC CHAGALL, lucrarea are pe pagina de titlu o dedicație; "Domnului Eugen Filotti cu profunde sentimente de recunoștință și admirație" - cu autograful autorului, datată Martie 1933.

Din prefață (un elogiu adus poetului și operei sale) cităm: "...C'est une traduction. La intervention le mystere des langues. Mais il reste l'extraordinaire puissance des images qui, par dessus les mots se chargent de meler l'exterieur et l'interieur, l'univers et le poete, les hommes et l'homme. On retrouvera dans les poemes d'Illarie Voronca cette exuberance des images qui recree a l'usage du lecteur un monde ou se penentent reciproquement la lumiere et l'objet dans une course vertigineuse, don't la fin, comme celle de toute poesie, est incommensurable. Et sans doute s'enthousiasme-t-il comme le printemps lui-meme le fait sur soi-meme, pour ses prochains poemes. C'est le propre de la vie.

Et, somme toute, a part la mort et le neant, il n'y a rien de si beau que la vie."

Din această operă, aparută la Editura Sagittaire, Tipografia Union, 14 martie 1933, s-au tipărit 15 exemplare pe Hollander van Gelder, numerotate de la 1 la 15 și 500 exemplare pe velin, numerotate de la 16 la 515.

VORONCA, Ilarie (1903-1946), poet român. S-a născut la Brăila. A debutat la "Sburătorul" (1921). A editat revistele "75H.p." (1924) și (împreună cu F.Brunea) «Integral» (1925-1927); a colaborat la: "Contemporanul", "unu" ș. a. În 1933 s-a stabilit în Franța, devenind poet de limbă franceză. În timpul celui de-al doilea război mondial a participat la rezistența antihițleristă. Reprezentant al avangardei moderniste, mai ales suprealiste, Voronca a cultivat multă vreme o lirică senzorial-descriptivă excesiv metaforică. («Restriști», 1923; «Colomba», 1927; «Ulise», 1928; «Zodiac», 1930; «Incantații», 1931; «Patmos și alte șase poeme», 1933 ș.a.).

Cu timpul, poezia lui s-a limpezit, s-a apropiat de oameni și de frământările lor, a evocat cu delicatețe universul mărunț și bucuriile modeste ale vieții ("Poeme pami les hommes", 1934; "Permis de sejour", 1935; "La poesie commune", 1936; "La joie est pour l'home", 1936; "Amitie des choses", 1937; "Beaute de ce monde", 1939 ș.a.). Un premiu ILARIE VORONCA se acordă anual, în FRANȚA, unui manuscris de poezie nedatată.

VAILLAND, Roger (1907-1965). Romancier, eseist, dramaturg și ziarist. Unul dintre întemeietorii rev. suprealiste Le Grand Jeu, 1927. Participat la Rezistență. Romancier comunist, de factură clasică, reamintind stilul moralizatorilor liberali ai sec. XVIII, s-a impus mai ales prin evocările românești ale Rezistenței și vieții proletariatului francez.

Opere: Drole de jeu, 1945 (Joc straniu), Premiul "Interallie"; Esquisses pour le portrait du vrai libertin, 1946 (Schite pentru portretul ade vărutului libertin); L'aclos par lui-meme, 1958 (L'aclos despre el însuși); La Loi, 1957 (Legea), Premiul Goncourt; Le Regard froid, 1963 (Privirea rece); Ecrits intimes, 1968 (Scrisori intime) etc..

RIBEMONT-DESSAIGNES (Georges), scriitor francez (Montpellier, 1884). Adept al dadaismului și suprarrealismului. Opera sa a evoluat de la revoluția violentă la un lirism foarte intim, de o importanță adeseori plină de pasiune. A publicat antologiile de versuri: Ombres (1942), Ecce Homo (1945) dar și romanele: L'Autruche aux yeux clos (1924), Smertling (1945), și studii de artă: Utrillo (1948).

CHAGALL, Marc. Pictor rus (1887-1985), născut la Vitebsk, în Rusia, unde a studiat la Academia de Artă din Petersburg și a creat până în 1923, când s-a stabilit la

ULYSSE
DANS LA CITE

Paris, unde mai trăise (între 1910-1914). Afăcut deci parte atât din avangarda rusă, cât și din Școala din Paris.

În contextul artei moderne deține un loc aparte, neaderând cu totul la nici unul dintre curentele în vogă, dar fiind influențat de primitivism și cubism, iar prin realismul lui poetic și fantast amintind de un suprealism practicat avant la lettre. Chiar după venirea sa la Paris, unde "a sosit cu pământul rusesc pe tălpile ghetelor", viziunea sa a rămas trainic ancorată în viața și folclorul rus. Miraculosul, care face ca personajele să leviteze ignorând cu voioșie legile gravitației, este una din trăsăturile pline de poezie și candoare ale unor tablouri ca: Aniversarea, Plimbarea, Deasupra orașului, Războiul

Alustrat în același stil, cu accent pe fabulos, "Biblia", "O mie și una de nopți" și "Suflete moarte" de Gogol a executat scenografia pentru diferite spectacole ("Pasărea de foc" de Stravinski, baletul "Aleko", "Flautul fermecat" de Mozart), iar la bătrânețe a executat vitralii pentru o sinagogă din Ierusalim și decorația plafonului Operei din Paris, comandată de Malraux.

F I L O T T I, EUGEN (1896-1975, n. București), diplomat și ziarist român. Redactor la "Dimineața" și "Adevărul", director al revistei "Cuvânt liber". Ministru plenipotențiar la Ankara (din 1935), Atena (din 1936), Sofia (din 1939), Budapesta (1941-1944). Personalitate remarcabilă a Corpului diplomatic român, a făcut parte din delegația română la Conferința de pace de la Paris (1946).

BIBLIOGRAFIE

GRAND LAROUSSE encyclopedique. Paris, 1961.
SCRITORI FRANCEZI (dicționar), Editura Științifică..., București, 1978.
Dicționar ENCICLOPEDIC ROMÂN, Editura Academiei, vol. IV, București, 1966.
DICTIONAR al Literaturii Franceze. Editura Științifică, București, 1972.
DICTIONAR ENCICLOPEDIC, vol. III, D-G, Editura Enciclopedică, București, 1996.
*Anul 1927 apare pe pagina de titlu (verso) a ediției în limba franceză.

I

Je te dedie un hymne siecle de la me diocrite
Dans les montagnes de l'Amerique nous ne chansons plus
l'ours grizzly
Nos bras ne saignent plus les forets vierges
Nous operons nos reves comme on opere des intestins
Nous nous efermons nous-memes dans la moisissure de
s bureaux
Le matin les dactylographes embrassent leurs fiances
Elles ne les reveront qu'al'heure nocturne
Ou elles feront l'amour sur des matelas de paille
Mais dans l'air nos ames se recontrent
Au dessus des toits nous batissons un autre ciel de chair

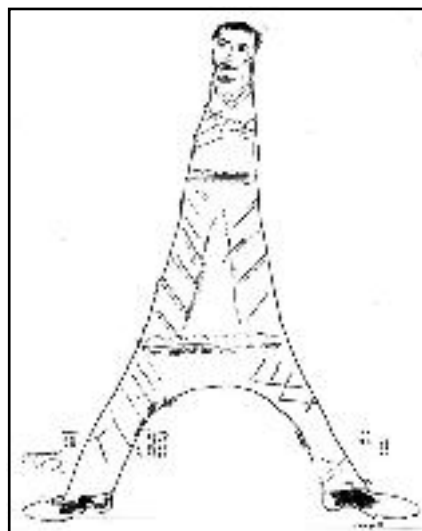
Sieck des assurances sur la vie et des enseignes lumineuses
C'est l'heure ou les Anglais applaudissent la dansseuse
espagnole
Et refusent le bouquet de violettes
Les jets d'eau crachent des etoiles
Les grands quotidiens grincent des dents
Changeant le linge de murs.

II

Ți închin un imn ție veac al me diocrității
nu mai vânam ursul sur prin munți americani
brațele noastre nu mai sângeră păduri sălbatice
ne ope răm visele ca intestine
singuri ne închidem în muce gaiul birourilor
dimineața dactilografele își îmbrățișează logodnicii
până la vederea din ceasul nopții
când vor face dragoste pe saltele de paie

dar în aer sufețele ni se sărută
clădim un cer peste acoperșuri i ca mădular
veac al asigurărilor și al reclamei luminoase
e ora când engleji o aplaudă pe raquel meller
și refuză buchetul de violete
aruncă lumini jocurile de ape
scrășnesc din dinți marile cotidiene
și iată: agenții companiilor de afișaj
prime nesc rușăria zidurilor

IC A R E (INSITU TUL PENTRU CERCETAREA
AVANGARDEI ROMÂNEȘTI ȘI EUROPENE)
Ministerul Culturii * EUROART *
Fondul Cultural European pentru România finanțat
De Uniunea Europeană

re publicată, în colecția "EDIȚII FACSIMILATE",
revistele și volumele avangardei literare și artistice din
prima jumătate a secolului XX.

Volumul ULISE (format 25,5x32,5 cm) se re tipărește
într-un tiraj de 333 exemplare, numerotate cu cifre arabe
, plus 33 exemplare nedestinate difuzării, numerotate cu
cifre romane, în luna martie a anului 2001, la tipografia
Semne din București, sub direcția excepțională a
inginerului Ștefan Dulu.

Ediția din 1928 apare într-un număr de 6 exemplare
pe Hollander van Gelder, numerotate de la I la VI și 200 de
exemplare pe velin, numerotate de la 1 la 200.

* Volumul prezentat are ștanțat nr. 241.
Lucrările aparțin colecției de bază a Bibliotecii
Județene "Ștefan Bănulescu" la Iomâniș.

Malinescu George ta
bibliotecar

„CĂLĂTORIE ÎNTR-O BIBLIOTECĂ”

De câte ori urc scările și pătrund pe sub frontonul clădirii bibliotecii județene – situată în urbea noastră – încerc o stare de bine. Privirea îmi este mângâiată de numele celui care a nășit în botez această prestigioasă instituție. Ca un modest omagiu adus scriitorului, născut pe aceste meleaguri, permiteți-mi să aduc spre aducere aminte un moment din viața sa, consumat în amintirile: ȘTEFAN BĂNULESCU

Almanahul „Agenda literară” – 1985, publică un exercițiu de creație dintre Ștefan Bănulescu și Nicuță Tănase – ambii cursanți la „Școala de literatură și critică literară” în perioada 1950-1951. Nicuță Tănase în „Amintiri... amintiri” a firmat: „Și căutând în hârtogaele mele am dat de o amintire. Amintirea nu este numai a mea ci și a lui Ștefan Bănulescu cu care am stat în bancă. Iată-o!

Arghezi
*O fi fost mătă mioară
Trestie sau căprioară?*

Nicuță Tănase:
*O fi fost poate șerpoaică
Vre-o gorilă sau leoaică
Tactu o fi fost strigoi
Sau vre-o rămă de gunoi,
A fost rămă sau gândac
Sau vre-un bărzăun de lac.*

Ștefan Bănulescu:
*O fi fost sor-ta papuc
Praz, smântână, balamuc
Purgativ, bare sau cuc.*

Nicuță Tănase:
*Scumieră sau papară
O fi fost vre-o călimară
Sau poate piatră de moară
Frate-tu o fi cimpoi
O fi pielea unei foi.*

Ștefan Bănulescu:
*Sau o minge sau gargară
Și plăcintă cu seacă.*

Nicuță Tănase:
*Macaroane sau fide
Oțet moale sau cafea.*

Ștefan Bănulescu:
*Drămbă, coadă de cățea
Lampă sau etcetera.*

Nicuță Tănase:
*Mușuroi sau vre-o movilă
Sau cocoașe de cămilă.*

Ștefan Bănulescu:
*Dar bunică-tu cea fost?
Goangă, fir sau zi de post.
Oală spartă sau cucui
Ce golam al dracului.*

Nicuță Tănase:
*Poate c-o fi fost burghiu
Sau vre-o oală de rachiu.*

Ștefan Bănulescu:
*Coana mare ce-o mai fac e?
Este muscă pe colac
Bubă sau pernă de ace.*

Nicuță Tănase:
*Smântână ținută-n frig
Sau gaură de covrig.
O fi fost tanti-ta tramvai
Sau țesală pentru c. ai.*

Ștefan Bănulescu:
*Cană, borț sau găleată
Cum era bunica fată.*

Nicuță Tănase:
*Dar Arghezi ce-o fi fost
Poate că vre-un preț de cost.*

Vasile PANĂ

COMISARUL VIRIL – SIMBOLUL NATALITĂȚII

Nu cu mult timp în urmă, primesc telefon de la fostul comisar Doru Florin. Dorința comună. El de destăinuire, iar eu de a consemna spusele lui.

Barul situat într-o oază de verdeață ne primește în liniște și intimitate. Lumini discrete filtrate prin vitralii armonios meșterite, trimitea în sală culori calde, care se interferau cum zăcea blândă și tămăduitoare a stresului de peste zi.

Luăm loc la o masă cât mai retrasă și sincer să fiu, chiar din primele momente am simțit o stare de bine!! Pe chipul comisarului apare un zâmbet de trăire profundă! „Să știi că sunt bunic! Fiica mea, Maria, a născut gemeni! Doi flăcăi mari și sănătoși, iubiți și doriți de întreaga familie!” Unele fotografii îmi confirmă și probatoriul spuselor lui – „Transmite-i Marii multă sănătate și să-i ocrotească Dumnezeu flăcăii!” Și ca un obicei străbun comisarul mă roagă să-i primesc oferta unei băuturi. Cuburi de gheață se jucau sprintare în paharele cu coniac, scoțând clinchete de cristaluri fine, care ne încântau simțurile! „Dragă prietene, sub girul a ceea ce ți-am spus până acum, te rog ascultă-mi destăinuirea unor momente întâmplătoare cu ani în urmă”. Se așează mai comod în fotoliu și-mi trimite priviri de atenționare a ceea ce va urma. „Mă aflu în biroul meu de lucru – sună telefonul – bineînțeles pe circuit închis. Ridic receptorul, recunoscând imediat vocea doamnei secretare Vine reanu. <<To varșe maiori, sunteți chemat la comandant>> Vocea sa cu trimiteri la regulamentul militar, mi-a întărit convingerea că este ceva serios. Altădată, dumneaei ne mai alinta în diminutive care ne făceau bine. Răspund scurt: <<Am înțeles>> și execut ordinul”. Mai servim din coniacul oferit, apoi îl provoc mai pe ocolite: „Ei și cum a fost la comandant?” Trage din țigara nou aprinsă și continuă: „Mă prezint la șef, nu înainte ca doamna secretară să mă atenționeze. Cu ochii măriți și cu două degete duse pe umăr îmi comunică gestual <<Vezi puule că avem vizita unei găi mari>>! Prind din zbor intenția de bine a bunei noastre secretare și pătrund la șef. Mă prezint regulamentar într-o turuală mașinală aidoma eroului din povestirile lui Bacalbașa, cu ochii ațintiți mai mult asupra masfirului. Răsturnat într-un fotoliu, o doamnă cu un aer de stăpânire a tot ce o înconjoară, mă învalue în priviri de curiozitate. Eram nou în acest oraș. Tinerel și chiar chipeș! Nu cunoșteam duduia din fotoliu!”

Comisarul se uită direct în ochii mei, îndemnându-mă să mă sorbim coniacul din pahare garnisite în felii de lămâie, apoi continuă:

„Comandantul intră direct în subiect: <<Măi băiete, dumneaei este secretara de partid Cemeșeanu – mi-a ordonat ca un ofițers-o însoțească la Filatură, unde vei prelucra decretul privind interzicerea avorturilor și prevenirea acestora. Și așa dumneata răspunzi de această linie de muncă>>. Confirm că am înțeles. Observ la mahăra din fotoliu zămbete ascunse încăușul palmelor. Avea o stare de feliță care stăpânea totul în jur, prelungind momentul atacului. <<Aș vrea ofițerul, să te văd în costum civil. Chipeș și frumos ești, cred că va fi o reușită deplină! Femeile care te vor asculta sunt convinsă că vor fi cuprinse de fiori și dorințe de împerechere. Vei fi un mascul ideal în propaganda noastră de creștere a natalității! Nu pot lua cu mine un hodoroștîrb și lbidinos care poate provoca în auditoriu abstenență de la amor!>> D eșigur că nu-mi displace au cuvintele secretarei la persoana mea, așa că intru în jocul acesteia și plusez <<Sper că nu cu mine se va realiza natalitatea>> Comandantul se ascusese aproape sub birou! Simțea că discuția este scăpată de sub control. Ar fi intervenit, însă atotputernica nu-l mai băga în seamă. <<Desigur scumpule că nu cu tine. Repet că aluzia este numai a folosirii tale în scopuri de propagandă. Știm că fiecare proprietară de uter are acasă masculul său!>>

În timp ce pronunță ultimele cuvinte cu privire la spusele secretarei de partid, comisarul chiar că se miră și zice: „Auzi tu prietene! Proprietara de uter?”. Se scutură

a silă ca de coclea. „Dar, comisarele, cum putea eu să folosesc până la plictis, acei slogan că omul ar fi cel mai prețios capital?” – îmi dau și eu cu părerea.

Comisarul dă din mână a lehamite și mă atenționează în priviri de destăinuire: „Cobor la intersecția din fața blocului, așteptând mașina județenei de partid. Ferchezuit, în haine civile – cravată asortată (vișină cu simbolul de virilitate), la sacoul bleumarin, parfüm bărbătesc pe mustață și în locurile unde se ascund glandele sudoripare!” Comisarul continuă să-mi explice sum se simțea de rușinat când pășea ca un cocoș în soare torid. „În scurt timp sosi și mașina cu mahăra. Cu undeget complice mă invită să iau loc lângă dumneaei pe bancheta din spate. Mulțumesc cu buzele țuguite, ca a unui copil în vise, pentru a intra cât mai adânc în rolul de Guru pe care urma să-l joc. Mă retrag cât mai mult spre portiera din stânga – asta pentru a vedea reacția atotputernice. <<O, maiorule, ți-ai pus pe tine pantalon la dungă!>> zicea duduia, plimbându-și mâna nemuncită, cu degete lungi și fine pe cracul pantalonilor mei, de la mașetă până sus la curea! Simțeam că face un joc de sadism. Dacă ar fi văzut bunicul, precis ar fi zis: <<A dracu femeie, măi băiete!>> Așteptăm un pic la barieră, timp în care secretara de partid mă fixează în privirea ei și-mi zice franc: <<Măi puule, tu cunoști foarte bine actul normativ pe care-l vei prelucra. Ce te rog eu în afară de preambulul care nu este altceva decât o motivație a necesității apariției lui, tu să mărești în mod automat cuantumul pedepselor – asta ca să le speriem pe puturoasele astea care nu știu cum să-și folosească uterele cât mai eficient!>> Ascultam absent, gândul mă ducea la micul meu sat de pe malul Borcei, unde în vară auzisem o întâmplare care m-a cutremurat: sora Ancuța spunea nevastă-măi în timp ce adunau în vie frunze pentru conservat. <<Auzi tu cumnată, peste drum de noi locuiește femeia căreia i-am dat pușin mai înainte o oală de borș. Are patru copii și cum crezi că proceda ca să nu mă rămână însărcinată. Își lega amărâta depicior o tuță de mușcată după ce și-o băga în uter. O ținea acolo și până la 15 zile, timp în care planta putrezeza, omorând totodată și pruncul. Acesta semacera, fiind eliminat cu urina! De câte ori nu a fost luată cu salvarea. Ce, aum e întreagă la minte? Eu nu știu cum a scăpat sârmana!>> Mahăra a observat că nu eram atent la spusele ei. Chipul mă trăda, având pe el trairile mele interioare și care se consumau în alt loc. Mă prinse de mână. Nu brutal ci mai mult ca o atenționare. Mi-am retras brațul, simțindu-i derma ca un glaspapir aspru, de nesuportat. Trăim în lumi diferite. Mișcarea mea gestuală a înțeles-o ca o reacție a pudicității. <<Vai, ce rușinos este puul mamei!>>, se lamenta parșiva.

Sala de festivități gemea! Ambele schimburi adunate să asculte ceea ce cred că știau, însă mai cert este că nu doreau. Secretara de partid, după ce a adus osanale secretarului general (care trona pe perete din spatele nostru), mi-a dat cuvântul, nu înainte de a mă prezenta în cuvinte nebănuite dure. Voalat, dar parcă totuși se subînțelegea: <<Ve deți, partidul se îngrijește de voi, însă dacă nu respectați legea, vine organul de coerciție și vă ia mama dracului! Cu aștia nu vă merge!>> Ateționa, atot-puternica, mișcându-se de pe un picior pe altul, iar cu mâinile spinteca aerul în toate părțile!”

Trairile de greață îl obosiseră. Aprinde o nouă țigară și continuă: „Am prezentat decretul în părțile sale esențiale fără să pun accent deosebit pe sancțiuni. Am arătat unele cazuri cu umări mai grave, punând accent că orice manoperă avortivă să se facă numai în unitățile spitalicești. La plecare am motivat că am de lucru într-o cauză penală, reintorcându-mă pe jos – s-a prins parșiva. Astfel că mult timp după aia mă tachina foarte ironic: <<Vai maiorule, dar ești atât de pudic!>>

Vasile PANĂ

Tortura în timpul Ecaterinei a II-a

De 3.000 de ani tortura reprezintă o metodă eficientă de obținere a informațiilor, fiind folosită atât de instituțiile represive ale statului, cât și de persoane particulare. Izvoarele istorice ne confirmă vechimea acestor practici, dar și mijloacele diversificate inventate de om: flagelarea, cărbunii încinși, cizma spaniolă, proba apei, spânzurarea de mâini sau de picioare etc.

Spânzurarea de mâini, cunoscută în Occident drept „stappado”, era folosită în aproape toate țările. În 1584, juristul Paulus Grillandus identifica cinci trepte ale acestei torturi, descriind-o pe fiecare.

În Rusia, acest tip de tortură se numea „diba” și a cunoscut o reglementare în scris. Prezentăm, mai jos, un regulament de tortură pentru cei bănuți de nelegiuiri, elaborat la cererea Ecaterinei a II-a. Textul a fost publicat pentru prima oară într-o revistă de istorie, în anul 1873.

Pentru torturarea celor bănuți de crime, se folosește camera de tortură. La tortură asistă judecătorii și secreteții, iar pentru înregistrarea mărturisirilor, sunt prezenți grefierii. În virtutea decretului din anul 1742, se prevede ca mărturisirile, luate în timpul torturilor, să fie întărite de judecătorii, înainte ca aceștia să părăsească încăperea.

În camera de tortură se ridică o dibă, alcătuită din trei stâlpi: doi stâlpi sunt așezați vertical, iar al treilea este pus transversal.

În ziua în care este stabilită tortura, călăul se va prezenta cu instrumentele sale, care sunt: un hamut din lână, la care se adaugă o funie lungă, bice și curele, cu care sunt legate picioarele celui torturat.

După sosirea judecătorilor în camera de tortură, se stabilesc întrebările ce vor fi puse, este adus învinutul și predat de gardian călăului. Acesta trece funia peste stâlpii transversal, întoarce mâinile inculpatului la spate și îl trece prin hamut, după care ajutoarele călăului îl ridică astfel, încât cel torturat să nu atingă pământul și să atârne pe mâinile întoarse la spate. După aceasta, i se leagă picioarele cu o curea și sunt prinse de un stâlp, aflat în fața dibe. Întins în acest fel, inculpatul este bătut cu biciul și întrebat despre toate nelegiuirile săvârșite. Toate mărturisirile vor fi înregistrate.

Dacă cel torturat refuză să-și recunoască crimele, deși dovezile anchetei demonstrează acest lucru, atunci,

pentru a flarea adevărului, se vor folosi și alte metode:

1) menghină, cu șuruburi, în care vor fi așezate: sus cele două degete mari de la mâini, iar jos două degete de la picioarele criminalului. Călăul va înșuruba menghina până când torturatul își va recunoaște vina sau nu se vor mai putea strânge degetele, iar șurubul nu va mai funcționa.

2) i se prinde capul cu funia și se bagă un căluș în gură, după care este tuns chel și se toarnă apă rece pe cap, picătură cu picătură, ceea ce îl aduce într-o stare extremă de epuizare.

3) în timpul torturii, dacă inculpatul continuă să-și nege crimele, atunci, pentru aflarea adevărului, când este atârnat de dibă, se așază între picioare, pe curea, o bărnă. Călăul se va așeza pe bărnă, pentru a aspori durerea celui torturat... Dacă el continuă să-și nege faptele, este dat jos de pe dibă, i se îndreaptă mâinile și din nou este atârnat de dibă, pentru că durerea este și mai mare în acest moment.

Tortura este permisă de lege doar de trei ori. Dar, dacă inculpatul își schimbă mărturia la a doua sau a treia

tortură, atunci acestea vor continua, până când mărturia se va menține aceeași, la trei torturi consecutive.

După aceasta trebuie să treacă prin proba focului, după cum urmează: călăul îi desface picioarele legate de stâlp, îl întinde și îi trece pe spate o mătură aprinsă. În funcție de caz, se vor folosi trei mături sau mai multe.

Când tortura se încheie și criminalul urmează să fie trimis la ocnă, călăul îi smulge nările cu un clește special. Cei condamnați la moarte, până la stabilirea datei execuției, de asemenea, vor fi trimiși la ocnă, fără nări. În plus, ei sunt însemnați pe frunte și obraji (de exemplu: cuvântul „hoț”). Însemnele sunt făcute cu ștampile speciale, care au cuvintele formate din ace. După ce va „ștampila” fruntea și obraji, călăul va freca locurile respective cu praf de pușcă, ceea ce va permite citirea cuvintelor lor.

(preluat din **“Magazin istoric”,** anul XXI, serie nouă, nr.1(478), ianuarie 2007, p.66-67.)

Vitalie Buzu

EVENTIMENT

PREZENTARE DE CARTE

Joi, 22 februarie, ora 11,00, la Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române a avut loc prezentarea cărții lui Alexandru Bulandra, Vasile Alecsandri și cazul *Miorița* – O anchetă literară? (Editura HELIS Slobozia, 2006). A fost o întâlnire extraordinară, care a durat aproape trei ore, la care au participat: dr. Sabina Ispas, membru corespondent al Academiei Române, directorul Institutului de Etnografie și Folclor, dr. Marin Marian Bălășu (un moderator excepțional), dr. Nicoleta Coatu, dr. Ion T. Alexandru (folclorist), dr. Silvia Chițimia (etnograf), dr. Ion Ghinoiu (secretar și inițiator), Georgeta Moraru (etnograf), Emil Țârcomnicu (etnograf), dr. George Grigore, Adrian Bucurescu,

Șerban Codrin, Nicolae Stan, Gheorghe Dobre, Anghel Papacioc, George Călin. În numărul viitor vom prezenta pe larg extrase din lucrările de cuvânt.

Gh. Dobre

HELIS

ADMINISTRAȚIA

E-mail:
gigzap2002@yahoo.com
SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO
92CEEIL0143ROL 00000 02
Suc. CEC Slobozia

Tiparul executat la **SC „Tigris Com” SRL**
Slobozia – Ialomița; Cod. 84 00, str. Ianache, Lot 2
Tel: 0243 234480; 0744 356 593, E-MAIL: tigris@tigris.kfnet.ro

Revista poate fi procurată din rețeaua CARTEXIM, de la sediul
redacției și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Revista „HELIS” figurează în catalogul publicațiilor interne la nr.9028

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”,
Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”,
Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița

Sponsori: CONMET Slobozia, TRANSMIM Slobozia,
STRUC TURAL CONS Slobozia, CONTE Slobozia, SON TEC Slobozia

REDACȚIA

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE
CRITICĂ - Anghel PAPACIOC
PROZĂ - Virgil DASCĂLU
POEZIE, TEATRU - Șerban CODRIN
ESEU, TRADUCERI - Oliviu VLĂDULESCU
FILOZOFIE - Nicolae STAN
ISTORIE, ARHEOLOGIE - Florin VLAD
ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ
MUZICĂ - Nicolae ROTARU, Ștefan NEAGU
ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - Răzvan
CIUCĂ, Cristi OBREJAN
EVENTIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE,
Doina ROȘCA
INTERVIU, REPORTAJ - IonALECU

Pictori ialomițeni în colecțiile MUZEULUI JUDEȚEAN IALOMIȚA

„Ce se va întâmpla? e o întrebare, „Care este viitorul actului, gestului profesionist de artă în raport cu tentațiile, cu ispitele surrogatului care are succes în lumea comercială?” ... E greu de răspuns, dar mai multe manifestări cum este cea prezentă, mai multe eforturi cum este cel prezent, pot la un moment dat să impulsioneze, să atragă atenția că drumul cel mai nimerit nu este acela al încurajării surrogatelor, al dulcegăriilor, ci al recunoașterii autorității profesionistului în materie de vizualitate, care este artistul plastician. Din acest punct de vedere, eu cred că Filiala UAP din Slobozia are merite incontestabile în promovarea unui asemenea demers, a unei asemenea atitudini.

Prof. Univ. Gheorghe Achiței - Academia de Arte plastice București

VASILE AIONESEI

Data nașterii: 22 martie 1949

Studii: absolvent al Academiei de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu”, promoția 1980 - Clasa Doru Gheorghe și Craciun Constantin

Peisaj de iarnă la Slobozia, u/p, 78x57

Din anul 1969 expune la Roman și Piatra Neamț

Participă din 1980 la toate expozițiile organizate în județul Ialomița

1995 Expoziție personală Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”

2002, 2003, 2004, 2005, 2006 Expozițiile UAPR Filiala Slobozia Ialomița: “Salonul de primăvară” și “Salonul de toamnă”, Galeriele de Artă Arcadia Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea”

Lucrări în colecții particulare și străinătate

„Șantier în Bărăgan”, u/p, 106x75

Lucrările sunt expuse la Galeria ARCADIA din incinta Centrului Cultural UNESCO „Ionel Perlea” Slobozia

MARIA IONESCU

Data nașterii: Sotânga, județul Dâmbovită;
Studii: Absolventă a Institutului de Arte Plastice “N. Grigorescu”, București secția desen, 1974

În 1976 devine membră a Cenaclului de artă plastică “Stefan Luchian”

Activitatea expozițională:

1975 - expoziție personală în comuna Scânteia
Începând cu anul 1976 participă la toate expozițiile colective ale Cenaclului “Stefan Luchian”

1979 - expoziție personală de grafică și pictură la Casa de Cultură a Sindicatelor din Slobozia

„Atacul”, u/p, 80x60

1992, 2002 - expoziție personală de pictură la Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea” din Slobozia

2002, 2003, 2004, 2005, 2006 - Expozițiile UAPR Filiala Slobozia - Ialomița: “Salonul de primăvară” și “Salonul de toamnă”, Galeriele de Artă Arcadia - Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea”

PREMIU:

1977 - Premiul II la Expoziția județeană a Festivalului “Cântarea României”, ediția I

1978 - Premiul III la expoziția județeană a U.T.C. “Ialomița la a X-a aniversare”

TABERE:

1978 - Tabăra de Creație “Pietroiu 79”

Numeroase lucrări se află în patrimoniul institutelor județene de cultură

EMIL CIOCOIU

Data nașterii: 13 septembrie în Sasa Târgu Jiu

Studii: Absolvent al Academiei de Arte din București

Din 1980 stabilit în Germania

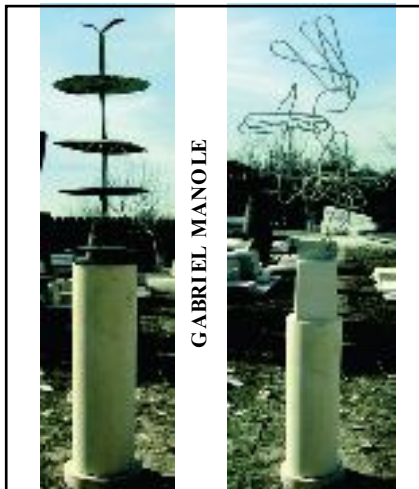
„Toamnă la Comana”, u/p, 101x81

Numeroase expoziții individuale și de grup în România și în mari muzee ale lumii

Medalia de Argint a orașului Metz (1988); distincția Ionel Jănu în 1995 la Los Angeles, International Art Flair în 1997 în Italia

„Vechi și nou la Slobozia”, u/p, 55,5x45

„Ritm”, me tal

„Simfonie”, metal

GABRIEL MANOLE

GABRIEL MANOLE

Data nașterii: 27 septembrie 1953, Călimănești, Vrancea

Studii: Absolvent al Institutului de Arte Plastice "N. Grigorescu", București, promoția 1979, clasa maestrului Comeliu Baba. Membru UAPR

Activitate expozițională:

Expoziții de grup: București, Tulcea, Călărași, Slobozia, Și ghișoara

Lucrări de artă monumentală:

București frescă la Muzeul Amatei
Slobozia Liceul de matematica fizica
Statuia lui Mihai Eminescu, Slobozia

Sculptură:

Fetești centru "Răsărit" piatră
Ograda "Tonel Perlea" piatră
Slobozia "Monumentul eroilor 1989" piatră
Slobozia "Ruga" mamură Spitalul Judetean
Grivița "Monumentul Eroilor" sculptură
Balaciu Sculptură mănăstire

„Spirala“, lemn

„Senșuri“, lemn

TUDOR MEILOIU

Studii: în anul 1972 a absolvit Institutul de Arte plastice "N. Grigorescu" Bucuresti. În anul 1982 obține licența în muzicologie. Membru UAPR

Expoziții personale:

1970 Ecran Club București
1971 Ateneul Tineretului București
1993 Centrul Cultural "Ionel Perlea" Slobozia
1997 Hanul cu Tei București
1999 Căminul Artei București
2000 Galeria Albă Târgoviște

„La porțile Sloboziei, u/p, 117x98

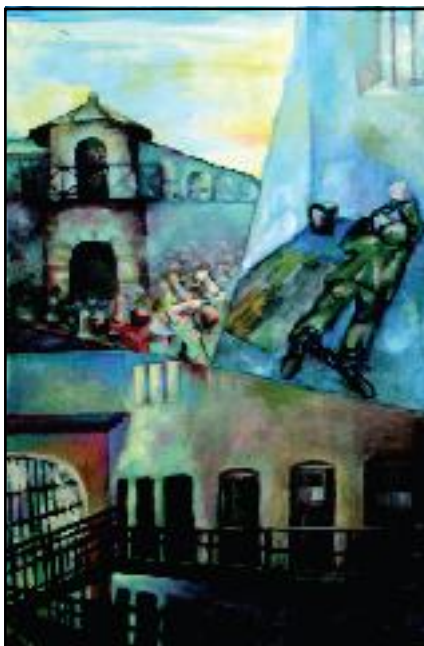
ALEXANDRA MEILOIU

Studii: în anul 1972 a absolvit Institutul de Arte Plastice "N. Grigorescu", București

Lucrări de pictură, tapiserie, arta decorativă (vitalii, design vestimentar, grafica de carte) în colecții din România, Franța, SUA, Italia. Membru UAPR

Expoziții de grup:

2002: Salonul de Artă Buzău
2002-2003: Salonul de Artă - Teatrul Național București
2004: Bienala de Artă
2005: Expoziție Sala Brâncuși, București

„Sună toaca, u/p, 120x70

„Mesaj, u/p, 121x80

„Portret de țărăncă“, u/p, 73x66

DAN ȘTEFAN MINEA

Data nașterii: 11 martie 1950 în orașul Podul Iloaiei Iași

Studii: A absolvit Institutul de Arte Plastice "N. Grigorescu" București (secția de pictură, clasă prof. Vasile Grigore)

„Constructorii“, u/p, 120x100

„Metalurgia Călărașilor“, u/p, 120x100

Expoziții personale:

1973 Pascani
1975 Galați, Galeria de Artă
1976 Târgu Jiu, Expoziție omagială "Brâncuși"
1977 Galeria de Artă București
1977 Expoziție a clubului "Ștefan Luchian" Slobozia
1978 Galeria Amfiteatrul București

Expoziții de grup:

1971 Sala Dalles București
1994 Bienala de artă plastică „Gheorghe Pătrașcu”, Târgoviște
1999 Galeriile de artă ale municipiului București
1996 Galeriile de artă Târgoviște
1997 Saloanele Moldovei
1999 Palatul Cotroceni
2000 Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”
2002 Salonul de Artă Buzău
2002-2003 Salonul de Artă – Teatrul Național București
2004 Bienala de Artă
2005 Expoziție Sala Brâncuși, București.

**MIRCEA GABRIEL
NISTORESCU**

Data nașterii: 24 aprilie 1947, Brașov
Studii: Absolvent al Institutului de Arte plastice
 "N. Grigorescu" București, 1970
 Clasa profesorului Traian Brădean. Membru
 UAPR, filiala Slobozia - Ialomița.

Activitate expozițională:

Expoziții de grup:

Expoziție de grup la Onești 1968
 Expoziție de grup la București 1969
 Bienala de pictură și sculptură, București 1972
 Salonul Tineretului, Pitești 1974
 Expoziții Județene de artă plastică între 1975-
 2000
 Expoziția Republicană de Artă Plastică a cadrelor
 didactice, București 1976 și 1978
 Expoziții interjudețene la Galeriile de Artă
 Constanța în 1977 și 1979
 Expoziția Republicană a tineretului, Iași 1985

Expoziții personale:

București 1965, Slobozia 1975 și 2001
 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 Expozițiile UAPR
 Filiala Slobozia Ialomița:
 "Salonul de primăvară" și "Salonul de toamnă",
 Galeriile de Artă Arcadia Centrul Cultural
 UNESCO "Ionel Perlea"

„Peisaj de iarnă”, u/p, 166x52

„Parcul Tineretului - șantier, u/p, 100x73

GEORGE PĂTRU

Data nașterii: 6 ianuarie 1946 în comuna
 Batogu, județul Brăila.

Studii: absolvent al Institutului de Arte
 Plastice "N. Grigorescu" București, secția de
 grafică, clasa profesor Vasile Kazar.

Membru UAPR

„Păsări”, u/p, 70x90

BOGDAN PIETRIȘ

(1945 - 2006)

Studii: Institutul de Arte Plastice "N. Grigorescu"
 București, promoția 1973, clasa Profesor Alexandru
 Ciucurencu. Membru UAPR

Expoziții personale:

1975 Slobozia, România
 1984 Galeriile municipiului București
 1993 Galeria "Simeza", București
 1994 Galeria "Jean Louis Calderon", București
 2003 Galeria "Orizont", București

„Peisaj la Mogoșoaia”, u/p, 61x61

Expoziții de grup:

1974-1989 Salonul Municipal de Artă București
 1984 Expoziție colectivă de pictură, Galeria
 "Căminul Artei", București
 1993 Casa Americii Latine, București
 1994 Casa Centrului Armatei, București
 1996 Galeria Apollo, București
 1999 Galeria Orizont, București
 2000 Salonul Municipal de Artă, București
 2001 Salonul Național de Artă, București
 Expoziții în străinătate: Polonia, Bulgaria, Franța,
 Iugoslavia, China, Norvegia

„Porțret”, u/p, 73x73

VIORICA PETRE

Data nașterii: 6 iunie 1950 București
Studii: Institutul de artă Plastică „N. Grigorescu”
 București,
 Facultatea de desen, Facultatea de Muzeologie 1983,
 clasa prof. Bradut Covaliu. Membra UAPR, filiala
 Slobozia - Ialomița

Expoziții personale:

1975- iunie- Muzeul Județean Slobozia
 1977- mai- Muzeului Județean Ialomița

„Răscoală”, u/p, 82x60

1980- iunie- Sala mica a Muzeului Județean
 1995- iulie - Centrul Cultural UNESCO „Ionel
 Perlea”
 2001 Galeriile de Artă a UAP Filiala Braila
 2002 Expoziția U.A.P.R. Filiala Ialomița - Centrul
 Cultural UNESCO „Ionel Perlea”

Activitatea expozițională:

1975- mai - Expoziția județeană de artă plastică a
 artiștilor locali - Slobozia

1976- iunie - Expoziție de grup Slobozia
 1976- Expoziția interjudețeană Constanța
 1977- Expoziția județeană Omagiul Independenței
 Slobozia
 1978- Expoziția republicană de artă plastică a
 cadrelor didactice București
 1980- Salonul municipal de pictură și sculptură
 București
 - Expoziția republicană de pictură București
 1983- Salonul municipal de pictură și sculptură
 București
 1991- iunie - de cembrie - expoziție - Belgia-Franța
 Expoziția internațională „ART CONTEMPORAIN
 DE ROUMANIE”
 1995- Expoziția anuală de artă plastică, Centrul Cul-
 tural „Ionel Perlea”
 1995- Expoziție Peisajul ialomitean - Tabara de
 creație - Slobozia -
 1999- Expoziții organizate de UAP Filiala Braila
 2000- Expoziția biennială „Ion Andreescu” Buzau

„Peisaj”, u/p, 68x49

2001- „Bașova” Tabara de creație - Braila Galeriile
 de artă - Braila
 2001- Expoziție de grup UAP Sala Teatrului Național
 - decembrie București
 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 - Expozițiile UAPR
 Filiala Slobozia - Ialomița: "Salonul de primăvară" și
 "Salonul de toamnă", Galeriile de Artă Arcadia - Centrul
 Cultural UNESCO "Ionel Perlea"

Lucrări de artă monumentală:

1987- Mozaic - Cera mica (46mp) . Pa latul Copiilor
 Slobozia - Ialomița

GHEORGHE PETRE

Date biografice:

Nascut: 9 aprilie 1950, Ciocanesti, Sectorul Agricol Ilfov
Studii: Liceul de Arta Plastica Bucuresti
 Institutul de arta Plastica „N.Grigorescu” Bucuresti
 Facultatea de desen Sectia Pedagogica 1972
 Facultatea de Muzeologie 1983, Clasa prof. Ion Salisteanu
 Presedintele Filialei Slobozia - Ialomita a UAPR

Activitatea expozițională:

1975-2000 - Expoziție județeană de artă plastică
 1977-1979 - Expoziții interjudețene galeriile de Artă Constanța
 1978 - Expoziția republicană de artă a cadrelor didactice București
 1980 - Salonul municipal de pictură și sculptură București
 1980-1981 - Expoziția republicană de pictură și sculptură București
 1982 - Expoziția biennială de pictură și sculptură București
 1983 - Salonul municipal de pictură și sculptură București
 1985 - Expoziție Tabără U.A.P. Lăzarea Filiala Harghita
 1991 - Iulie-Dece mbrie Expoziția „Art Contemporain de Roumanie”
 1992 - Iulie Expoziție internațională Olanda
 1999 - Expoziții organizate de U.A.P. Filiala Brăila
 2000 - Expoziție biennială „I. Andreescu” Buzău
 2000 - Expoziție organizată de UAP Brăila
 2001 - Tabără de creație UAP Brăila „Blasova”-septembrie Brăila

„Vase pe Dunăre”, u/p, 100x70

„Șantier în Bărăgan”, u/p, 100x79

2001 - Expoziție de grup UAP Sala Teatrului Național decembrie Buc.
 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 - Expozițiile UAPR Filiala Slobozia - Ialomita:
 “Salonul de primavara” și “Salonul de toamna”,
 Galeriile de Arta Arcadia - Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea”

Expoziții personale:

1977 - Muzeul Județean Ialomita
 1980 - Muzeul Județean Ialomita
 1995 - Centrul Cultural „Ionel Perlea”
 2000 - Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”
 2001 - Galeriile de Arta UAP - Filiala Braila
Lucrări de arta monumentală:
 1987 - Mozaic - Ceramica (46mp) . Palatul Copiilor Slobozia - Ialomita
 2001 - Sculptura a Mihail Kogalniceanu - Ialomita

„2050 ani”, u/p, 98x68

MARIA UNȚANU

Data nașterii: 24 august 1951, Botoșani
Studii: Absolventă al Institutului de Arte Plastice “N. Grigorescu” București, secția de desen, 1973, clasa prof. Grigore Spirescu. Membra UAPR
Activitatea expozițională:
Expoziții naționale:
 1978 Expoziția republicană de arte plastice a Cadrelor Didactice, Muzeul RSR
 1979 Expoziția Națională “Voronețiana”, Suceava

„Grup folcloric”, u/p, 70x80

1980 Salonul municipal de pictură și sculptură, Muzeul RSR, București
 Expoziția Republicană de pictură și sculptură, Sala Dalles, București
 Expoziția de artă plastică contemporană “2050 de ani de la crearea Statului centralizat și independent”, Sala Dalles, București
 Expoziția Națională “Voronețiana”, Suceava
 1981 Salonul Municipal de pictură, Sala Dalles, București
 Expoziția Republicană de pictură și sculptură, Sala Dalles, București
 1983 Expoziția Națională “Peisajul”, București
 1989 Expoziția “Eminescu 100”, Sala Dalles, București
 1996 Anuala de pictură “Ștefan Luchian”, Botoșani
 Expoziția Ex Libris “Pana la Istrati - povestitorul”, Brăila
 1997 Anuala de pictură “Ștefan Luchian”, Botoșani
 1998 Anuala de pictură “Ștefan Luchian”, Botoșani
 2000 Expoziția Ex Libris “Miha Eminescu” Bacău
 2001 Expoziția Ex Libris “Brăila 2001”, Brăila
 2004 Concurs Național Ex Libris “Ștefan cel Mare și Sfânt - 500”, Bacău
Expoziții personale:
 1981 “Pictură, grafică”, Muzeul Județean Ialomita
 1994 “Pictură, grafică, Aglamar”, Centrul Cultural “Ionel Perlea”
 2003 Muzeul Dunării de Jos, Călărași
Lucrări în colecții de stat și particulare din România, Anglia și Franța

CORNELIU RATCU

Nascut in 1947 la Oituz, judetul Bacau.
 Absolvent al Academiei de Arte Frumoase Bucuresti, secția pictură
 Sef de promoție la clasa maestrului Vasile Grigoriu
 Bursa „ Ion Andreescu” pentru pictură
 Din 1980 membru UAPR
Expoziții personale:
 1967, 1969: Casa de Cultură a Tineretului Pitești
 1982: Muzeul Dunării de Jos Călărași
 1999: Expoziția „Oglonzi paralele: Nicolae Grigorescu-Corneliu Răducanu, Muzeul Dunării de Jos
Expoziții de grup:
 1963-1966: in foaierea Teatrului dramatic Galați
 1970: Salonul Județean al filialei UAP Pitești
 1974: Saloanele Municipale și Republicane ale filialei București a UAPR
 1977-1981 : Expoziție de grup la Muzeul Județean Ialomita
 1988: Saisprezece pictori români contemporani” Sala “Arcadia” Călărași
 1994-1999: Expoziții la Muzeul Dunării de Jos Călărași
 1988: a participat la Simpozionul Internațional de pictură de la Vetren Bulgaria, ediția a IV-a

„Bărăgan”, u/p, 127x117

DAN STĂNEASA

Data nașterii: 29 aprilie 1952, Giurgiu
Studii: Institutul de Arte Plastice “N. Grigorescu”, Bucuresti
 Facultatea de arte plastice, specializarea Desen, 1978
Activitate expozițională:
 1979 și 1980 expoziție de grup la Slobozia
 1981 - Salonul Național de Arta Plastica - București
 Expoziții de grup în taberele de creație Amara și Tandarei
 1995 - expoziție personală la Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea”

„Beșug”, u/p, 78x68

2002, 2003, 2004, 2005, 2006 - Expozițiile UAPR Filiala Slobozia - Ialomita:
 “Salonul de primavara” și “Salonul de toamna”,
 Galeriile de Arta Arcadia - Centrul Cultural UNESCO “Ionel Perlea”